

Gyakorlati útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekéről a nemzetközi védelem keretében

Gyakorlati útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekéről a nemzetközi védelem keretében

2026. március

2022. január 19-én az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségévé (EUAA) vált. Az EASO-ra, az EASO termékeire és szerveire való valamennyi hivatkozást az EUAA-ra való hivatkozásként kell értelmezni.

Kézirat lezárva: 2026. február

Második kiadás

Sem az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), sem az EUAA nevében eljáró személyek nem tartoznak felelősséggel az alábbi információk esetleges felhasználásáért.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2026

Print ISBN 978-92-9418-733-8 doi:10.2847/6388861 BZ-01-26-026-HU-C
PDF ISBN 978-92-9418-732-1 doi:10.2847/1101145 BZ-01-26-026-HU-N

© Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), 2026

A sokszorosítás a forrás feltüntetésével engedélyezett.

A nem az EUAA tulajdonában lévő elemek felhasználása vagy sokszorosítása érdekében közvetlenül a szerzői jog tulajdonosához kell fordulni engedélyért. Az EUAA a következő elemek tekintetében nem rendelkezik szerzői joggal:

— Borítókép: #1236374223, ©Adobe Stock, 2026.
— 23. oldal: ikonok © EUAA

Az útmutatóról

Miért készült ez az útmutató? Az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségének (EUAA) feladata, hogy előmozdítsa és támogassa az uniós tagállamok és a schengeni társult országok (EU+ országok ⁽¹⁾) tevékenységét a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) végrehajtása során. A KEMR hatékony végrehajtásának előmozdítására és a konvergencia lehetővé tételére irányuló átfogó céljával összhangban az EUAA közös műveleti előírásokat és mutatókat, iránymutatásokat és gyakorlati eszközöket dolgoz ki.

Hogyan készült ez az útmutató? Ezt az útmutatót az EUAA alá tartozó területek szakértői állították össze, az Európai Bizottság, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA), az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) és az UNICEF ⁽²⁾ értékes hozzájárulásával. A gyakorlati útmutatót az EUAA dolgozta ki egy tanácsadói szerepet betöltő szakértői munkacsoporttal, tagjai voltak: a Dán Bevándorlási Hivatal (Helle Andersen, különleges tanácsadó), a SolidarityNow (Domniki Georgopoulou, programfejlesztési vezető), a METAdrasi (Eudokia Efcharis Grillaki, vezető gyermekvédelmi szakértő), a Nidos (Kaat Hogendoorn, jogi tanácsadó), a Nemzetközi Migrációs Szervezet – IOM (Stylianos (Stelios) Arvanitidis, vezető védelmi munkatárs), valamint a Save the Children (Federica Toscano, vezető érdekképviselői tanácsadó, „Children on the move” program) szervezetek. A véglegesítés előtt az EUAA sebezhetőségi szakértői hálózatán keresztül az összes EU+ országgal konzultáltak az útmutatóról. Az útmutatót az EUAA igazgatótanácsa 2026. márciusban fogadta el.

Kinek kell használnia ezt az útmutatót? Ez az útmutató elsősorban a befogadási tisztviselőknek, a menekültügy és a migráció kezelésében dolgozó tisztviselőknek, a menekültügyi ügyintézőknek, meghallgatást végző személyeknek, gyámoknak, döntéshozóknak és a gyermekvédelmi szolgálatoknál vagy a menekültügyi hatóságok támogatásában dolgozó szakembereknek szól. Az útmutató a menedékjog iránti kérelmek elbírálásáért és feldolgozásáért felelős nemzeti hatóságok döntéshozói számára is releváns. Ezenkívül a minőségbiztosítási tisztviselők, jogi tanácsadók, másodfokú szervek, valamint az uniós szintű nemzetközi védelem keretében gyermekvédelemmel és jogi képviselettel foglalkozó más szakemberek számára is értékes forrásként szolgál.

Hogyan kell használni ezt az útmutatót? Az útmutató úgy épül fel, hogy gyakorlati, lépésenkénti útmutatást adjon a gyermek mindenek felett álló érdekének integrálásához a menekültügyi eljárásokba és a befogadási útvonalakba. Felvázolja a legfontosabb jogi kereteket, eljárási biztosítékokat és operatív szempontokat, amelyek biztosítják a jogokon alapuló és a gyermekek szempontját figyelembe vevő döntéshozatalt.

Az útmutatót érdemes együtt használni a [mindenek felett álló érdek vizsgálatára szolgáló űrlappal](#), amely kiegészítő eszközt nyújt a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatához és védelméhez a menekültügyi és befogadási környezetben. A mellékletek

⁽¹⁾ Az EU 27 tagállama, kiegészítve Izlanddal, Liechtensteinnel, Norvégiával és Svájcjal.

⁽²⁾ Meg kell jegyezni, hogy a véglegesített útmutató nem feltétlenül tükrözi az UNHCR és az UNICEF álláspontját.

további referenciaanyagokat is tartalmaznak, hogy támogassák a hatóságokat a következetes és hatékony gyermekvédelmi intézkedések végrehajtásában.

Hogyan kapcsolódik ez az útmutató a nemzeti jogszabályokhoz

és gyakorlathoz? A gyakorlati útmutató általános iránymutatással szolgál, és referenciaként vagy ötletforrásként használható a gyermekekre vonatkozóan nemzeti szinten kidolgozott konkrét eljárási standardok korszerűsítéséhez és/vagy javításához. Az útmutató a puha konvergencia eszköze.

Hogyan viszonyul az útmutató az EUAA egyéb eszközeihez? Az EUAA *Gyakorlati útmutatóját a gyermek mindenek felett álló érdekéről a nemzetközi védelem keretében* a más rendelkezésre álló gyakorlati útmutatókkal és eszközökkel együtt kell használni. Az EUAA valamennyi gyakorlati eszköze nyilvánosan elérhető az EUAA honlapján: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>

Felelősségkizáró nyilatkozat

Ez az útmutató azon elv sérelme nélkül készült, amely szerint kizárólag az Európai Unió Bírósága adhat hiteles értelmezést az uniós jogról.

A paktum végrehajtásának kezdeti szakaszát követően szükség lehet e dokumentum aktualizálására.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke.....	6
1. Bevezetés.....	8
1.1. Terminológia.....	9
2. A gyermek mindenek felett álló érdekének fogalma	13
2.1. A paktum és a gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása	15
2.1.1. A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata.....	19
2.1.2. Multidiszciplináris megközelítés és integrált gyermekvédelmi rendszer.....	25
3. A gyermek mindenek felett álló érdeke az előszűrés során	31
3.1. A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása az előszűrés során.....	33
4. A gyermek mindenek felett álló érdeke a menekültügyi eljárásban	37
4.1. A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a menekültügyi eljárás során	38
4.1.1. A kérelem benyújtása	38
4.1.2. A menedéjog iránti kérelem nyilvántartásba vétele és benyújtása.....	39
4.1.3. A személyes meghallgatás és a kérelem vizsgálata	45
4.1.4. Fellebbezés elutasító határozat ellen.....	50
5. A gyermek mindenek felett álló érdeke mint a menekültügyi migrációkezelés része	55
5.1. A migrációkezelés közös keretrendszere	55
5.2. Egyértelmű szabályok a felelős tagállam meghatározására	56
5.3. Releváns eljárási biztosítékok a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben	59
5.3.1. A mindenek felett álló érdek vizsgálatának célja az AMMR keretében	62
6. A gyermek mindenek felett álló érdeke a befogadás során	68
6.1. A gyermek mindenek felett álló érdekének fogalma a befogadási feltételekről szóló irányelvben (2024).....	68
6.2. A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a befogadás során	69
6.2.1. Lakhatás, egészségügy és oktatás	71
6.3. További biztosítékok a kísérő nélküli gyermekek számára a befogadás során	73
6.4. Őrizet és az őrizet alternatívái	77
Mellékletek.....	81
I. melléklet – A gyermek személyes menekültügyi meghallgatása.....	81
II. melléklet – Biztosítékok és elszámoltathatóság.....	83
III. melléklet – A mindenek felett álló érdeken alapuló megközelítés az életkor-meghatározásban	86
IV. melléklet – Példák a befogadás során a gyermekeknek nyújtott, személyre szabott támogatásra a gyermek mindenek felett álló érdekének keretében.....	89
V. melléklet – Űrlap a mindenek felett álló érdek vizsgálatához.....	91

Rövidítések jegyzéke

Rövidítés	Fogalom meghatározás
AMMR	A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet – az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1351 rendelete (2024. május 14.) a menekültügy és a migráció kezeléséről, az (EU) 2021/1147 és az (EU) 2021/1060 rendelet módosításáról, valamint a 604/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről
APR	A menekültügyi eljárásról szóló rendelet – az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1348 rendelete (2024. május 14.) az Unión belüli nemzetközi védelem iránti közös eljárás létrehozásáról, valamint a 2013/32/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről
BIA	a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata
BIC	a gyermek mindenek felett álló érdeke
COI	származási ország-információ
CRC	Az Egyesült Nemzetek gyermekjogi egyezménye
EU	Európai Unió
EU Charta	Az Európai Unió Alapjogi Chartája
EU+ országok	Az uniós tagállamok, valamint Izland, Liechtenstein, Norvégia és Svájc
EUAA	Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége
KEMR	közös európai menekültügyi rendszer
Kísérő nélküli gyermek	A kísérő nélküli gyermek kifejezést a kísérő nélküli kiskorú szinonimájaként alkalmazzák, és definíció szerint olyan gyermeket/ kiskorút jelent, aki az érintett állam joga vagy gyakorlata alapján érte felelős nagykorú személy kíséréte nélkül érkezik egy EU+ állam területére, mindaddig, amíg egy ilyen személy/felnőtt tényleges felügyelete alá nem kerül. A kifejezés arra a gyermekekre/kiskorúra is vonatkozik, aki az EU+ területére való belépés után maradt felügyelet nélkül ⁽³⁾ . A kifejezés magában foglalja a gondviselőiktől elszakított gyermekeket is, azaz azokat a gyermekeket, akiket a szüleik vagy törvényes gyámjuk helyett hozzátartozók vagy más felnőtt családtagok kísérnek.

⁽³⁾ Az APR 3. cikkének (7) bekezdése és a QR 3. cikkének (11) bekezdése szerint.

Rövidítés	Fogalommeghatározás
Menekültügyi egyezmény	A menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. évi egyezmény és annak 1967. évi jegyzőkönyve (az EU menekültügyi jogszabályaiban és az EUB által „genfi egyezményként” említett dokumentum)
QR	Kvalifikációs rendelet – Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1347 rendelete (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemben részesülő személyként való elismerésére, a menekültek vagy a kiegészítő védelemre jogosult személyek egységes jogállására, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról, a 2003/109/EK tanácsi irányelv módosításáról és a 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.
RCD (2024)	A befogadási feltételekről szóló irányelv – Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1346 irányelve (2024. május 14.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról
Tagállamok	Uniós tagállamok
UNHCR	Az ENSZ menekültügyi főbiztosa

1. Bevezetés

A gyermekek, köztük a szülő vagy szokásos gondviselő nélkül érkező gyermekek is, szerves részét képezik a nemzetközi védelmet keresve Európába érkező népességnek. E gyermekek körülményei, szükségletei és törekvései nagyon különbözőek. Ezek megfelelő megismerésének és kezelésének biztosítása elengedhetetlen egy igazságos és hatékony menekültügyi rendszer működéséhez.

Az Unió szintjén az Európai Unióról szóló Szerződés (EUSZ) 3. cikkének (3) bekezdése állapítja meg az Unió azon célkitűzését, hogy **előmozdítsa a gyermekek jogainak védelmét** ⁽⁴⁾. Ezzel az általános célkitűzéssel később alacsonyabb szintű jogi szövegek foglalkoztak részletesebben, például a migráns gyermekek védelméről szóló 2017. évi bizottsági közlemény ⁽⁵⁾, amely hangsúlyozza a gyermek mindenek felett álló érdekét. A Bizottság ezenkívül 2024-ben ajánlásokat fogalmazott meg „a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló integrált gyermekvédelmi rendszerek kialakításáról és megerősítéséről” ⁽⁶⁾, amelyek a paktum végrehajtása szempontjából is relevánsnak tekinthetők.

Számos uniós irányelv és rendelet, köztük a **migrációs és menekültügyi paktum** ⁽⁷⁾ is, hangsúlyozza a gyermekek védelmét, és a tagállamok számára elsődleges szemponttá teszi a gyermek mindenek felett álló érdekének elvét.

2022 júniusában az Európai Unió Tanácsa **következtetéseket fogadott el a gyermekek jogairól** ⁽⁸⁾, amelyben különös figyelmet fordít a **gyermekek jogainak védelmére válsághelyzetekben** vagy sürgősségi helyzetekben, és felszólítja a tagállamokat az ilyen gyermekek védelmének javítására.

Az Európai Unió tovább erősítette a migráns gyermekekre vonatkozó keretét különféle kiegészítő jogszabályokkal, szakpolitikákkal és kezdeményezésekkel, többek között az emberkereskedelem elleni, 2024 májusában elfogadott felülvizsgált irányelvvel ⁽⁹⁾, valamint a gyermekek jóllétének javítását és a védelmi rendszerek közötti koordináció megerősítését célzó, tágabb uniós szakpolitikákkal.

⁽⁴⁾ Az Európai Unióról szóló Szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata, HL C 326/17, 2012. október 26., 3. cikk, <https://link.europa.eu/xgcjkm>.

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A migráns gyermekek védelme, COM(2017) 211 final, 2017. április 12., <https://link.europa.eu/HD7bdY>.

⁽⁶⁾ Az Európai Bizottság (EU) 2024/1238 ajánlása a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló integrált gyermekvédelmi rendszerek kialakításáról és megerősítéséről – A migrációban érintett gyermekek védelmére irányuló konkrét intézkedések, 55–58. pont, <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj>.

⁽⁷⁾ Európai Bizottság: Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóság, „Migrációs és menekültügyi paktum”, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.

⁽⁸⁾ Lásd az Európai Unió Tanácsának 2022. június 9-i sajtóközleményét: „A Tanács következtetéseket fogadott el a gyermek jogairól”, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/09/council-adopts-conclusions-rights-child/>.

⁽⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1712 irányelve (2024. június 13.) az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelv módosításáról, <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj>.

A közvetlen védelmen és az eljárási biztosítékokon túl az uniós jogszabályok egyre inkább elismerik annak fontosságát, hogy a gyermekek számára nyújtott támogatás folytonosságát a menekültügyi eljárás során és azt követően is biztosítsák. Ez magában foglalja a társadalmi befogadásuk és hosszabb távú integrációjuk megkönnyítését, a gyermek mindenek felett álló érdekével összhangban.

Ebben az összefüggésben a befogadási feltételekről szóló irányelv (RCD (2024))⁽¹⁰⁾ (52) preambulumbekzdése kifejezetten kiemeli az integrációs intézkedések fontosságát, míg az integrációról és a befogadásról szóló cselekvési terv (2021–2027)⁽¹¹⁾ további konkrét intézkedéseket javasol az integrációval kapcsolatos kihívások leküzdésének támogatására.

Ezek a fejlemények összességében arra utalnak, hogy tovább kell erősíteni **a gyermekvédelmi rendszereket egy integrált esetkezelési rendszer** és a különböző érdekelt felek közötti fokozott **együttműködés és koordináció** révén, hogy biztosítsák az Unió területén élő valamennyi gyermek védelmét és biztonságát.

Összefoglalva, a 2026 júniusában hatályba lépő **migrációs és menekültügyi paktum** több, egymással összefüggő jogalkotási eleme átfogó szabályokat határoz meg a migráció kezelésére és egy közös európai menekültügyi rendszer létrehozására, hogy biztosítsa a migráció kezelésének méltányos és hatékonyabb módját⁽¹²⁾.

1.1. Terminológia

A menekültügyről és migrációról szóló uniós jogszabályok a **18 év alatti** személyekre a „**gyermek**” és a „**kiskorú**” kifejezést egyaránt használják. Ebben az útmutatóban azonban a „gyermek” kifejezést preferáljuk, „a gyermek mindenek felett álló érdekének” elve alapján, amely az Egyesült Nemzetek gyermekjogi egyezményéből (CRC) ered⁽¹³⁾.

Bár a menedékkérő gyermekek gondviselőkkel együtt is érkezhetnek – ilyen esetben a **kísérővel érkező gyermek** kifejezést használjuk –, az is előfordulhat, hogy a gyermekek egyedül érkeznek. A **kísérő nélküli gyermek** kifejezés alatt olyan kiskorút kell érteni, aki az érintett tagállam joga vagy gyakorlata alapján érte felelős nagykorú személy kísérete nélkül érkezik a tagállam területére, mindaddig, amíg az említett kiskorú ilyen nagykorú személy tényleges gondviselete alá nem kerül, ideértve azon kiskorút is, aki a tagállamok területére

⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1346 irányelve (2024. május 14.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról (átdolgozás) (HL L, 2024/1346, 2024.5.22.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>.

⁽¹¹⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv az integrációról és a befogadásról a 2021–2027-es időszakra, COM(2020) 758 final, 2020. november 24., <https://link.europa.eu/j4RGjh>.

⁽¹²⁾ Európai Bizottság: Migrációügyi és Uniók Belügyi Főigazgatóság, „Kérdések és válaszok a migrációs és menekültügyi paktumról”, <https://link.europa.eu/ntqVbf>.

⁽¹³⁾ Az ENSZ Közgyűlése: *Egyezmény a gyermek jogairól*, United Nations, Treaty Series, vol. 1577, 3. o., 1989. november 20., <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

történt belépést követően maradt kíséret nélkül⁽¹⁴⁾. A menekültügyi uniós vívmányokban a **gondviselőiktől elszakított gyermekek** a kísérel nélküli gyermekek kategóriájába tartoznak.

Ami a **családtagokat** illeti, a paktum a nukleáris családra vonatkozó jogi eszközökre helyezi a hangsúlyt, például a házastársra vagy az élettársra (a tagállam joga vagy gyakorlata szerint), illetve a párok kiskorú vagy felnőtt eltartott gyermekeire⁽¹⁵⁾. A kísérel nélküli gyermekek esetében a tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell tenniük a tagállamok területén tartózkodó családtagok, testvérek vagy hozzátartozók azonosítása érdekében, a gyermek mindenek felett álló érdekének védelme mellett⁽¹⁶⁾.

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága szerint a családba beletartozhatnak a biológiai, örökbefogadó vagy nevelőszülők, a testvérek vagy – adott esetben – a házastárs, valamint a tágabb család vagy közösség tagjai⁽¹⁷⁾.

Ebben az útmutatóban a **család** kifejezés a **biológiai szülőkre, a szülői felelősséget gyakorló közeli hozzátartozókra** vagy a kiskorú gondozásával **jogszerűen megbízott személyekre** (pl. örökbefogadó szülőkre) vonatkozik⁽¹⁸⁾. Kísérel nélküli gyermek esetében ebbe beletartoznak a szüleik, testvéreik vagy más hozzátartozók⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁴⁾ Az előszűrésről szóló (EU) 2024/1356 rendelet (előszűrés rendelet) 2. cikkének (11) bekezdése, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>; az (EU) 2024/1348 rendelet (APR) 3. cikkének (7) bekezdése, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>; az (EU) 2024/1351 rendelet (AMMR) 2. cikkének (11) bekezdése, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>; a befogadási feltételekről szóló irányelv (2024) 2. cikkének (5) bekezdése.

⁽¹⁵⁾ További részletekért lásd még: a családdegysítési jogról szóló 2003/86/EK irányelv (9) preambulumbekendése, <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/86/oj>; az AMMR 2. cikke (8) bekezdésének a), b), c) és d) pontja; a befogadási feltételekről szóló irányelv (2024) 2. cikke (3) bekezdésének a) és b) pontja.

⁽¹⁶⁾ Az AMMR 23. és 25. cikke.

⁽¹⁷⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, 6. sz. átfogó kommentár (2005): A hazájuktól távol élő, kísérel nélküli és szüleiktől elszakított gyermekekkel való bánásmód, 2005, CRC/GC/2005/6, <https://digitallibrary.un.org/record/566055?v=pdf>.

⁽¹⁸⁾ További részletekért és konkrét információkért lásd még a 2003/86/EK irányelv (9) preambulumbekendését, lásd a 15. lábjegyzetet; az AMMR 2. cikke (8) bekezdésének a), b), c) és d) pontját; az RCD (EU) 2. cikke (3) bekezdésének a) és b) pontját.

⁽¹⁹⁾ Lásd még az AMMR 2., 23. és 25. cikkét.

Minden kísérő nélküli gyermeknek joga van **gyámhoz** ⁽²⁰⁾ vagy **képviselőhöz** ⁽²¹⁾. A „képviselő” és a „gyám” kifejezések a jogszabályi keretben egymással felcserélhető módon szerepelnek, és olyan **képzett független személy** kijelölésére vonatkoznak, aki felelős azért, hogy a gyermeket képviselje és a nevében eljárjon a gyermek mindenek felett álló érdekének és általános jóllétének védelme érdekében. Az egységesség érdekében ebben az útmutatóban a „gyám” kifejezést használjuk. Ahol ideiglenes kijelölésről van szó ⁽²²⁾, az „ideiglenesen képviselőként eljáró, megfelelő személy” kifejezést használjuk helyette.

Egy ilyen képzett, független személy kinevezése döntő fontosságú a gyermek átfogó védelmének biztosításához. **A gyermekvédelmi rendszer** meghozza a szükséges intézkedéseket és kidolgozza azokat a stratégiákat, amelyek **megakadályozzák a gyermekek sérelmét**, és adott esetben lehetővé teszik a nehéz helyzetbe került, illetve elhanyagolást, kizsákmányolást és/vagy erőszakot elszenvedett gyermekek számára a **gyermekközpontú és a szükségleteikhez igazodó** beavatkozást. A megelőzési és reagálási mechanizmusokat bele kell építeni az esetkezelési folyamatba.

A **gyermekvédelmi munkatárs** olyan szakember, aki egy illetékes hatóságnál vagy más szervezetnél dolgozik, és közvetlenül foglalkozik a gyermekkel, családtagjaival és gondviselőivel a gyermek mindenek felett álló érdekének érvényesítése érdekében. A gyermekvédelmi tisztviselő feladata annak biztosítása, hogy a gyermek igényeit időben, gyermekközpontú és jogokon alapuló módon felmérjék és kezeljék, hogy biztosítsák a gyermek átfogó védelmét és biztonságát, és a lehető legnagyobb mértékben megelőzzék és kezeljék a kockázatokat.

⁽²⁰⁾ A QR 3. cikke (18) bekezdésének megfelelően: „gyám”: az a természetes személy vagy szervezet – többek között közigazgatási szerv –, akit vagy amelyet az illetékes hatóságok – esettől függően – a kísérő nélküli kiskorú segítésére, képviseletére és a nevében történő eljárásra jelöltek ki annak biztosítása érdekében, hogy a kísérő nélküli kiskorú élhessen az e rendelet szerinti jogaival és eleget tegyen e rendelet szerinti kötelezettségeinek, ugyanakkor megvédve mindenek felett álló érdekét és általános jóllétét.

⁽²¹⁾ A „képviselő” kifejezést a befogadási feltételekről szóló irányelv (2024), a menekültügyi eljárásról szóló rendelet, a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet, az előszűrésről szóló rendelet és az Eurodac III. rendelet használja. Az előszűrésről szóló rendelet (25) preambulumbekkezdése megállapítja: „Ki kell jelölni egy képviselőt, aki az előszűrés során képviseli és segíti a kísérő nélküli kiskorút, vagy – amennyiben nem jelöltek ki képviselőt – egy a kiskorú mindenek felett álló érdekének és általános jóllétének biztosítása tekintetében képzésben részesült személyt.” Az előszűrésről szóló rendelet 13. cikke mindezt tovább pontosítja: „A képviselőnek rendelkeznie kell a szükséges készségekkel és szakértelemmel, többek között a kiskorúakkal való bánásmód és azok sajátos szükségletei tekintetében.” Hasonló említésekre kerül sor az APR 23. cikkében és az RCD (2024) 2. cikkének (13) bekezdésében: „képviselő”: az illetékes hatóságok vagy szervek által kijelölt természetes személy vagy szervezet, beleértve a közigazgatási szerveket is, aki vagy amely rendelkezik az ahhoz szükséges készségekkel és szakértelemmel, többek között a kiskorúakkal való bánásmód és sajátos szükségletei tekintetében, hogy a kísérő nélküli kiskorút támogassa, képviselje és adott esetben a nevében eljárjon a céllal, hogy biztosítsa a kísérő nélküli kiskorú mindenek felett álló érdekét és általános jóllétét. Az AMMR 2. cikkének meghatározása szerint képviselő „az a személy vagy szervezet, akit vagy amelyet az illetékes szervek a kísérő nélküli kiskorú e rendeletben előírt eljárások során történő támogatására és képviseletére jelölnek ki azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermek mindenek felett álló érdekének védelmét, valamint szükség esetén jognyilatkozatot tegyen a kiskorú nevében”. A kvalifikációs rendeletben a „gyám” kifejezést használják. A vonatkozó fogalom meghatározások szerint a gyám és a képviselő azonos szerepet tölt be, de különböző feladatokat lát el. A kísérő nélküli kiskorú képviselete folytonosságának biztosítása érdekében azonban a kvalifikációs rendelettel összefüggésben a gyám megegyezhet a befogadási feltételekről szóló 2024-es irányelv és a menekültügyi eljárásról szóló rendelet keretében kijelölt képviselővel.

⁽²²⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 13. cikkének (3) bekezdése.

Az országos körülményektől függően a gyermekvédelmi tisztviselők egy erre a célra létrehozott gyermekvédelmi hatóság, a fiatakorúak bírósága, egy szociális gondozási hivatal vagy más, a gyermekek jogainak védelmével megbízott megfelelő közigazgatási szerv alá tartozhatnak.

A gyermekekkel kapcsolatba kerülő más tisztviselőknek, például a közösségben dolgozó védelmi szakembereknek, a nyilvántartásba vételért vagy a menekültstátusz megállapításáért felelős személyeknek szintén lehetőséget kell biztosítani a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételére.

Miközben a gyermek mindenek felett álló érdekének elve a menekültügyi eljárás és a befogadási folyamat teljes időtartama alatt érvényes, a **mindenek felett álló érdek vizsgálata (BIA)** olyan folyamatot jelent, amelynek során minden releváns tényezőt azonosítanak, megvizsgálják, értékelnek és összevetnek, hogy ezzel segítsék a hatóságokat egy konkrét gyermek vagy adott esetben gyermekek egy csoportjának ügyében történő döntéshozatalban. A mindenek felett álló érdek vizsgálatát a döntéshozó és személyzete végzi – multidiszciplináris csoportban is – minden olyan esetben, amikor a hatóságok olyan döntést hoznak, amely hatással lehet a gyermek jogaira, jóllétére vagy fejlődésére, többek között a legfontosabb eljárási vagy befogadással kapcsolatos szakaszokban, és amelyhez szükség van a gyermek és a gyám részvételére ⁽²³⁾.

A **gyermek mindenek felett álló érdekének elve** a mindenek felett álló érdek vizsgálatának és adott esetben a mindenek felett álló érdek meghatározásának kölcsönösen összekapcsolódó folyamataival keretet ad annak biztosításához, hogy a nemzetközi védelemre szoruló gyermekeket érintő döntéseket minden esetben következetesen a mindenek felett álló érdekük szerint hozzák meg. A **mindenek felett álló érdek meghatározása** a hivatalos folyamatot írja le, szigorú eljárási biztosítékokkal, amelyek arra szolgálnak, hogy a különösen **fontos döntések** (pl. áttelepítés) meghozatalakor meghatározzák a gyermek mindenek felett álló érdekét. A folyamat során tényezők sokaságát kell figyelembe venni, többek között a gyermek és más érintett döntéshozók véleményét, illetve a mindenek felett álló érdek vizsgálatának eredményét. Mivel ez a kísérő nélküli és a gondviselőiktől elszakított gyermekeket érintő tartós megoldásokra vonatkozó döntésekhez kapcsolódik, a mindenek felett álló érdek meghatározása nem tartozik ezen útmutató hatálya alá ⁽²⁴⁾.

⁽²³⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, 14. sz. átfogó kommentár (2013) a gyermek ahhoz való jogáról, hogy a mindenek felett álló érdeke elsődleges szempont legyen (3. cikk (1) bekezdés), 2013, CRC/C/GC/14, https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/gc/crc_c_gc_14_eng.pdf.

⁽²⁴⁾ Lásd UNHCR, Iránymutatás a gyermek mindenek felett álló érdekének meghatározásáról, 2008, <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/4566b16b2.pdf>. Lásd még Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, 14. sz. átfogó kommentár (2013), lásd a fenti 23. lábjegyzetet, amely kimondja, hogy „[a] kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermek vagy gyermekek mindenek felett álló érdekének meghatározása nemcsak az Egyezményben biztosított jogok teljes körű gyakorlására vonatkozik, hanem az ilyen konkrét helyzetekhez kapcsolódó egyéb emberi jogi normákra is, például többek között a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezményben és a menekültek jogállásáról szóló egyezményben foglalt jogokra”, és hogy „az Egyezményben foglalt jogokkal ellentétes, illetve az Egyezményben foglalt jogokkal ellentétes hatást gyakorló elemek nem tekinthetők érvényesnek annak vizsgálata során, hogy mi a legjobb a gyermek(ek) számára.”

2. A gyermek mindenk felett álló érdekének fogalma

A gyermek jogait a nemzetközi jog és a **gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRC)** ⁽²⁵⁾ védi. A gyermekjogi egyezmény aláírói feleiként a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk, védeniük és érvényesíteniük kell az egyezményben foglalt gyermekjogokat minden gyermek esetében, állampolgárságuktól vagy tartózkodási jogállásuktól függetlenül.

A gyermekjogi egyezmény és az Európai Unió Alapjogi Chartája (EU Charta) ⁽²⁶⁾ együttesen meghatározzák a minden gyermeket megillető alapvető jogokat, azzal az átfogó céllal, hogy biztosítsák a védelmüket és jóllétüket. Ezek a jogok különösen fontosak a menekültügyi kontextusban, ahol a gyermekek fokozottan ki lehetnek téve a kockázatoknak és kiszolgáltatottnak. A legfontosabb jogok közé tartoznak az alábbiakban tárgyaltak.

A megkülönböztetésmentességhez való jog (a CRC 2. cikke és az EU Charta 21. cikke)

Minden személyt objektíven kell kezelni, és egyénileg figyelembe venni. Mindenképpen el kell kerülni az egyes nemzetiségekkel, etnikai csoportokkal vagy nemekkel kapcsolatos előítéleteket.

A személyazonossághoz és az állampolgársághoz való jog (a CRC 1., 7. és 8. cikke)

Az életkor ugyanolyan része az egyén személyazonosságának, mint a neve, a nemzetisége, az állampolgársága, vagy a családi állapota. Meghatározza a személy jogait és kötelezettségeit, valamint az államnak a személy felé fennálló kötelezettségeit.

A szabad véleménynyilvánítás joga és a meghallgatáshoz való jog (a CRC 12. és 14. cikke, valamint az EU Charta 24. és 41. cikke)

Ez egy alapjog, amely messzemenő hatásokkal bír. Magában foglalja a gyermek azon jogát, hogy szabadon kifejezze saját véleményét, és hogy véleményét az életkorának és érettségének megfelelően figyelembe vegyék.

A családi élethez való jog (a CRC 9. és 10. cikke, valamint az EU Charta 7. cikke)

Ez a jog biztosítja, hogy a gyermekek élvezhessék a családi életet, és hogy a gyermeket szüleitől, ezek akarata ellenére ne válasszák el, kivéve azokat az eseteket, amikor az elválasztás a gyermek mindenk felett álló érdekében szükséges, és azt a mindenk felett álló érdeknek az illetékes hatóságok által vagy azok bevonásával elvégzett vizsgálatán alapuló szakértői vélemény alátámasztja.

⁽²⁵⁾ Az ENSZ Közgyűlése: Egyezmény a gyermek jogairól, United Nations, Treaty Series, vol. 1577, 3. o., 1989. november 20., <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

⁽²⁶⁾ Európai Unió, Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 2012. október 26., 2012/C 326/02, http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2012/oj.

A felsorolt konkrét jogokon túlmenően a gyermek mindenek felett álló érdekének elve átfogóan vonatkozik minden, a gyermekeket érintő intézkedésre, döntésre és eljárásra. A gyermek jogairól szóló egyezmény 3. cikkének (1) bekezdése utal az aláíró felek azon kötelezettségeire, hogy minden, a **gyermeket érintő intézkedés** során **elsősorban a gyermek mindenek felett álló érdekét** vegyék figyelembe, amire az **EU Charta** 24. cikke is rámutat, és egyértelművé teszi, hogy ez független attól, hogy az ilyen intézkedéseket hatóságok vagy magánintézmények hozzák-e meg. A gyermek jogairól szóló egyezmény és az EU Alapjogi Chartája az EU-n belül az összes gyermekre vonatkozik: az állampolgárookra, a migráns gyermekekre és az Európában menedéket kérőkre egyaránt.

A Gyermekjogi Bizottság **14. számú átfogó kommentárjában (2013)** ⁽²⁷⁾ a jogi elemzésében egyértelművé teszi, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekét **valamennyi intézkedés során** figyelembe kell venni, ami a következőket jelenti:

„... hogy a gyermeket vagy gyermekeket érintő valamennyi intézkedésnek elsődleges szempontként kell figyelembe vennie a gyermek mindenek felett álló érdekét. Az »intézkedés« kifejezésbe nemcsak a döntések tartoznak bele, hanem minden cselekmény, magatartás, javaslat, szolgáltatás, eljárás és egyéb intézkedés is...” ⁽²⁸⁾

A bizottság továbbá hangsúlyozza, hogy a **tétlenség vagy az intézkedés elmulasztása szintén „intézkedésnek” minősül** (pl. ha a szociális ellátó hatóságok nem reagálnak a felismert szükségletekre).

A bizottság szerint az „érintő” kifejezést tág értelemben kell érteni, ezért javasolják, hogy az ilyen intézkedésekbe tartozzanak bele a gyermekekre irányuló intézkedések (pl. az egészségügy, a gondozás vagy az oktatás területén), valamint azok az intézkedések is, amelyek a gyermekeket a népesség más csoportjaival együtt érintik (pl. a környezetvédelem, a lakhatás vagy a közlekedés területén) ⁽²⁹⁾.

Amint azt a bizottság megállapította ⁽³⁰⁾, a gyermek mindenek felett álló érdekének fogalma három részből áll, az alábbiak szerint.

1. Alanyi jog: a gyermek azon joga, hogy mindenek felett álló érdekét megvizsgálják és elsődleges szempontként figyelembe vegyék, amikor különböző érdekeket vesznek számba a szóban forgó kérdésre vonatkozó döntés meghozatala érdekében, és annak garantálása, hogy ez a jog érvényesül minden olyan esetben, amikor egy gyermekről, gyermekek meghatározott vagy meghatározatlan csoportjáról vagy általában a gyermekekről születik döntés.

2. Jogértelmezési alapelv: ha egy jogi rendelkezésnek több értelmezése is lehet, azt az értelmezést kell választani, amely a gyermek mindenek felett álló érdekét a leginkább szolgálja.

⁽²⁷⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), lásd a [23.](#) lábjegyzetet.

⁽²⁸⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), lásd a [23.](#) lábjegyzetet, 17. bekezdés.

⁽²⁹⁾ Lásd a 13. bekezdés b) pontját, az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, *A gyermek jogainak érvényesülése kora gyermekkorban*, 7. sz. átfogó kommentár (2005): *Implementing Child Rights in Early Childhood*, CRC/C/GC/7/Rev.1, 2006. szeptember 20., <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2006/en/40994>.

⁽³⁰⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), lásd a [23.](#) lábjegyzetet.

3. Eljárási szabály: minden olyan döntés meghozatalakor, amely egy konkrét gyermekre, gyermekek meghatározott csoportjára vagy általában a gyermekekre vonatkozik, a döntéshozatali folyamat keretében értékelni kell, hogy a döntés milyen (pozitív vagy negatív) hatással lehet az érintett gyermekre vagy gyermekekre.

A **Gyermejjogi Bizottság** arra is rámutatott, hogy a CRC 3. cikke által bevezetett, a gyermek mindenek felett álló érdeke fogalmának célja, hogy „biztosítsa az egyezményben elismert valamennyi jog teljes körű és tényleges gyakorlását, valamint a gyermek átfogó fejlődését” ⁽³¹⁾.

2.1. A paktum és a gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása

A mindenek felett álló érdek elvének mint vezérelvnek kell alapul szolgálnia a hatóságok és a menekültügyi és befogadási folyamat során a gyermek támogatására kijelölt személyek minden intézkedéséhez és döntéséhez.

1. ábra A gyermekekre vonatkozó biztosítékok és garanciák a paktumban

A gyermek mindenek felett álló érdekének elve a paktum valamennyi jogi szövegében jelen van			
Az előszűrésről szóló rendelet	AMMR	APR	RCD
A gyermekeket gyermekként azonosítják ⁽³²⁾. Kijelölnek egy alkalmas személyt, aki ideiglenesen képviselőként/gyámként jár el ⁽³³⁾. Amint a gyermek kifejezi azt a szándékát, hogy menedékkérelt kérjen, a tagállam területén megfelelő szálláshelyen helyezik el ⁽³⁴⁾.	A kíséző nélküli gyermekek esetében kezdeményezik a család felkutatását. A felkutatás után mérlegelni lehet a családdegysítést, ha az a gyermek mindenek felett álló érdekeit szolgálja ⁽³⁵⁾. Az átadás miatt alkalmazott embertelen és megalázó bánásmód elleni védelem és a hatékony jogorvoslatihoz való jog ⁽³⁶⁾.	A gyermeket gyermekbarát módon tájékoztatják az eljárásról ⁽³⁷⁾. Megszervezik a mindenek felett álló érdek (a kiszolgáltatottság) vizsgálatát ⁽³⁸⁾. Ha a gyermek kíséző nélkül érkezett, gyámot jelölnek ki, aki az eljárás során támogatja a gyermeket ⁽³⁹⁾.	Megszervezik a mindenek felett álló érdek (a kiszolgáltatottság) vizsgálatát ⁽⁴⁰⁾. Figyelembe veszik a gyermek személyes körülményeit, és olyan, korának megfelelő szálláshelyen helyezik el, ahol lehetőség van a testi és érzelmi gondozására és a fejlődésének támogatására ⁽⁴¹⁾.

⁽³¹⁾ Az ENSZ Gyermejjogi Bizottsága, [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), lásd a [23.](#) lábjegyzetet.

⁽³²⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 12. cikke: „Előzetes egészségügyi ellenőrzések és a kiszolgáltatottság”.

⁽³³⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 13. cikkének (3) bekezdése.

⁽³⁴⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (9) bekezdése.

⁽³⁵⁾ Az AMMR 23. cikke.

⁽³⁶⁾ Az AMMR (62) preambulumbekkezdése és 67. cikkének (13) bekezdése.

⁽³⁷⁾ Az APR 8. cikke (2) bekezdésének f) pontja.

⁽³⁸⁾ Az APR 20. cikke.

⁽³⁹⁾ Az APR (35) preambulumbekkezdése.

⁽⁴⁰⁾ Az RCD (2024) 25. cikke.

⁽⁴¹⁾ Az RCD (2024) 27. cikke.

Az előszűrésről szóló rendelet	AMMR	APR	RCD
Amennyiben az életkorral kapcsolatban komoly kétségek merülnek fel, ezt jelezni kell az illetékes hatóságoknak ⁽⁴²⁾. Az előszűrésbe a gyermekvédelmi szolgálatokat/hatóságokat is be kell vonni ⁽⁴³⁾. A tájékoztatást gyermekbarát módon kell nyújtani, a menekültügyi eljárással kapcsolatos információkat is beleértve ⁽⁴⁴⁾. A nemzetközi védelmet kérelmező gyermek tolmácsot és ingyenes jogi tanácsadást vehet igénybe.	A gyermekeket érintő ügyek elsőbbségi kezelésére vonatkozó kötelezettség ⁽⁴⁵⁾. A lehető leghamarabb, de legkésőbb a kérelem benyújtásának napjától számított 15 munkanapon belül ki kell jelölni egy alkalmas személyt, aki ideiglenesen képviselőként vagy gyámként jár el. A gyámot a teljes menekültügyi eljárásba be kell vonni ⁽⁴⁶⁾. Fel kell mérni a gyermek biztonságával (pl. az emberkereskedelem kockázatával) kapcsolatos kockázatokat ⁽⁴⁷⁾.	A gyermek tolmácsot és ingyenes jogi tanácsadást vehet igénybe ⁽⁴⁸⁾. Amennyiben a kérelmező életkorával kapcsolatban kétség merül fel ⁽⁴⁹⁾, a tagállamnak vagy el kell oszlatnia ezt a kétséget (a legkevésbé invazív módszert alkalmazó) életkor-meghatározás elvégzésével ⁽⁵⁰⁾, vagy azt kell feltételeznie, hogy a kérelmező gyermek ⁽⁵¹⁾. A személyes meghallgatást olyan személy folytatja le, aki rendelkezik a gyermekekkel való foglalkozásra jogosító képesítéssel ⁽⁵²⁾.	A kísérő nélküli gyermek számára a kérelem benyújtásának napjától számított 15 munkanapon belül kijelölnek egy alkalmas személyt, aki ideiglenesen képviselőként vagy gyámként jár el ⁽⁵³⁾. A családdegysítéshez való jog ⁽⁵⁴⁾. A gyermek hozzáférést kap az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és a pszichoszociális támogatáshoz, a szabadidős tevékenységekhez ⁽⁵⁵⁾, valamint adott esetben a rehabilitációs ⁽⁵⁶⁾ szolgáltatásokhoz és egyéb támogatási formákhoz (nem anyagi jellegű befogadási feltételek).

⁽⁴²⁾ Az APR 25. cikke.

⁽⁴³⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (25) preambulumbekkezdése és 8. cikkének (9) bekezdése.

⁽⁴⁴⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 11. cikke.

⁽⁴⁵⁾ Az AMMR 23. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁴⁶⁾ Az AMMR 23. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁴⁷⁾ Az AMMR (47) preambulumbekkezdése.

⁽⁴⁸⁾ Az APR 8. cikke (2) bekezdése d) pontja, (3) és (4) bekezdése.

⁽⁴⁹⁾ Az APR 25. cikke.

⁽⁵⁰⁾ Az APR 25. cikke.

⁽⁵¹⁾ Kizárólag abban az esetben, ha egy feltételezett kiskorú megfelel a határon folytatott eljárás **kötelező** alkalmazására vonatkozó feltételeknek (az APR 45. cikke), a kérelmezőt ideiglenesen a határon folytatott eljárás alá vonják, amíg az életkor-meghatározás folyik. Ilyen esetben a feltételezett kiskorú számára biztosítani kell az összes eljárási garanciát (gyám kijelölése; az életkor meghatározásának befejezése a védelem iránti kérelem benyújtásától számított 30 napon belül az APR 23. cikkének (3) bekezdése és az RCD (2024) 25. cikkének (1) bekezdése szerint; a szükséges ellátás és támogatás biztosítása az RCD (2024)-nek megfelelően a határon folytatott eljárás helyszínén). Fontos, hogy az RCD (2024) 13. cikkének (2) és (3) bekezdése értelmében a kísérő nélküli gyermekek számára biztosítani kell a megfelelő feltételeket. Ebbe beletartozik a szabadidős és szórakoztató tevékenységekhez való hozzáférés, beleértve a koruknak megfelelő játékot is, a gyermekekkel való munkára felkészült, képzett szakemberek jelenléte, valamint annak biztosítása, hogy a kiskorúakat a felnőttéktől elkülönítve helyezték el.

⁽⁵²⁾ Az APR 22. cikkének (3) bekezdése.

⁽⁵³⁾ Az RCD (2024) 27. cikke (1) bekezdésének b) pontja.

⁽⁵⁴⁾ Az RCD (2024) 26. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

⁽⁵⁵⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (3) és (4) bekezdése és 16. cikke.

⁽⁵⁶⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (4) bekezdése.

Az előszűrésről szóló rendelet	AMMR	APR	RCD
Minden gyermek esetében megvizsgálják a sajátos szükségleteit és a kiszolgáltatottságot ⁽⁵⁷⁾ . Kitöltik az előszűrés formanyomtatványt, és az információkat közlik az illetékes hatóságokkal, hogy biztosítsák a befogadási és menekültügyi eljárásba való zökkenőmentes átmenetet ⁽⁵⁸⁾ .	A tagállamok közötti szoros együttműködés ⁽⁵⁹⁾ a családegyesítéssel és/ vagy egyéb átadásokkal ⁽⁶⁰⁾ vagy áthelyezésekkel kapcsolatban. A gyermek tolmácsot ⁽⁶¹⁾ és ingyenes jogi tanácsadást ⁽⁶²⁾ vehet igénybe.	A gyermek a fellebbezési szakaszban ingyenes jogi segítségnyújtásban részesül ⁽⁶³⁾ .	A gyermek tolmácsot és ingyenes jogi tanácsadást vehet igénybe ⁽⁶⁴⁾ . A kísérő nélküli gyermekek főszabály szerint mentesülnek a határon folytatott eljárás alól ⁽⁶⁵⁾ , és nem lehet őket őrizetbe venni ⁽⁶⁶⁾ . A befogadásra vonatkozó információkhoz való hozzáférés ⁽⁶⁷⁾ .
Eredmények Pozitív: integrációs erőfeszítések ⁽⁶⁸⁾ az oktatáshoz és a munkaerőpiachoz való hozzáférés révén ⁽⁶⁹⁾ . Negatív: A hatékony jogorvoslathoz való jog ⁽⁷⁰⁾ . Ingyenes jogi segítségnyújtáshoz és képviselőhez való hozzáférés az elutasító határozat elleni fellebbezés céljából, ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja ⁽⁷¹⁾ . Tájékoztatás az (önkéntes) visszatérésről. A gyermek/család tolmácsot vehet igénybe a visszaküldési eljárás során. A gyermekes családokat és a kísérő nélküli gyermekeket nem lehet visszaküldési központokban elhelyezni ⁽⁷²⁾ .			

Forrás: EUAA

⁽⁵⁷⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 12. cikke: „Előzetes egészségügyi ellenőrzések és a kiszolgáltatottság”.

⁽⁵⁸⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 17. cikke.

⁽⁵⁹⁾ Az AMMR 60. cikkének (4) bekezdése.

⁽⁶⁰⁾ Az AMMR 6. cikke.

⁽⁶¹⁾ Az AMMR 22. cikkének (4) bekezdése.

⁽⁶²⁾ Az AMMR (39) preambulumbekkezdése, 19. cikke (1) bekezdésének l) pontja és 21. cikke.

⁽⁶³⁾ Az APR 17. cikke.

⁽⁶⁴⁾ Az RCD (2024) (26) preambulumbekkezdése: „Amennyiben egy kérelmezőt őrizetben tartanak, hatékony hozzáférést kell biztosítani számára a szükséges eljárási garanciákhoz, például a bírósági felülvizsgálathoz és az ingyenes jogi segítségnyújtáshoz és képviselőhez való joghoz, amennyiben az ezen irányelv szerint alkalmazandó.”.

⁽⁶⁵⁾ Az APR 42. cikke (3) bekezdésének b) pontja és 53. cikkének (1) bekezdése, kivéve, ha a kérelmezővel kapcsolatban nemzetbiztonsági vagy közrendvédelmi aggályok merülnek fel.

⁽⁶⁶⁾ Az RCD (2024) hivatkozik bizonyos elvárásokra, például arra az esetre, amikor megállapítást nyer, hogy a kiskorú biztonsági kockázatot jelent; lásd a 40. preambulumbekkezdést, amely kimondja, hogy: kiskorúakat nem lehet börtönben vagy más, büntildözési célokra használt létesítményben őrizetben tartani, valamint az RCD (2024) 13. cikke (2) bekezdésének b) pontját.

⁽⁶⁷⁾ Az RCD (2024) 5. cikke.

⁽⁶⁸⁾ Az RCD (2024) (43) preambulumbekkezdése és 5. cikke.

⁽⁶⁹⁾ Az RCD 16. cikkének (1) és (2) bekezdése, 17. cikke, (48) és (53) preambulumbekkezdése.

⁽⁷⁰⁾ Az APR (91) preambulumbekkezdése.

⁽⁷¹⁾ Az APR 17. cikke.

⁽⁷²⁾ Európai Bizottság, A visszaküldés új közös európai rendszere, 2025. március, <https://link.europa.eu/6hRgBW>.

Összefoglalás

A gyermek mindenképp felett álló érdekére vonatkozó szabályozás a paktumban

- egy folyamatos folyamat,
- a gyermeket helyezi a középpontba, elsősorban az ő egyéni helyzetére, körülményeire, nézőpontjaira és szükségleteire koncentrál,
- a gyermekvédelemmel szemben szisztematikus és integrált megközelítést igényel.

Különösen az utóbbi pontot kell biztosítani az alábbi intézkedések segítségével.

- A gyermek mindenképp felett álló érdekének figyelembevételéhez döntő fontosságú a gyermek helyes és gyors azonosítása. Ha bármilyen jel arra utal, hogy a nemzetközi védelmet kérő személy gyermek lehet, ez a gyermekekre vonatkozó biztosítékok azonnali alkalmazását vonja maga után, ideértve egy ideiglenesen képviselőként vagy gyámként eljáró, megfelelő személy kijelölését minden kísérő nélküli gyermek számára (még akkor is, ha az életkort igazoló írásbeli bizonyíték, például születési anyakönyvi kivonat vagy személyazonosító okmány nem áll rendelkezésre).
- A **gyermeket kiskorúként azonosítják**, és haladéktalanul felméri a szükségleteit, kiszolgáltatottságát és a potenciális kockázatokat.
- A **mindenképp felett álló érdek vizsgálatának megállapításait felhasználják** a megfelelő támogatási és védelmi intézkedésekre vonatkozó döntésekhez. Az ilyen intézkedéseket lehetőség szerint a szülőkkel, a gondviselőkkel vagy a gyámmal egyeztetve hajtják végre, hogy óvják a gyermek biztonságát, testi, érzelmi és fejlődési jóllétét.
- A gyermekvédelemért felelős minisztériumok, hatóságok és érdekelt felek között hatékony együttműködés alakult ki, és ezt folyamatosan erősítik.
- Biztosítják és fenntartják a gyermek védelmével és jóllétével kapcsolatos valamennyi intézkedés szisztematikus koordinációját.
- Az érintett szereplők közötti információcsere szigorúan arra korlátozódik, ami a sérelem (beleértve az önsértést) megelőzéséhez vagy a megfelelő, szükségleteken alapuló beavatkozás lehetővé tételéhez szükséges. Az információcsere a gyermek magánélethez való jogának teljes tiszteletben tartásával történik, a nemzeti adatvédelmi szabályokkal és az általános adatvédelmi rendelettel ⁽⁷³⁾ összhangban.
- Aktívan elősegítik és biztosítják a gyermek érdemi részvételét az őt érintő döntésekben – különösen a szülők vagy az elsődleges gondviselő hiányában. A döntéshozatali folyamatban betöltött szerepüket is meg kell magyarázni, hogy a megfelelően lehessen kezelni az elvárásokat.

⁽⁷³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (HL L 119., 2016.5.4., 1. o.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

2.1.1. A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata

A **mindenek felett álló érdek vizsgálata** (BIA) olyan eljárás, amelyet akkor kell elvégezni, amikor az egyes gyermekeket érintő fontos döntéseket kell meghozni. A vizsgálat célja, hogy azonosítsa, értékelje és összehangolja az összes releváns tényezőt, hogy egy adott helyzetben meg lehessen határozni a legmegfelelőbb intézkedést egy konkrét gyermek vagy gyermekek egy csoportja számára ⁽⁷⁴⁾.

A vizsgálatnak adott esetben a korábbi értékelés megállapításaira és eredményeire kell támaszkodnia ⁽⁷⁵⁾. Ez biztosítja a következetességet, elkerüli a kétszeres munkát és tükrözi azt a tényt, hogy a gyermek szükségletei és körülményei az idő múlásával változnak. Az eredményeket megfelelően dokumentálni kell, hogy el lehessen kerülni a felesleges erőfeszítéseket.

Azok a pillanatok, amikor a gyermekek szükségleteinek felmérése a paktum szerint kötelező

A gyermek egyéni helyzetét a menekültügyi és befogadási eljárás során folyamatosan figyelemmel kell kísérni, nemcsak az érkezéskor felismert szükségletek kielégítése érdekében, hanem azért is, hogy reagálni lehessen a későbbi szakaszban esetlegesen felmerülő új kiszolgáltatottságra vagy sajátos szükségletekre.

A paktum legalább három olyan kötelező időpontról rendelkezik, amikor a gyermek sajátos szükségleteinek és kiszolgáltatottságának vizsgálatát el kell végezni, kellő figyelemmel a gyermek mindenek felett álló érdekére, nevezetesen:

1. az előszűrés során elvégzendő **kötelező egészségügyi és a kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzések**, amelyeket a gyermek érkezésétől vagy elfogásától számított hét napon belül kell elvégezni ⁽⁷⁶⁾;
2. **a kiszolgáltatottság vizsgálata** ⁽⁷⁷⁾, beleértve a **mindenek felett álló érdek vizsgálatát**, a kérelem benyújtásától számított 30 napon belül ⁽⁷⁸⁾.
3. a gyermek nemzetközi védelem iránti kérelmének vizsgálatáért felelős tagállam meghatározásakor, az AMMR-rel összhangban ⁽⁷⁹⁾.

⁽⁷⁴⁾ További információkért lásd: UNHCR/UNICEF, *Safe & Sound: What States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe* (Épségben és biztonságban: Mit tehetnek az államok annak érdekében, hogy biztosítsák a kísérő nélküli és gondviselőjüktől elszakított gyermekek mindenek felett álló érdekének tiszteletben tartását Európában), 2014. október, <https://www.refworld.org/reference/regionalreport/unhcr/2014/en/101717>.

⁽⁷⁵⁾ Lásd még: az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), lásd a [23. lábjegyzetet](#), V. fejezet, B(c) pont: „Az idő érzékelése”.

⁽⁷⁶⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja, 8. cikkének (1) bekezdése, 12. cikke és 13. cikkének (1) bekezdése. Az életkor-meghatározást úgy tekintik, hogy része a kiszolgáltatottság értékelésének, ezért azt ugyanazon a határidőn belül kell elvégezni (lásd EUAA, *Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásához*; 2025. november, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>).

⁽⁷⁷⁾ Ebben az útmutatóban a „kiszolgáltatottság vizsgálata” kifejezést gyűjtőfogalomként használjuk, amely az APR-ben és az RCD-ben (2024) meghatározott terminológiának és követelményeknek megfelelően a különleges eljárási garanciák szükségességének értékelésére és a különleges befogadási igények felmérésére utal.

⁽⁷⁸⁾ Az APR 22. cikkének (2) bekezdése és az RCD (2024) 25. és 26. cikke.

⁽⁷⁹⁾ Az AMMR 23. cikkének (3), (4) és (5) bekezdése.

E kötelező ellenőrzések és vizsgálatok azt hivatottak biztosítani, hogy az összegyűjtött információk ténylegesen elvezessék az illetékes hatóságokat a következőkhöz:

- **időszerű és szükségleteken alapuló intézkedéseket szervezzenek** a gyermek személyes körülményeiből fakadó konkrét és azonnali szükségletek kezelése érdekében, ideértve a család felkutatásával, a családegyesítéssel, az egészségügyi problémákkal vagy más védelmi intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket is, miközben biztosítják a gyermek jogainak és jóllétének kellő mértékű figyelembevételét;
- mérsékeljék a gyermeket érintő **konkrét potenciális kockázatokat** (pl. a kísérő nélküli gyermekek és az emberkereskedelem vagy a kizsákmányolás más formáinak lehetséges áldozatait, illetve az eltűnés kockázata esetében). Ezek a kockázatok a korábban átélt sérelmekből vagy a kiszolgáltatottság bizonyos formáiból eredhetnek, és az eljárás során tovább súlyosbodhatnak.

Ezért a mindenek felett álló érdek vizsgálatának tényleges elvégzése előtt a hatóságoknak tisztázniuk kell annak célját.

A mindenek felett álló érdek vizsgálata **azonnali, rövid és hosszabb távú** szükségleteket elégíthet ki. Figyelembe veheti a gyermek azonnali és idővel felmerülő szükségleteit, illetve azt is, hogy bizonyos intézkedéseket prioritásként kell kezelni. A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata nem helyettesíti a mindenek felett álló érdek meghatározását, amely a tartós megoldásokra vonatkozó döntésekre alkalmazandó. A mindenek felett álló érdek vizsgálatát és a gyermek mindenek felett álló érdekének meghatározását ugyanazon döntéshozatali folyamat egymással összefüggő elemeiként kell tekinteni, ami által a meghatározás olyan vizsgálaton alapul, amelynek során minden releváns tényezőt azonosítottak, megvizsgáltak és összevetettek. A mindenek felett álló érdek különálló vizsgálata nem feltétlenül előfeltétele a mindenek felett álló érdek meghatározásának. Amennyiben lehetséges, és a gyermek mindenek felett álló érdekeit szolgálja, a folyamatba a szülőket, gondviselőket vagy a gyámot is be kell vonni.

Ajánlott ezenkívül, hogy minden kísérő nélküli vagy gondviselőitől elszakított gyermek összehangolt támogatásban részesüljön, ezt egy egyéni ügyiratban és adott esetben egy egyéni esetkezelési tervben is dokumentálják, amelyekhez a gyermek védelmében és támogatásában részt vevő valamennyi érintett szakember hozzáférhet.

A mindenek felett álló érdek vizsgálatában figyelembe veendő elemek (a felsorolás nem teljes körű és nem hierarchikus)

- A gyermek személyazonossága és életkora.
- Állampolgárság vagy hontalanság.
- Családi állapot és kapcsolatok.
- A gyermek véleménye az életkor és az érettség függvényében.
- A szülők/gondviselő/gyám véleménye.
- Gondozási rendszer és a mindennapi élet.

- Egészség és pszichoszociális jóllét.
- Oktatás és társadalmi integráció.
- Biztonsági és védelmi kockázatok.
- Befogadás és életkörülmények.
- A felismert kiszolgáltatottsággal kapcsolatos eljárási szükségletek.
- Védő tényezők: a gyermek egyéni erőforrásai és ellenálló képessége.

A mindenek felett álló érdek vizsgálatának minden eredményét szisztematikusan dokumentálni kell, és fel kell használni **az eljárás minden egyes kulcsfontosságú lépéséhez**, hogy el lehessen kerülni a gyermek ismételt kikérdezését. A korábbi vizsgálatok is felhasználhatók a **meglévő eredmények alátámasztására**. Az EUAA űrlapját a mindenek felett álló érdek vizsgálatához lásd az [V. mellékletben](#).

Biztosítékok a szülők vagy törvényes gondviselők távollétében történő döntéshozatalhoz

A szülők távolléte esetén a hatóságoknak gondoskodniuk kell arról, hogy:

- független gyámot nevezzenek ki a gyermek segítésére;
- a gyermeket gyermekbarát módon tájékoztassák, szükség esetén tolmács segítségével;
- a gyermek véleményét meghallgassák;
- kellő figyelmet fordítsanak a család egységének megőrzésére;
- figyelembe vegyék a gyermek identitását, ideértve a biológiai nemet, a társadalmi nemet, a szexuális irányultságot, a nemzeti származást, a vallást és meggyőződést, a kulturális identitást és a személyiséget, valamint a kiszolgáltatottságot;
- a gyermek hozzáférhet – az esetnek megfelelően – jogi tanácsadáshoz, jogi segítségnyújtáshoz és jogi képviselőhöz;
- a gyermekről gondoskodnak (ideértve a megfelelő szálláshelyet, az egészségügyi ellátást és az oktatást), és folyamatosan biztosítják számára a védelmet és a biztonságot.

Általános elv, hogy a család egységét meg kell őrizni, kivéve, ha a jelek arra utalnak, hogy ez nem szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét. Mindazonáltal a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatára akkor is szükség lehet, ha a gyermek családtagokkal érkezik – ha például a befogadási személyzet családi konfliktusra, elhanyagolásra, emberkereskedelemre, kizsákmányolásra vagy kapcsolati erőszakra utaló jeleket észlel, vagy ha a család befogadási életkörülményei nem tűnnek megfelelőnek. A vizsgálat segítene meghatározni a legbiztonságosabb és legmegfelelőbb lépéseket a gyermek jólléte érdekében. Ilyen esetekben, a minden gyermekre vonatkozó nemzeti jogszabályokkal és előírásokkal összhangban értesíteni kell az illetékes nemzeti gyermekvédelmi hatóságokat, és be kell vonni őket az ügybe. A mindenek felett álló érdek menekültügyi vagy befogadási

közegben végzett vizsgálata nem helyettesíti a gyermekvédelmi beavatkozásokat, hanem kiegészíti azokat azáltal, hogy biztosítja a megfelelő beutalók és biztosítékok meglétét.

További szempontok a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata során (a felsorolás nem teljes körű)

Elegendő idő van arra, hogy a vizsgálatot érdemben el lehessen végezni.

A **helyszín** megfelelő a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatához, és a folyamat maga gyermekbarát (azaz biztosított a magánélet védelme, a helyszín akadálymentessége stb.).

Kineveznek egy **alkalmas személyt, aki ideiglenesen képviselőként jár el** (például az előszűrés ideje alatt egy gyermekvédelmi tisztviselőt), vagy egy **gyámot**, hogy támogassa a kísérő nélküli gyermeket a folyamat során. Ha a szülők nincsenek jelen, törekszenek arra, hogy lehetőség szerint bevonják őket a folyamatba.

Releváns tájékoztatást nyújtanak a gyermeknek – a gyermek számára érthető módon és nyelven – arról, hogy miért vizsgálják a gyermek mindenek felett álló érdekét, ennek mi a célja és a hatása, és milyen szerepet töltenek be a vizsgálatban részt vevő különböző személyek. Szükség esetén gondoskodnak egy hivatásos tolmács/kulturális közvetítő közreműködéséről.

Ellenőrzött szakemberek. A gyermekek sokszínű csoportot alkotnak, a szükségleteiket pedig csak olyan szakemberek tudják megfelelően felmérni, akiknek van tapasztalatuk a gyermekek és serdülők fejlődésével kapcsolatos kérdésekben. A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatába lehetőség szerint egy multidiszciplináris szakértői csapatot kell bevonni ⁽⁸⁰⁾.

A **gyermek támogatásban részesül**, és fizikai és mentális állapota lehetővé teszi a hatékony részvételt, szükség esetén megfelelő kiigazításokkal vagy támogató intézkedésekkel (pl. szünetek, egyszerűsített kommunikáció vagy egy megbízható személy jelenléte).

Amennyiben utókövetésre utalják be, ehhez a gyermek/a gyám **hozzájárul** a nemzeti gyakorlatnak megfelelően.

A gyermek az **esetnek megfelelően ingyenes jogi tanácsadást, jogi segítségnyújtást és jogi képviseletet** vehet igénybe.

A mindenek felett álló érdek vizsgálata során mérlegelendő elemek

Amint azt a 2. ábra szemlélteti, a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata támogatja a különböző elemek mérlegelését, mivel a hatóságokat arra kötelezi, hogy egy eljárási határozat **lehetséges előnyeit** (pl. az azonnali szükségletek kezelése vagy az alapvető információk tisztázása) vessék össze azokkal a **kockázatokkal és potenciális károk**kal, amelyeket a határozat a gyermek jóllétére, biztonságára, családi egységére és/vagy érzelmire

⁽⁸⁰⁾ Lásd: az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), lásd a [23. lábjegyzetet](#), 94. pont.

állapotára és fejlődésére jelenthet. Az ilyen tényezők közötti egyensúly megteremtéséhez a gyermek egyéni körülményeinek holisztikus értékelésére van szükség. Ezenfelül tiszteletben kell tartani a gyermek véleményét, figyelembe véve életkorát és érettségét⁽⁸¹⁾. Ezért „egyes elemeket felhasználnak, másokat pedig nem”, és az elemeket „egymáshoz viszonyítva kell értékelni”⁽⁸²⁾. Az elemek némelyikének az egyes gyermekek esetében eltérő jelentősége lehet, a helyzetüktől függően. Ez azt jelenti, hogy a különböző tényezőket súlyozni kell, mivel egyes esetekben néhánynak nagyobb jelentősége lehet, mint másoknak. Ezek a tényezők olykor ütközhetnek is. Arra kell törekedni, hogy a döntések arányosak legyenek, tiszteletben tartsák a gyermek méltóságát, és összhangban legyenek a gyermek mindenek felett álló érdekével⁽⁸³⁾, ugyanakkor elkerüljék a szükségtelen szorongást vagy sérelmet.

2. ábra A gyermek mindenek felett álló érdekének a nemzetközi védelem keretében történő vizsgálata során mérlegelendő elemek

Forrás: EUAA

Példák – Mérlegelendő elemek

A család egysége kontra biztonság a befogadási központban

Ha egy gyermek a családdal szeretne maradni, de hiteles jelek utalnak arra, hogy veszélyben van (pl. az előszűrés során jelzett családon belüli erőszak), a hatóságok először védelmi intézkedéseket hozhatnak – például felügyelt elhelyezést –, mielőtt döntenének a családnál való elhelyezés fenntartásáról. Az ügyet minden esetben a gyermekvédelmi hatóság felé is jelezni kell.

⁽⁸¹⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága összeállított egy nem teljes körű, nem hierarchikus listát azokról az elemekről, amelyeket bármely döntéshozó figyelembe vehet; lásd: [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), 23. lábjegyzet.

⁽⁸²⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, [14. sz. átfogó kommentár \(2013\)](#), lásd a [23. lábjegyzetet](#), 12. o.

⁽⁸³⁾ A minimális beavatkozás elve előírja, hogy a gyermeket érintő döntések során a legkisebb beavatkozással járó, legkevésbé korlátozó intézkedéseket kell alkalmazni, prioritásként kezelve a gyermek mindenek felett álló érdekeit és jóllétét. Ez összhangban áll a CRC 3. cikkével, amely kiemelten fontos szempontként hangsúlyozza a gyermek mindenek felett álló érdekét.

Eljárási követelmény kontra jóllét

Ha egy kisgyermek érkezés után kimerült vagy szorong, a kiszolgáltatottság felderítésére irányuló hosszadalmas meghallgatás azonnali lefolytatása káros vagy eredménytelen lehet. Az előszűrés eredményeinek rövid nyomon követése és az átfogóbb vizsgálat elhalasztása a gyermek mindenképp felett álló érdekeit szolgálhatja.

Döntés az elhelyezésről a befogadás során

Bár a testvérek együttes elhelyezése általában előnyös, ha az egyik testvér veszélyt jelent a másikra (pl. traumával összefüggő magatartási problémák miatt), célszerűbb lehet egy ideiglenes, alternatív elhelyezés, a rendszeres kapcsolattartás biztosítása mellett.

Érdemi kommunikáció és kapcsolat a gyermekekkel

- Tartsa tiszteletben a határait. Ne kényszerítse a gyermekeket olyan témák megvitatására, amelyektől kényelmetlenül érzik magukat, és ne kényszerítse őket arra, hogy beszéljenek. A hallgatást ne értelmezze úgy, hogy az a kiszolgáltatottság hiányát vagy az információk szándékos eltitkolását bizonyítja. Lehet, hogy a gyermek a korábban/jelenleg elszenvedett sérelmeket félelemből titkolja, vagy azért, mert nem tudja, hogy ezek a szokásostól eltérő tapasztalatok. A bizalom megteremtése minden közlésnek az előfeltétele, és segít leküzdeni ezeket a kezdeti nehézségeket.
- Bánjon tisztelettel a gyermekekkel. A gyermekekkel szemben tanúsítson ugyanolyan szintű tiszteletet és őszinteséget, mint a felnőttek esetében. Ne tegyen irreális ígéreteket.
- Legyen érzékeny. Beszéljen tapintatos hangon, egyszerű nyelvezettel, amelyet a gyermekek könnyen megértenek.
- Teljes figyelmével forduljon a gyermek felé. A kommunikáció során teljes figyelemmel forduljon a gyermek felé, és mutassa neki, hogy jelen van és odafigyel rá.
- Bátorítsa az önkifejezést. Adjon lehetőséget a gyermekeknek az önkifejezésre, de ha nem akarnak a negatív élményekről beszélni, ne gyakoroljon nyomást rájuk, hogy újraéljék azokat.
- Ösztönözze az érdemi részvételt. Teremtse lehetőséget a gyermekek számára, hogy kifejtessék véleményüket és álláspontjukat, az őket érintő kérdésekben is. Ez segíti az önbecsülést, és arra ösztönözheti a gyerekeket, hogy felszólaljanak a számukra fontos témákban.
- Ismerje meg az elvárásait. Adjon lehetőséget a gyermekeknek, hogy elmondják, mit vártak a jelenlegi helyzettől, és mire számíthatnak a jövőben.
- Legyen türelmes. Értse meg, hogy a frusztráció vagy a harag kifejezései nem feltétlenül személy szerint önnek szólnak, ezért legyen türelmes az érzelmeikkel szemben. Vegye figyelembe, hogy bizonyos kommunikációs formák és viselkedési minták traumás reakciókkal függhetnek össze. Szánja rá az időt, és próbálja megérteni azoknak a viselkedésformáknak az okait, amelyek első ránézésre „zavaró magatartásnak” tűnhetnek.

- Támogassa a befogadást. Tartsa fenn az életkorral, faji hovatartozással, vallással vagy nemi identitással összefüggő sztereotípiáktól mentes kommunikációt, és kezeljen minden gyermeket egyenlő tisztelettel és figyelemmel.
- Figyelje meg és ismerje fel a szorongást. Figyeljen a szorongásra utaló jelekre és az aggodalomra okot adó viselkedésre, amely szakszerű támogatást igényelhet.
- Életkori és kulturális megfelelés. Figyeljen a gyermek életkorára. Egyes gyerekek a korukhoz képest nagyon érettnak tűnhetnek, de ez nem jelenti azt, hogy nincs szükségük a koruknak megfelelő érzelmi reakcióra. A beszélgetés során ugyanakkor a gyermek kulturális háttérét is ugyanilyen mértékben figyelembe kell venni ⁽⁸⁴⁾.
- Vegye figyelembe a védő tényezőket. Figyeljen oda arra, hogyan viszonyul a gyermek a változásokhoz és a stresszhez. Bátorítsa a gyermeket, hogy alkalmazza ezeket a megküzdési stratégiákat, és emelje ki, milyen rugalmasan kezeli a helyzetet, miközben emlékezteti rá, hogy azért van ott, hogy őt támogassa.

2.1.2. Multidiszciplináris megközelítés és integrált gyermekvédelmi rendszer

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazásához a szereplők széles körének bevonására van szükség, beleértve a menekültügyi és befogadási hatóságokat, az előszűrési és bevándorlási hatóságokat, valamint az egészségügyi és gyermekvédelmi szolgálatokat. Ez nyomtatékosítja a hatékony **koordináció és együttműködés** fontosságát, valamint azt, hogy ezeknek a szakembereknek közös ismereti alapokkal és tudatossággal kell rendelkezniük a gyermekek jogairól, a gyermek mindenek felett álló érdekéről és a menekültügyi keretrendszeréről.

A Bizottság a **gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló integrált gyermekvédelmi rendszerek** kialakításáról és megerősítéséről ⁽⁸⁵⁾ szóló 2024. évi ajánlásaiban kiemelte, hogy a tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy megerősítsék a **koordinációt és az együttműködést** valamennyi érintett minisztérium és ágazat között, valamint a helyi, regionális és nemzeti szintű hatáskörök eltérő szintjein, és határokon átnyúló helyzetekben. A hatékony védelemhez elengedhetetlennek tekintik az **interdiszciplináris megközelítést**. A paktum ösztönzi a koordinációt ⁽⁸⁶⁾ és a különböző minisztériumokat képviselő, képzett szakemberek bevonását a különböző jogi keretekbe, **a gyermekvédelmi hatóságokkal** és más nemzetközi szervezetekkel együtt. Az ilyen koordinációhoz hangsúlyt kell helyezni az **integrált esetkezelési megközelítésre**, hogy biztosítani lehessen a zökkenőmentes koordinációt és a támogatott személyek nyomon követését.

⁽⁸⁴⁾ Lásd a „Kísérő nélküli gyermekek” című fejezetet, EUAA, *Útmutató a nemzetközi védelmet kérelmezők mentális egészségéről és jóllétéről: II. rész – az első vonalban dolgozók számára*, 2024. november, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>. Lásd még UNHCR, Technikai útmutató: Gyermekbarát eljárások, 2021 <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/124121>, különösen a 3. fejezet.

⁽⁸⁵⁾ [A Bizottság \(EU\) 2024/1238 ajánlása](#) a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló integrált gyermekvédelmi rendszerek kialakításáról és megerősítéséről, lásd a 6. lábjegyzetet, (19)–(20)–(21) bekezdés.

⁽⁸⁶⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (24) és (25) preambulumbekkezdése; az AMMR 60. cikkének (4) bekezdése; az RCD (2024) (65) preambulumbekkezdése.

3. ábra Koordináció, együttműködés és integrált esetkezelési megközelítés

← Koordináció és együttműködés, folyamatos esetkezelés, az egyéni és multidiszciplináris gondozási tervek rendszeres felülvizsgálata a gyermek mindenek felett álló érdekének biztosítása érdekében →

Forrás: EUAA

Azoknak, akik támogatják a hatóságokat a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatában az előszűrés, a menekültügyi és befogadási eljárás során, egyszerre kell ismerniük és tudniuk a következőket:

- **a gyermekvédelem alapelvei** és az integrált gyermekvédelmi rendszer működése;
- **alapvető ismeretek a gyermekek testi és érzelmi jóllétéről**, beleértve az arra utaló jeleket is, hogy egy gyermek további támogatásra szorulhat;
- **alapvető ismeretek az emberkereskedelem, a kizsákmányolás, az elhanyagolás és a bántalmazás jeleiről**, és arról, hogyan kell biztonságosan reagálni a traumával kapcsolatos közlésekre (beleértve a beutalási folyamatok ismeretét is);
- **a paktum szerinti jogi keret**, beleértve a gyermekekre vonatkozó biztosítékokat és azt, hogy a mindenek felett álló érdek vizsgálatának eredményei hogyan befolyásolják az eljárási lépéseket és a befogadási intézkedéseket;
- **kulturális érzékenység** és a migráció és a lakóhelyelhagyás gyermekekre gyakorolt hatásainak ismerete.

Információmegosztás

A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata keretében gyűjtött információkat a titoktartás, az adatvédelmi szabályok és a gyermek magánélethez való jogának kellő figyelembevételével kell kezelni. Előfordulhat ugyanakkor, hogy bizonyos információkat – szigorúan a „tudnia kell” elv alapján – meg kell osztani az illetékes hatóságokkal vagy szolgáltatókkal, hogy biztosítsák a hatékony esetkezelést, kezeljék a felismert szükségleteket, megelőzzék vagy enyhítsék a gyermeket fenyegető kockázatokat – ideértve a bántalmazás vagy az önsértés kockázatát is.

Az arra vonatkozó döntéseket, hogy **milyen információkat, kivel és milyen szakaszban** osztanak meg, eseti alapon kell értékelni, elsődleges szempontként kezelve a gyermek mindenek felett álló érdekét, és kizárólag a „tudnia kell” elvet alapul véve. Ezzel kapcsolatban ajánlott, hogy a tagállamok:

- egyértelmű protokollokat és eljárásokat dolgozzanak ki az érintett szakemberek és szolgáltatások közötti információcserére és -megosztásra vonatkozóan;
- határozzák meg a szerepköröket, a felelősségi köröket és a biztosítékokat annak érdekében, hogy az információcsere arányos legyen, szigorúan a feltétlenül szükségesre korlátozódjon, és megfeleljen az alkalmazandó adatvédelmi szabályoknak.

Az ilyen intézkedések támogatják a szereplők közötti hatékony koordinációt, ugyanakkor védik a nemzetközi védelemre szoruló gyermekek jogait és mindenek felett álló érdekeit. A gyermeket és szüleit, gondviselőit vagy gyámját tájékoztatni kell az információmegosztási gyakorlatokról és az adatvédelmi szabályok szerinti jogairól, és adott esetben a nemzeti joggal összhangban lehetőséget kell biztosítani számukra a véleményük kifejtésére vagy a **hozzájárulásuk** megadására.

Példák – Hogyan lehet biztosítani a gyermekvédelem integrált megközelítését

A **gyermekvédelemmel** szembeni gyermekközpontú, **integrált megközelítés** ⁽⁸⁷⁾ elengedhetetlen ahhoz, hogy a gyermekek átfogó védelemben részesüljenek, és a mindenek felett álló érdeküket a menekültügyi és befogadási folyamat teljes időtartama alatt érdemben figyelembe vegyék. Egy ilyen megközelítés annak fontosságát is hangsúlyozza, hogy elismerjék a gyermek erősségeit és erőforrásait, és együttműködjenek

⁽⁸⁷⁾ Az integrált gyermekvédelmi rendszerek szintén részét képezik az (EU) 2021/240 rendelettel létrehozott technikai támogatási eszköznek (<http://data.europa.eu/eli/reg/2021/240/oj>), amely igény szerinti, személyre szabott technikai szakértelmet biztosít a strukturális reformok kidolgozásához és megvalósításához a tagállamokban. Idetartozik többek között az oktatás, a szociális szolgáltatások, a migráció és a határigazgatás, az egészségügy és az igazságszolgáltatás területe, például a „Gyermekek háza” (lásd: Barnahus) megvalósításának támogatása.

a családokkal, a gondviselőkkel, a közösségekkel, és adott esetben a vallási és kulturális rendszerekkel ⁽⁸⁸⁾ a gyermek általános jóllétének támogatása érdekében.

1. példa – Döntés a biztonságos szálláshelyről

Az előszűrés során egy határőr észreveszi, hogy egy 16 éves, kísértől nélküli lány mintha félne a vele utazó férfitől.

- Az **előszűrést végző hatóság** jelzi ezt az aggályt; a **rendőrség** azonnal intézkedik a lány biztonságának garantálása érdekében, és nyomozást indít az ügyben.
- A **gyám** találkozik a gyermekkel, hogy biztosítsa, hogy a problémáról a gyermekbarát módon tájékoztassák, és lehetőséget kapjon a meghallgatásra.
- A gyám adott esetben biztosítja az **ingyenes jogi tanácsadáshoz és jogi segítségnyújtáshoz** való hozzáférést, mivel a gyermek az emberkereskedelem potenciális áldozata lehet.
- Tájékoztatják a **kiszolgáltatottságot felmérő** személyeket, akik gondosan megvizsgálják a lány szükségleteit és a lehetséges kockázatokat, figyelembe véve a lány véleményét és egyéni körülményeit.
- A vizsgálat alapján és a gyermekvédelmi szolgálatokkal egyeztetve a **befogadási tisztviselő** gondoskodik arról, hogy a gyermek biztonságos és megfelelő szálláshelyen kerüljön elhelyezésre, például lányok számára kialakított speciális befogadási létesítményben vagy menedékhelyen.

2. példa – A gyermek támogatása a menekültügyi meghallgatás során

A menekültügyi meghallgatás során az ügyintéző tudomására jut, hogy egy 14 éves, kísértől nélküli fiú rémálmokkal küzd, és koncentrációs nehézségei vannak.

- Az **ügyintéző** az információkat olyan potenciális mutatóként rögzíti, amelyet a kérelem elbírálása során figyelembe kell venni, és felhívja a figyelmet a kérelmező állapotára.
- A **menekültügyi ügyintéző** ehhez igazítja a meghallgatás időzítését és tempóját.
- A **gyám** szüneteket és egyszerűbben megfogalmazott kérdéseket kér.
- A meghallgatást követően az **ügyintéző** a gyermeket további értékelés céljából a kiszolgáltatottságot vizsgáló csoporthoz irányítja; a kiszolgáltatottságot vizsgáló csoport felismeri a stresszel összefüggő tüneteket, és ajánlásokat fogalmaz meg a nyomon követésre. Az ügyet a **kiszolgáltatottságot felmérő** személyek egyike követi, hogy a válaszlépéseket a gyermek igényeihez igazítsa; adott esetben a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatát aktualizálják, hogy tükrözze a gyermek jóllétének az egész eljárás során történő védelme érdekében újonnan felismert igényeket.
- A **befogadási tisztviselőt** tájékoztatják a felismert szükségletekről, hogy biztosítsa az ellátás folytonosságát és a befogadási feltételek és támogató intézkedések megfelelő kiigazítását.

⁽⁸⁸⁾ 59. bekezdés, „A gyermekjogi megközelítés meghatározása” itt: ENSZ, Gyermekjogi Bizottság (CRC), 13. sz. átfogó kommentár (2011): A gyermek ahhoz való joga, hogy az erőszak minden formájától mentes legyen, CRC/C/GC/13, 2011, <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2011/en/82269>.

3. példa – Súlyos pszichológiai szorongás a befogadó létesítményben való tartózkodás alatt

Egy 15 éves, kísérő nélküli fiú már hetek óta egy befogadóközpontban tartózkodik. A személyzet észreveszi, hogy a fiú már nem vesz részt az iskolai programokon, visszahúzódik a társaitól, és alvászavar jeleit mutatja.

- A befogadásért felelős tisztviselő dokumentálja ezeket az észrevételeket, és figyelmezteti a **gyámot, az esetkezelőt és adott esetben a kiszolgáltatottságot felmérő személyeket**.
- A **gyám** találkozik a gyermekkel, aki elmeséli, hogy gyakran vannak emléketörései a származási országában történt múltbeli eseményekhez kapcsolódóan.
- Az **esetkezelő** konzultációt kér az **egészségügyi egységgel**, amely azonosítja a szorongást és a pszichés stresszt, és javasolja a pszichoszociális támogató szolgálatok rendszeres felkeresését.
- A vizsgálat alapján, a gyámmal és az esetkezelővel egyeztetve, és szükség esetén a gyermekvédelmi szolgálatok véleményének figyelembevételével a befogadó hatóság beavatkozik, hogy megkönnyítse a válsághelyzet kezelését; ez jelentheti például a gyermek szálláskörülményeinek módosítását, közvetítést a kortársakkal fennálló konfliktusok esetén és a pszichoszociális támogató szolgálatokhoz való hozzáférés biztosítását.
- Miután az **ügyintéző** tájékozódott a helyzetről, elhalasztja a tervezett meghallgatást, hogy elkerülje a felesleges stresszt, és biztosítsa, hogy a gyermek – amikor már stabilabb lesz – érdemben részt tudjon venni a beszélgetésben.

Szempontok

A **megosztott és biztonságos digitális esetkezelési rendszer** elfogadása erősítheti az ügynökségek közötti együttműködést azáltal, hogy a gyermek gondozásában és védelmében részt vevő valamennyi szereplő számára biztonságos, valós idejű hozzáférést biztosít az esetre vonatkozó információkhoz. Az ilyen információkhoz való hozzáféréssel megelőzhető, hogy a különböző szereplők következtelen vagy párhuzamos beavatkozásokat hajtsanak végre. Egy ilyen rendszernek integrálnia kell a **szigorú adatvédelmi biztosítékokat**, és azt a **„tudnia kell” elve alapján** kell alkalmazni, hogy az érzékeny információkhoz garantáltan csak azok a szakemberek férhessenek hozzá, akiknek ezekre a saját feladataik ellátásához szüksége van.

Az ilyen rendszereken keresztül történő információmegosztásnak **arányosnak és célhoz kötöttnek** kell lennie, az adatokhoz való hozzáférésre, azok felhasználására és megőrzésére vonatkozó egyértelmű szabályokkal. Amennyiben a nemzeti jog előírja, és figyelembe véve a gyermek életkorát és érettségét, a gyermeket és/vagy szülőjét, gondviselőjét vagy gyámját **tájékoztatni kell** az adatmegosztási gyakorlatokról, és adott esetben kérni kell a **hozzájárulásukat**. Minden információmegosztási rendszernek összhangban kell lennie a nemzeti jogi keretekkel és az adatvédelemre vonatkozó

szabályokkal, biztosítva ugyanakkor, hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke továbbra is elsődleges szempont maradjon.

További szakirodalom a gyermek mindenek felett álló érdekéről

- UNHCR, 2021. évi útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló eljárásokról: A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata és meghatározása, <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/122648>.
- UNHCR, Útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekének meghatározásáról, <https://migrationnetwork.un.org/resources/guidelines-assessing-and-determining-best-interests-child>.
- Az IOM kézikönyve az erőszaknak, kizsákmányolásnak és visszaélésnek kitett migránsok védelméről és segítéséről, 2019; 6. rész, UNICEF, Útmutató a kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsok védelméhez, gondozásához és segítéséhez, <https://publications.iom.int/books/iom-handbook-migrants-vulnerable-violence-exploitation-and-abuse>.
- UNICEF, IOM, EU-IOM Tudásmenedzsment Központ, Formanyomtatvány a mindenek felett álló érdek meghatározásához, 2022, <https://migrantprotection.iom.int/system/files/training-material/attachment/3-bid-form.pdf>.
- Save the Children, Formanyomtatvány a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatához ideiglenes gondozásba vétel és tartós megoldások esetén, 2010, <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/best-interest-assessment-form-temporary-care-arrangements-durable-solution>.

3. A gyermek mindenk felett álló érdeke az előszűrés során

Az **előszűrésről szóló rendelet** ⁽⁸⁹⁾ előírja a harmadik országbeli állampolgárok kötelező, belépés előtti szűrését a külső határon, és bizonyos helyzetekben a tagállamok területén, ha a személyeket jogellenes belépést vagy jelenlétet követően fogják el ⁽⁹⁰⁾. Az előszűrés azokra a személyekre vonatkozik, akik nem teljesítik az EU-ba való beutazási feltételeket.

Az előszűrés különböző ellenőrzésekből áll, beleértve a személyazonosság, a biztonság, az egészségi állapot és a kiszolgáltatottság ellenőrzését, amelyeket összehangolt módon, az azt követő menekültügyi vagy visszaküldési eljárások sérelme nélkül végeznek el. Ezek az ellenőrzések hozzájárulnak a külső határok hatékony igazgatásához, ugyanakkor biztosítják, hogy a kiszolgáltatottságot és a sajátos szükségleteket a lehető legkorábbi szakaszban felismerjék.

Az előszűrésről szóló rendelet előírja, hogy a külső határon történő előszűrést „haladéktalanul le kell folytatni, és minden esetben az (...) elfogástól (...) számított **hét napon belül** ⁽⁹¹⁾ be kell fejezni”. A teljes előszűrés folyamat az alábbi, egymást követő lépésekből áll ⁽⁹²⁾:

- **előzetes egészségügyi ellenőrzés** ⁽⁹³⁾ és a **kiszolgáltatottság ellenőrzése** ⁽⁹⁴⁾;
- személyazonosítás **vagy a személyazonosság ellenőrzése** ⁽⁹⁵⁾ és biztonsági ellenőrzés ⁽⁹⁶⁾, amely magában foglalja a **biometrikus adatok nyilvántartásba vételét** ⁽⁹⁷⁾, ha erre még nem került sor;
- **az előszűrés formanyomtatvány** ⁽⁹⁸⁾ kitöltése, többek között az információknak a kérelmezővel való keresztellenőrzése révén, hogy lehetőség legyen a közölt információk helyesbítésére és kiigazítására ⁽⁹⁹⁾;
- **továbbirányítás** a megfelelő hatósághoz ⁽¹⁰⁰⁾.

Az előszűrésről szóló rendelet kiemeli továbbá, hogy **szoros együttműködésre van szükség** a menekültügyi eljárásért felelős **illetékes nemzeti hatóságok**, a kérelmezők befogadásáért felelős hatóságok, a közegészség védelméért felelős hatóságok és a gyermekvédelmi

⁽⁸⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1356 rendelete (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok külső határokon történő előszűrésének bevezetéséről, valamint a 767/2008/EK, az (EU) 2017/2226, az (EU) 2018/1240 és az (EU) 2019/817 rendelet módosításáról PE/20/2024/REV/1 (HL L, 2024/1356, 2024.5.22.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>.

⁽⁹⁰⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 5. és 7. cikke.

⁽⁹¹⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 8. cikkének (3) bekezdése.

⁽⁹²⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 5. cikkének (5) bekezdése.

⁽⁹³⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 12. cikke.

⁽⁹⁴⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 12. cikke.

⁽⁹⁵⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 14. cikke.

⁽⁹⁶⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 15. és 16. cikke.

⁽⁹⁷⁾ Az AMMR 15., 22. és 24. cikke.

⁽⁹⁸⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 17. cikke.

⁽⁹⁹⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (32) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁰⁰⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 18. cikke.

hatóságok, valamint (adott esetben) a visszaküldési eljárások ⁽¹⁰¹⁾ lefolytatásáért felelős hatóságok között.

Ami a koordinációt és az együttműködést illeti, az előszűrésről szóló rendelet hivatkozik az **Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökségre** (Frontex), a **Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynökségére** (Europol), az **EUAA-ra, a nemzeti gyermekvédelmi hatóságokra** és az emberkereskedelem áldozatainak felderítéséért és azonosításáért felelős hatóságokra ⁽¹⁰²⁾.

A nemzeti gyermekvédelmi hatóságoknak már a gyermek érkezésének legkorábbi szakaszától kezdve megvan a maga szerepe, különösen a kísérő nélküli gyermekek esetében. A gyám kijelölése előtt ők **az elsők, aki fel tudják mérni az azonnali védelmi szükségleteket**, kezdeményezni tudják a gondozást és hozzá tudnak járulni a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatához. A nemzeti gyermekvédelmi hatóságok bevonása az előszűrésbe, a **menekültügyi eljárás kezdeti szakaszaiba (az eljáráshoz való hozzáférés) és a továbbírási folyamatokba** elengedhetetlen ahhoz, hogy biztosítható legyen: az ebben a szakaszban és az előszűrés ideje alatt a befogadási központokban **hozott döntések összhangban állnak a gyermekvédelmi elvekkel** és az uniós és nemzeti előírásokkal, így garantálva az ellátás folytonosságát és a gyermekek jogainak védelmét a kezdetektől fogva.

Az előszűrésről szóló rendelet kiemeli továbbá az előszűrést végző hatóságok azon kötelezettségét, hogy az előszűrés céljáról és időtartamáról, illetve a menedékjog kérelméhez való jogról gyermekbarát módon **adjanak tájékoztatást** ⁽¹⁰³⁾. Miután a gyermek kifejezte a **menedékjog iránti kérelem benyújtására** irányuló szándékát, a menekültügyi eljárásról szóló rendelettel (APR) ⁽¹⁰⁴⁾ összhangban kellő időben, megfelelő jogi tanácsadást kell biztosítani számára.

Az előszűrésről szóló rendelet kiemeli végül az **alapjogok betartásának** fontosságát ⁽¹⁰⁵⁾.

Az EUAA „Let’s Speak” menekültügyi portálja, <https://lsa.euaa.europa.eu/>

A „Let’s Speak” menekültügyi tájékoztató portál módszertani útmutatást és gyakorlati eszközöket kínál a menekültügyi eljárások és a befogadási folyamat keretében történő tájékoztatáshoz.

A portálon elérhetőek lesznek az EUAA által a közös európai menekültügyi rendszer alapján kidolgozott tájékoztató anyagok, amelyeket a hatóságoknak országspecifikus információkkal kell kiegészíteniük. Ebbe beletartoznak a kísérővel utazó és kísérő nélküli

⁽¹⁰¹⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (24) preambulumbekkezdése: „Az előszűrés célkitűzéseinek elérése érdekében erősebb keretet kell biztosítani az (EU) 2016/399 rendelet határellenőrzések végrehajtásáról szóló rendelkezésében említett illetékes nemzeti hatóságok, a menekültügyi eljárásokért és a kérelmezők befogadásáért felelős hatóságok, a közegészség védelméért felelős hatóságok és a 2008/115/EK irányelvnek megfelelő visszaküldési eljárások lefolytatásáért felelős hatóságok közötti szoros együttműködés tekintetében.”

⁽¹⁰²⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (24) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁰³⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 11. cikkének (1)–(2) bekezdése.

⁽¹⁰⁴⁾ Az APR 15. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁰⁵⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 3. cikke.

gyermek számára kötelezően biztosítandó tájékoztató füzetek, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek számára készült kiegészítő csomag, amely képregényeket, plakátokat, kártyákat és animációkat tartalmaz. A portálon emellett az anyagok használatáról útmutatások és gyakorlati tippek is lesznek majd (készülőben).

EUAA: Gyakorlati útmutató az ingyenes jogi tanácsadásról: Ingyenes jogi tanácsadás szervezése, 2025. október, <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-free-legal-counselling>

3.1. A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása az előszűrés során

A kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők és a különleges szükségletekkel rendelkező személyek (köztük a gyermekek) **azonosítása** kulcsfontosságú jogi kötelezettség. A szükségletek felmérését a megérkezés után a lehető leghamarabb el kell kezdeni, akár a külső határon, akár az első befogadóközpontban, az egészségügyi és kiszolgáltatottsági ellenőrzések során. Ha a jelek szerint a kérelmező kiskorú, akkor a gyermek mindenek felett álló érdekének elvét kell alkalmazni. Ki kell jelölni egy gyámot, aki az előszűrés során képviseli és segíti a kísérő nélküli gyermeket. Amennyiben nem neveztek ki gyámot, ki kell jelölni egy alkalmas személyt, aki ideiglenesen képviselőként jár el⁽¹⁰⁶⁾. A gyermekvédelmi hatóságokat⁽¹⁰⁷⁾ be kell vonni, hogy a gyermek azonnali és megfelelő védelemben és támogatásban részesüljön, többek között a testi és mentális egészség, a sürgősségi egészségügyi ellátáshoz és a betegségek alapvető kezeléséhez való hozzáférés, a pszichoszociális támogatás, a sérelmekkel szembeni védelem, valamint a megfelelő nyomkövetési és továbbírási mechanizmusok aktiválása terén. Az előszűrést végző tisztviselőknek képzésben kell részesülniük, és tudniuk kell, hogyan működjenek együtt és hogyan koordinálják tevékenységüket az érintett felekkel a kiegészítő támogatási szolgáltatások nyújtása érdekében.

Példák – A gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevétele az előszűrés során

Az előszűrés során, és különösen az **egészségügyi és kiszolgáltatottsági ellenőrzések** során a tisztviselők **azonosíthatnak olyan különleges szükségleteket és kiszolgáltatott helyzeteket**, amelyek a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételét teszik szükségessé. Mivel az egészségügyi és kiszolgáltatottsági ellenőrzések csupán előzetes ellenőrzések, a hatóságoknak támogatást kell nyújtaniuk, ha erre sürgős szükség van, míg az egyéb támogatást a későbbi eljárások során kell biztosítani. Az alábbiakban bemutatunk néhány példát az előszűrés szakaszban előforduló helyzetek szemléltetésére.

⁽¹⁰⁶⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (25) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁰⁷⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 8. cikkének (9) bekezdése és 12. cikkének (4) bekezdése.

1. példa – A személyazonosító okmányok hiánya és a gyermek bevallott életkorával kapcsolatos komoly kétségek

Az előszűrés és a kiszolgáltatottság ellenőrzése szempontjából a gyermekkor már önmagában is kiszolgáltatott helyzetnek minősül. A gyermekek azonosítása – beleértve azokat az eseteket is, amikor az életkor kétséges – ezért a kiszolgáltatott helyzet vizsgálatának körébe tartozik, és a gyermek mindenek felett álló érdekéhez kapcsolódó különleges biztosítékokat igényel. Ha a gyermeknek nincs személyazonosító okmánya, és ellentmondó vagy következetlen információk miatt komoly kétségek merülnek fel az általa megadott életkort illetően, a tisztviselőknek először meg kell győződnie arról, hogy ezek a kétségek azonnal tisztázhatók-e (pl. rendelkezésre álló nyilvántartások, magyarázatok vagy előzetes ellenőrzések révén). Ha nem, akkor az ügyet az illetékes hatósághoz kell továbbítaniuk, amely eldönti, hogy szükség van-e hivatalos életkor-meghatározásra ⁽¹⁰⁸⁾.

2. példa – Emberkereskedelemre utaló jelek

Ha olyan jeleket észlelnek, amelyek alapján egy gyermek emberkereskedelem áldozata lehet, ez azonnali védelmi intézkedéseket és az emberkereskedelem elleni illetékes hatóságok bevonását vonja maga után.

3. példa – A család felkutatásának esetleges szükségessége

A vizsgálat során ki kell deríteni, hogy a gyermek mikor látta utoljára a szüleit/családtagjait, és el kell dönteni, hogy a család felkutatása, a családegyesítés vagy az áthelyezés a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja-e.

4. példa – Súlyos pszichológiai megterhelés

A származási országban vagy a migrációs út során átélt traumák – ideértve például a hajótörést vagy az áldozatokkal járó keresési és mentési műveleteket – súlyos pszichológiai megterhelést okozhatnak. Ilyen esetekben fel kell mérni, hogy milyen orvosi, pszichológiai vagy pszichiátriai támogatásra van szükség a gyermek állapotának stabilizálásához, és figyelembe kell venni azt is, hogy mennyi időt kell hagyni a pihenésre és a felépülésre, mielőtt a gyermek érdemben részt tudna venni a menekültügyi vagy egyéb eljárásokban, ideértve annak felmérését is, hogy az elszállásolás terén vannak-e különleges szükségletei.

5. példa – Kísérővel érkező gyermek tisztázatlan családi kapcsolatai

A tisztviselőknek ellenőrizniük kell, hogy a kísérő felnőtt ténylegesen felelős-e a gyermekért, és figyelniük kell a felnőtt és a gyermek közötti kapcsolat hátterében rejlő potenciális kockázatokra utaló jelekre, különös tekintettel az emberkereskedelemhez vagy a szexuális bántalmazáshoz kapcsolódó kockázatokra.

6. példa – Egészségügyi problémákkal vagy fogyatékkal élő gyermek

Az egészségügyi problémákkal (beleértve a reprodukív egészségügyi szükségleteket) vagy fizikai, érzékszervi, szellemi vagy pszichoszociális károsodással élő gyermekek esetében külön fel kell mérni a szálláshellyel kapcsolatos szükségleteket (akadálymentesség, elhelyezkedés, a szálláshely biztonsága).

⁽¹⁰⁸⁾ Az életkor-meghatározásról szóló részletes információkért lásd EUAA, *Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásához*, 2025. november <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.

Emlékeztető

A kísérő nélküli gyermekeket főszabály szerint nem lehet a határon folytatott eljárás alá vonni. Az előszűrési szakasz keretében azonosítják és dokumentálják a releváns tényezőket – ideértve a személyazonosság megállapítását, az életkor meghatározását, a kiszolgáltatottságot, valamint a nemzetbiztonsággal vagy a közrenddel kapcsolatos esetleges jelzéseket. Bár az alkalmazandó eljárásról szóló hivatalos döntést az előszűrés végén hozzák meg, az ebben a szakaszban összegyűjtött információk döntő jelentőségűek annak biztosításához, hogy a kísérő nélküli gyermekeket fő szabályként ne vonják a határon folytatott eljárás alá, és ha ez mégis megtörténik, az kizárólag az olyan **kivételes helyzetekre korlátozódjon, amikor a gyermek veszélyt jelent a nemzetbiztonságra vagy a közrendre** ⁽¹⁰⁹⁾. A gyermekek számára minden esetben biztosítani kell a megfelelő befogadási feltételeket, és érvényesíteni kell az összes vonatkozó biztosítékot ⁽¹¹⁰⁾.

Példák – A gyermek mindenk felett álló érdekének alkalmazása az előszűrés során

1. példa – A gyermekek számára megfelelő szállás szükségességének felmérése

Az előszűrés során a tisztviselők észreveszik, hogy egy 16 éves, kísérő nélküli lány kerüli a szemkontaktust, és a felnőtt férfiak közeledtére megijed.

- Az **előszűrést végző tisztviselők** haladéktalanul mérlegelik a gyermek mindenk felett álló érdekét, és értesítik a gyermekvédelmi szolgálatokat.
- Tájékoztatják a **gyámot vagy az ideiglenes képviselőként eljáró megfelelő személyt**, és szorosan bevonják az összes tevékenységbe.
- Az előszűrést elsőbbséggel elvégzik, hogy a gyermeket azonnal tovább lehessen irányítani a megfelelő eljárásba.
- A lány viselkedése a **kiszolgáltatottság ellenőrzése** során arra utal, hogy nemi alapú erőszaknak lehetett kitéve. Őt ezért valószínűleg egy kisebb, gyermekek számára megfelelő befogadóközpontban kellene elhelyezni, nem pedig egy olyan nagy központban, amely távol esik a megfelelő egészségügyi szolgáltatásoktól és a pszichológiai támogatástól. A kérelmezőt kellő időben továbbírányítják a pszichoszociális és egészségügyi támogatási szakszolgálatokhoz.

A gyermek mindenk felett álló érdekének alkalmazása: a menekültügyi eljárás megkezdése előtt biztosítják a korai elhelyezést egy biztonságos, az életkornak megfelelő környezetben, és a speciális támogató szolgáltatások igénybevételét.

⁽¹⁰⁹⁾ Az APR 53. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹¹⁰⁾ Az APR 53. cikkének (1) bekezdése és 42. cikke (3) bekezdésének b) pontja, kivéve, ha a kérelmezővel kapcsolatban nemzetbiztonsági vagy közrendvédelmi aggályok merülnek fel. Az RCD (2024) utal bizonyos kivételekre, például arra, amikor megállapítást nyert, hogy a kiskorú biztonsági kockázatot jelent (lásd a (40) preambulumbekendést és a 13. cikk (2) bekezdésének b) pontját).

2. példa – Döntés a kísérővel érkező gyermek mentesítéséről a határon folytatott eljárás alól

Egy 13 éves gyermek édesanyjával együtt érkezik, aki elmondja, hogy a gyermeknek olyan egészségügyi problémája van (súlyos asztma és epilepszia), amely napi szintű gyógyszeres kezelést és rendszeres ellenőrzést igényel.

- Az **egészségügyi ellenőrzések** során kiderül, hogy a gyermeknél lévő gyógyszerkészlet fogyóban van.
- Az **előszűrést végző személyzet** azonnali orvosi konzultációt szervez.
- Bár a kérelmezők abba a kategóriába tartoznak, akiket általában a határon folytatott eljárás keretében vizsgálják, az egészségügyi és kiszolgáltatottsági ellenőrzések alapján megállapítást nyer, hogy a gyermek állapotát a határon lévő létesítményben nem lehet biztonságosan kezelni.
- Az **előszűrést végző tisztviselők** egyeztetnek az egészségügyi szolgálatokkal, amelyek megerősítik, hogy a létesítmény nem tudja biztosítani a szükséges feltételeket.
- A **befogadási hatóságokat** arra utasítják, hogy a gyermeket olyan egészségügyi intézmény közelében helyezték el, amely képes biztosítani az ellátás folytonosságát.

Mivel a gyermek mindenek felett álló érdeke elsődleges szempont, az anyát **sem vonják a határon folytatott eljárás alá**, és az ügyet a rendes menekültügyi eljárásba irányítják.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: az alapellátáshoz való folyamatos hozzáférés biztosítása és az egészségi állapot romlásának megelőzése. A gyermek egészségének megóvása elsőbbséget élvez az eljárási hatékonysággal szemben.

4. A gyermek mindenk felett álló érdeke a menekültügyi eljárásban

A **menekültügyi eljárásról szóló rendelet (APR)** a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) egyik központi jogi eszköze, amelynek célja a menekültügyi eljárás harmonizálása és javítása a tagállamokban. Közös szabályokat állapít meg a nyilvántartásba vétel, a kérelem benyújtása, a meghallgatás, a döntéshozatal és a fellebbezés tekintetében, biztosítva ezzel a méltányosságot, a hatékonyságot és az alapjogok védelmét.

A **kvalifikációs rendelet (QR)** ⁽¹¹¹⁾ viszont közös kritériumokat határoz meg a nemzetközi védelem megadására vonatkozóan, és meghatározza az egyes nemzetközi védelmi jogállásokhoz kapcsolódó jogokat és jogosultságokat, amilyen például a tartózkodási engedély, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, az oktatás és az integrációs intézkedések.

A két rendeletet nem szabad egymástól elszigetelten kezelni. Éppen ellenkezőleg, a rendeleteket **egymással összefüggő** és koherens módon kell alkalmazni. A gyermekek által a menekültügyi rendszerben átéltek nem elszigetelt eljárási lépésekből állnak: minden egyes döntés és interakció egy összefüggő folyamat részét képezi. Ezért a **holisztikus és gyermekközpontú megközelítésnek** ⁽¹¹²⁾ – amely figyelembe veszi a gyermek egyéni körülményeit, kiszolgáltatott helyzetét és mindenk felett álló érdekeit – kell vezérelnie a két rendelet alapján hozott intézkedések mindegyikét, a jogállás elismerését követő időszakban is ⁽¹¹³⁾.

Az APR a gyermekek kiszolgáltatott helyzetéhez igazodó, **különleges biztosítékokat** vezet be. Idetartoznak a következők:

- gyermekbarát tájékoztatás, szükség esetén tolmács segítségével;
- a kiszolgáltatott helyzet kötelező felmérése(i), gyermekbarát meghallgatási technikák;
- a gyermekeket érintő kérelmek elsőbbségi feldolgozása, az eljárási garanciák veszélyeztetése nélkül;
- megfelelően képzett gyámok kijelölése a kísérő nélküli gyermekek számára.

⁽¹¹¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1347 rendelete (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemben részesülő személyként való elismerésére, a menekültek vagy a kiegészítő védelemre jogosult személyek egységes jogállására, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról, a 2003/109/EK tanácsi irányelv módosításáról és a 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1347, 2024.5.22.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>.

⁽¹¹²⁾ A gyermekközpontú megközelítés biztosítja, hogy a gyermek mindenk felett álló érdekét, a meghallgatáshoz való jogát, valamint a biztonságát és fejlődését szisztematikusan figyelembe vegyék a gyermekeket érintő valamennyi határozat és eljárás során, a gyermekjogi egyezményrel összhangban. A menekültügyi eljárás során ez magában foglalja az eljárások hozzáigazítását a gyermek életkorához és érettségéhez, a gyermek meghallgatáshoz való jogának gyermekbarát módon történő biztosítását, a megfelelő időben történő tájékoztatást és támogatást, valamint az eljárási biztosítékok garantálását az eljárás során, a jogi képviselőt is beleértve.

⁽¹¹³⁾ Az APR 22. cikkének (1) és (2) bekezdése és a QR (15) preambulumbekkezdése.

4.1. A gyermek mindenk felett álló érdekének alkalmazása a menekültügyi eljárás során

A menekültügyi eljárás akkor kezdődik, amikor a gyermek kinyilvánítja a menedékkérési szándékát. Ez történhet az érkezéskor, az előszűrés során vagy a tartózkodás alatt. A gyermekeket érintő helyzetekben a garanciákat és a biztosítékokat ⁽¹¹⁴⁾ mindig megfelelően alkalmazni kell ⁽¹¹⁵⁾.

4.1.1. A kérelem benyújtása

Elengedhetetlen, hogy a hatóságok a lehető legkorábbi szakaszban felismerjenek **minden arra utaló jelet, hogy egy gyermeknek nemzetközi védelemre lehet szüksége**, még akkor is, ha a gyermek nem fejezi ki kifejezetten azt a szándékát, hogy menedékjogot kérjen. Ez különösen igaz a kísértő nélküli gyermekekre és a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekekre, akik esetleg nincsenek tisztában a jogaikkal vagy a menekültügyi eljárással. A hatóságoknak az első kapcsolatfelvételtől kezdve biztosítaniuk kell, hogy a gyermekekre vonatkozó összes biztosítékot és eljárási garanciát alkalmazzák, a gyermek mindenk felett álló érdekével összhangban (lásd az [1. ábrát](#)).

Előfordulhat, hogy a gyermek védelem iránti igénye csak közvetett módon nyilvánul meg az első kapcsolatfelvétel során, különösen a határon. A határőröknek és az első vonalban dolgozó tisztviselőknek ezért **folyamatosan ébernek kell figyelniük** az olyan jelzésekre, mint a visszatérés kilátásától való félelem vagy szorongás, a múltbeli sérelemre vagy veszélyre való utalások, a hivatalos eljárások elkerülése, a biztonsággal kapcsolatos ismételt kérdések, illetve a területen való maradással kapcsolatos információkérések. Az ilyen jelzések bármelyike további figyelmet igényel, és adott esetben indokolja a menekültügyi eljárásba való átirányítást, mivel a nemzetközi védelemhez való jog már az első kapcsolatfelvétel pillanatától kezdve érvényesül.

Ebben az összefüggésben az első vonalban dolgozó tisztviselőknek mindig szem előtt kell tartaniuk az alábbiakat.

- Előfordulhat, hogy a gyermekek nem mondják magukat gyermeknek vagy menedékkérőnek, ami az önismeret, illetve a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásával járó biztosítékok ismeretének hiányából is eredhet. A hatóságoknak ezért proaktív módon fel kell ismerniük a védelmi igényeket, és érdemi, az életkornak megfelelő tájékoztatást kell nyújtaniuk az igénybe vehető lehetőségekről.
- A félelem, a traumák, az elszenvedett bántalmazás, emberkereskedelem vagy kizsákmányolás, illetve a téves információk befolyásolhatják a gyermek viselkedését és közlékenységét.

⁽¹¹⁴⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 13. cikke.

⁽¹¹⁵⁾ Az előszűréssel, az előszűrés eljárással és az előszűrés során alkalmazott biztosítékokkal kapcsolatos további részletekért lásd a [A gyermek mindenk felett álló érdeke az előszűrés során 3. fejezetet](#).

- Azok a gyermekek, akik érkezésük után röviddel eltűnnek, gyakran komoly veszélynek vannak kitéve, ezért ilyen esetekben azonnali utókövetésre és az illetékes hatóságokkal való egyeztetésre van szükség.

Amint egy gyermek jelzi, hogy menedékjogot szeretne kérni, az eljáráshoz való hozzáférésnek azonnali, támogatott és a gyermek igényeihez igazodó formában kell megvalósulnia. A kísérő nélküli gyermekek segítésére haladéktalanul ki kell jelölni egy megfelelő, ideiglenes képviselőként eljáró személyt, aki a gyám kinevezéséig eljár a gyermek nevében. A gyámot a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásától számított 15 napon belül, illetve a kísérő nélküli gyermekek aránytalanul nagyszámú kérelme esetén 25 napon belül ki kell jelölni. Haladéktalanul fel kell deríteni minden olyan tényezőt, amely befolyásolja a gyermek képességét az eljárásban való részvételre. A hatóságoknak nyomon kell követniük és biztosítaniuk kell, hogy a gyermek szükségleteit és kiszolgáltatott helyzetét figyelembe vegyék a nyilvántartásba vétel során és a menekültügyi eljárás ezt követő szakaszaiban, a megfelelő eljárási garanciák biztosítása érdekében ⁽¹¹⁶⁾.

A gyermek gyámjának biztosítania kell a jogi tanácsadáshoz való hozzáférést.

A menedékjog iránti kérelem benyújtásakor számos **jog és kötelezettség** lép életbe, beleértve a következőket:

- a tagállam területén **maradáshoz való jog**;
- a **tájékoztatáshoz való jog**, a gyermek számára érthető nyelven (szükség esetén tolmács segítségével), a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásának módjáról, a menekültügyi eljárás során a gyermek jogairól és kötelezettségeiről (a tájékoztatásról szóló anyagokat lásd a fenti [„Let’s Speak” menekültügyi portálról szóló keretben](#));
- a tagállamok azon kötelezettsége, hogy 30 napon belül megállapítsák/felmérjék, hogy a gyermeknek **szüksége van-e különleges eljárási garanciákra, vagy vannak-e különleges befogadási szükségletei**;
- a tagállamok azon kötelezettsége, hogy a befogadási feltételekről szóló 2024-es irányelvben megállapítottak szerint biztosítsák a befogadás anyagi feltételeit, beleértve az oktatáshoz való hozzáférést.

A gyermeket érintő intézkedéseknek minden esetben **összhangban kell lenniük a gyermek mindenek felett álló érdekével**.

4.1.2. A menedékjog iránti kérelem nyilvántartásba vétele és benyújtása

Egyes országokban a nyilvántartásba vétel és a benyújtás külön időpontban történik, bár a tagállamok rugalmasan dönthetnek úgy, hogy a nyilvántartásba vételt és a kérelem benyújtását egyszerre bonyolítják le.

⁽¹¹⁶⁾ Az APR 4. cikkének (4) bekezdése és 20. cikke.

Az egyes tagállamokban kialakított rendszertől függetlenül a **nyilvántartásba vétel** az a lépés, amikor a hatóságok hivatalosan nyilvántartásba veszik a gyermek nemzetközi védelem iránti kérelmét, és elkezdnek foglalkozni a hosszabb távú szükségleteivel. Ilyenformán ez a **döntő első lépés** annak biztosításában, hogy a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe vegyék és garantálják.

A kérelmező gyermek **alapvető személyes adatait** és **alapvető biometrikus adatait** a nyilvántartásba vételt megelőzően, az előszűrési szakaszban kell felvenni. Ha azonban ez nem történik meg, akkor a hatóságoknak a nyilvántartásba vétel során kell felvenniük ezeket az adatokat ⁽¹¹⁷⁾.

Ebben az eljárási szakaszban a gyermekektől különböző információkat kérnek, például az esetleg rendelkezésükre álló releváns dokumentumokat (pl. születési anyakönyvi kivonat, iskolai bizonyítványok) ⁽¹¹⁸⁾, továbbá részleteket arról, hogy miért hagyták el a hazájukat, hol vannak a családtagjaik és hogyan zajlott a migrációs útjuk.

A gyermeknek ebben a szakaszban és/vagy az eljárás egésze során vannak bizonyos jogai, például:

- joga van egy gyám, vagy a szülei vagy családtagjai támogatásához;
- a családdegysítéshez való jog ⁽¹¹⁹⁾, amely ebben a szakaszban elindíthatja a család felkutatásának megkezdését
- az általa preferált nemű tolmács segítségének igénybevételéhez való jog, amennyiben lehetséges ⁽¹²⁰⁾.

A kérelmezőknek (köztük a gyermekeknek is) ezenfelül lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kommunikáljanak az UNHCR-rel vagy más, jogi tanácsadást vagy segítségnyújtást biztosító szervezetekkel ⁽¹²¹⁾. Ezenkívül a gyermekeknek jogi segítségnyújtáshoz kell jutniuk, hogy igényeiket hatékonyan meg tudják fogalmazni ⁽¹²²⁾.

A nyilvántartásba vétel és a kérelem benyújtása során végzett adatgyűjtésnek tiszteletben kell tartania a gyermek magánéletét és méltóságát. Az információkat biztonságosan kell tárolni, és az EU adatvédelmi jogszabályainak megfelelően azokat kizárólag az illetékes szervezetekkel szabad megosztani.

A kérelem nyilvántartásba vételének szakaszában az illetékes hatóságoknak fel kell ismerniük és rögzíteniük kell minden olyan kezdeti jelet, amely szerint a kérelmezőnek esetleg különleges eljárási garanciákra lehet szüksége ⁽¹²³⁾. Ennek az elsődleges azonosításnak a látható jeleken, a kérelmező kijelentésein vagy viselkedésén, illetve bármely releváns dokumentumon kell alapulnia, kiskorúak esetében a szülők, a felelős felnőttek vagy

⁽¹¹⁷⁾ Az APR 27. cikkével összhangban.

⁽¹¹⁸⁾ Az APR 27. cikke és 28. cikkének (6) bekezdése.

⁽¹¹⁹⁾ Az AMMR 23. cikke (4) bekezdésének a) pontja.

⁽¹²⁰⁾ Az APR 13. cikkének (7) bekezdése.

⁽¹²¹⁾ Az APR 8. cikkének (4) bekezdése.

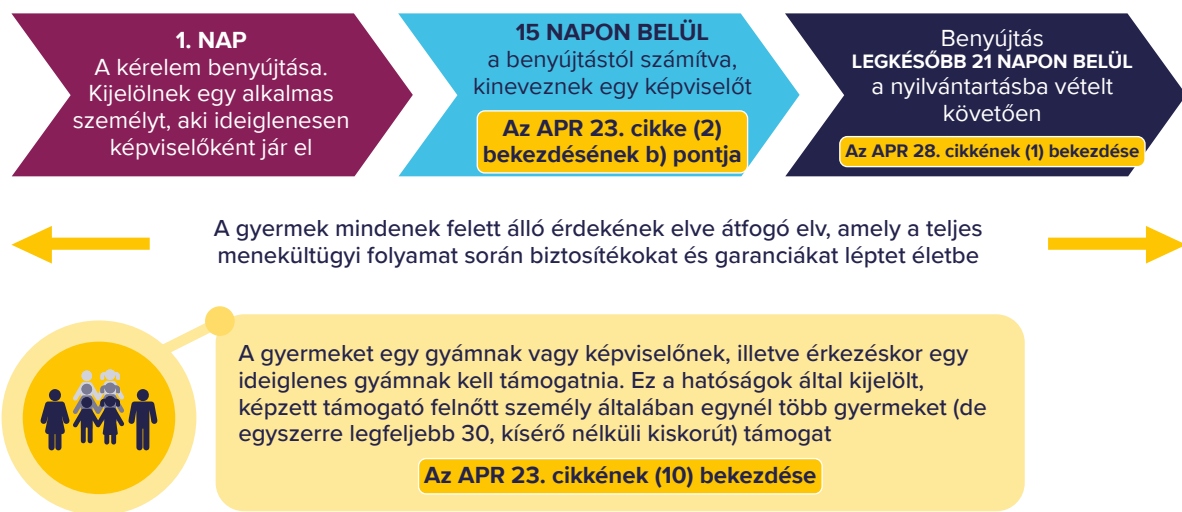
⁽¹²²⁾ Az APR 15., 16., 17. és 18. cikke.

⁽¹²³⁾ Az APR 20. cikkének (2) bekezdése.

a gyámok nyilatkozatait is beleértve. Az ilyen jellegű jelzéseket fel kell tüntetni a kérelmező iratanyagában, és az eljáró hatóság rendelkezésére kell bocsátani. Az **értékelés** a kérelem benyújtása után is folytatható, és **a lehető leghamarabb, de legkésőbb 30 napon belül** le kell zárni. Az értékelés célja az azonnali szükségletek, például az orvosi ellátás vagy a pszichoszociális támogatás, illetve a kizsákmányolás kockázatainak felismerése. Ha emberkereskedelemre, bántalmazásra vagy elhanyagolásra utaló jelek merülnek fel, a hatóságoknak haladéktalanul tovább kell utalniuk a gyermeket a megfelelő védelmi rendszerbe. Az értékelést ezenkívül felül kell vizsgálni abban az esetben, ha a kérelmező körülményeiben változás következik be, vagy ha nyilvánvalóvá válik a különleges eljárási garanciák szükségessége ⁽¹²⁴⁾.

4. ábra Fontos határidők a rendes menekültügyi eljárásban részt vevő gyermekek számára

Forrás: EUAA

A **menedékjog iránti kérelem benyújtásakor** a gyermekeknek átfogó támogatásban kell részesülniük, hogy biztosított legyen az **érdemi részvételük**. A benyújtással lezárul a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés fázisa. Ebben a szakaszban nem elvárható a gyermekektől, hogy a menedékjog iránti igényükről teljes körű vagy részletes beszámolót adjanak, és nem szabad őket büntetni azért, amiért erre nem képesek. A gyermekek esetében különösen előfordulhat, hogy még nem állnak készen arra, hogy beszéljenek az érzékeny vagy traumatikus élményeikről. A benyújtási szakaszban történő információgyűjtést ezért a hivatalos kérelem elkészítéséhez szükséges mértékre kell korlátozni, fenntartva, hogy az eljárás későbbi szakaszaiban további részletek is megadhatók.

A menekültügyi eljárás következő szakasza a **kérelem vizsgálata**. Fontos, hogy **az eljárás időtartama egyénre szabottan legyen meghatározva**: vagy a gyermek kérelmének előre sorolásával ⁽¹²⁵⁾, vagy a meghallgatás időpontjának kitűzése előtti pihenő és regenerálódási időszak meghosszabbításával, amennyiben ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. A további lépések megtételében döntő szerepet kell játszaniuk a gyermek személyes körülményeinek.

⁽¹²⁴⁾ Az APR 20. cikkének (3) bekezdése.

⁽¹²⁵⁾ Az APR 34. cikke (5) bekezdésének b) pontja.

A gyermek mindenek felett álló érdekének biztosítását szolgáló szerepek és felelősségi körök

Az ügyintéző felelősségei

- Rendelkezik a **szükséges ismeretekkel** a gyermekek jogairól és különleges szükségleteiről, és képes gyermekbarát és a helyzetnek megfelelő módon eljárni ⁽¹²⁶⁾.
- Biztosítja az eljárási biztosítékokat (pl. a maradáshoz való jog, gyám kijelölése, jogi tanácsadáshoz való hozzáférés, jogi képviselet, befogadás).
- Biztosítja, hogy a gyermek jogi és eljárási tájékoztatást kapjon, hogy megérthesse a menekültügyi eljárást.
- Adott esetben mérlegeli a család felkutatását és a családegyesítést a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet (AMMR) alapján.
- Szükség esetén azonosítja a különleges eljárási garanciákat.
- Biztosítja, hogy a gyám aktív kapcsolatot tartson fenn a gyermekkel, és szükség esetén támogatást és segítséget nyújt számukra, többek között a személyes meghallgatás során.

A gyám felelősségei

- Biztosítja a gyermek megfelelő befogadási feltételekhez való hozzáférését, beleértve az oktatást, az egészségügyi ellátást és a támogató szolgáltatásokat.
- Támogatja a gyermeket a meghallgatás előkészítése során és annak ideje alatt azzal, hogy tisztázza a kérdéseket, és gondoskodik arról, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, és úgy érezze, hogy megértik.
- Segíti a család felkutatását, amikor az összhangban van a gyermek mindenek felett álló érdekével és biztonságával,
- Képviseli vagy támogatja a gyermeket olyan esetekben, amikor a menekült vagy kiegészítő védelmi jogállását felülvizsgálják vagy visszavonják, biztosítva a korábbi és a jövőbeli eljárások közötti folytonosságot, miközben stabil támaszt nyújt a gyermek számára.
- A méltányosság és az átláthatóság biztosítása érdekében **támogatja az életkornak megfelelő tájékoztatást** a menekültügyi eljárásról, beleértve a meghallgatás célját és a várható eseményeket is.
- **Segíti a gyermeket a jogi tanácsadás, ingyenes jogi segítségnyújtás és jogi képviselet, illetve eljárási útmutatás igénybevételében**, ezzel is biztosítva a gyermek mindenek felett álló érdekének védelmét.

A gyermekek meghallgatásának levezetésére vonatkozó gyakorlati tippekkel kapcsolatban bővebb információért lásd: [1. melléklet – A gyermek személyes menekültügyi meghallgatása](#).

⁽¹²⁶⁾ Az APR 22. cikkének (3) bekezdése.

Példák – A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a nyilvántartásba vétel és a kérelem benyújtása során

1. példa – Adatvédelem és méltóság a nyilvántartásba vétel során

Egy 16 éves, kísérő nélküli fiú menedékjog iránti kérelmet nyújt be. A nyilvántartásba vétel során a hatóságok észreveszik, hogy a gyermek alkarján és alsó lábszárán több egyforma heg van, és amikor általános kérdéseket tesznek fel neki az utazásáról és a jelenlegi életkörülményeiről, mintha habozna a válasszal.

- A **gyám** beavatkozik, és elmagyarázza, hogy a gyermek ebben a szakaszban nem áll készen arra, hogy traumatikus élményekről beszéljen.
- A **nyilvántartásba vételt végző hatóságok** a gyermek biztonságérzetének megőrzése érdekében korlátozzák a kikérdezést, és kizárólag a hivatalos kérelemhez feltétlenül szükséges adatokat veszik fel.
- A **gyermeket** biztosítják arról, hogy később, a személyes meghallgatás során részletes magyarázatokat kaphat.
- A **befogadási hatóságot/ezetkezelőt** figyelmeztetik és tájékoztatják arról, hogy a kérelem benyújtását követően esetlegesen pszichoszociális támogatásra lehet szükség.
- Az iratanyagot további megjegyzésekkel egészítik ki, hogy a későbbi szakaszokban biztosított legyen a traumatudatos megközelítés.
- A **gyermeket** tájékoztatják arról, hogy miért gyűjtenek dokumentumokat, ujjlenyomatokat és személyes információkat, és hogyan használják fel azokat.
- A személyes adatokat biztonságosan rögzítik, és kizárólag az illetékes hatóságokkal osztják meg. A hatóságok folyamatosan figyelnek az esetleges interszekcionális kiszolgáltatottságra, a nemi alapú sérelemre, valamint a szexuális irányultságra, a nemi identitásra vagy kifejezésre és a nemi jellemzőkre (SOGIESC), és gondoskodnak arról, hogy a kérdések és az adatgyűjtés fokozott érzékenységgel és titoktartással történjen.
- A **gyám** gondoskodik arról, hogy a gyermek megértse a magánélethez és a méltósághoz való jogát, illetve az adatvédelmi szabályok szerinti jogait.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: a gyermek méltóságának és magánéletének tiszteletben tartása, a törvényes és arányos adatgyűjtés biztosítása mellett.

2. példa – Pihenési és felkészülési időszak a személyes meghallgatás előtt

Egy 17 éves, kísérő nélküli fiú az érkezése után nem sokkal benyújtja menedékjog iránti kérelmét, de a hosszú és veszélyes út miatt rendkívüli kimerültség jeleit mutatja.

- A benyújtás során a **gyermek és a gyám** tájékoztatja a hatóságokat, hogy a gyermek több napja nem aludt rendesen.
- A **befogadási hatóság/az esetkezelő** tájékoztatást kap, és előre veszi a gyermekkel való találkozást, hogy felmérje a szükségleteit, és meghatározza a megfelelő támogatást és nyomon követést.

- A kérelem benyújtását **lezárják**, hogy biztosított legyen a jogokhoz és a befogadási feltételekhez való hozzáférés.
- **Az ügyintéző** tájékoztatást kap, és a kiszolgáltatottságot felmérő személy megállapításai alapján úgy dönt, hogy a személyes meghallgatás azonnali ütemezése kedvezőtlenül befolyásolná a gyermek képességét a részvételre. A meghallgatás időpontjának kitűzése előtt biztosítanak egy **pihenési és felépülési** időszakot.
- A **gyermeket** az életkorának megfelelő módon **tájékoztatják** a következő lépésekről és a várható ütemezésről.

A gyermek mindenképp felett álló érdekének alkalmazása: biztosítják, hogy a gyermek hatékonyan részt tudjon venni a menekültügyi eljárásban, és hogy a kérelem vizsgálata méltányos és gyermekbarát módon történjen.

3. példa – Biztosítékok a benyújtást követő eltűnés kockázata esetén

Egy 15 éves, kísérő nélküli fiú menedékjog iránti kérelmet nyújt be, de jelzi, hogy ismerősei szorgalmazták, hogy hagyja el a befogadóközpontot.

- **A kérelmet átvevő hatóságok** dokumentálják a gyermek eltűnésének kockázatát.
- **A gyermekvédelmi szolgálatokat, a befogadási hatóságokat, az esetkezelőt és a gyámot** haladéktalanul riasztják.
- **A befogadási intézkedéseket** úgy alakítják át, hogy szorosabb felügyeletet és támogatást biztosítsanak.
- A gyermeket tájékoztatják a **létesítmény/rendszer elhagyásának kockázatairól és következményeiről**, és az igénybe vehető védelemről.
- A gyermek helyzetének nyomon követése érdekében **nyomonkövetési intézkedéseket** vezetnek be.

A gyermek mindenképp felett álló érdekének alkalmazása: a gyermek eltűnésének megelőzése és a kérelem benyújtását követően a gyermek védelme az esetleges kizsákmányolással vagy sérelemmel szemben.

Az EUAA kapcsolódó kiadványai

- *Gyakorlati útmutató a nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételéről és benyújtásáról*, 2025. december, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-registration-lodging>.
- *Gyakorlati útmutató a határon folytatott menekültügyi eljárásról*, 2026. március, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-asylum-border-procedure>.
- *Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásához*, 2025. november, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.
- *Iránymutatások az őrizet alternatíváiról*, 2024. december, <https://www.euaa.europa.eu/publications/guidelines-alternatives-detention>.

- Gyakorlati útmutató a gyorsított vizsgálati eljárásról, 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-accelerated-examination-procedure>.
- EUAA-Frontex, *Eszköztár a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférésről*, 2026. március, <https://www.euaa.europa.eu/practical-tools-first-contact-officials-access-asylum-procedure>.

Az EUAA kapcsolódó eszközei

- Az **IPSN-eszköz**: egy interaktív online megoldás, amelynek segítségével a felhasználó azonosíthatja a menekültügyi eljárással és befogadással kapcsolatban esetlegesen felmerülő különleges igényeket.
- Az **SNVA-eszköz**: az eszköz segítséget nyújt a tagállami hatóságoknak a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek különleges szükségleteinek felméréséhez.

További szakirodalom a gyámságról

- EGN, *A gyámságra vonatkozó előírások fordítása*, 2021, <https://www.egnetwork.eu/news-item/egn-standards-for-guardianship-translated/>.
- FRA, *Az Európai Unió területén szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek tekintetében fennálló gyámsági rendszerek – Összefoglaló*, 2018, <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/guardianship-systems-children-deprived-parental-care-european-union-summary>.
- FRA, *Gyámság a szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek számára*, 2014, <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/guardianship-children-deprived-parental-care>.
- FRA, *Gyámság a kísérő nélküli gyermekek számára – Kézikönyv a gyámok oktatói számára*, 2023, <https://fra.europa.eu/en/publication/2023/guardianship-unaccompanied-children-trainers-manual>.

4.1.3. A személyes meghallgatás és a kérelem vizsgálata

A nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásának véglegesítését követően a hatóságok megvizsgálják a kérelmet. E szakasz célja, hogy megállapítsa, a kérelmező jogosult-e nemzetközi védelemre, akár menekült jogállásról, akár kiegészítő védelemről van szó. Az APR értelmében a vizsgálatot a lehető legrövidebb időn belül le kell zárni, általában a kérelem benyújtásától vagy a kérelmezőnek a felelős tagállamba történő áthelyezésétől számított hat hónapon belül ⁽¹²⁷⁾. A vizsgálati szakasz a fő lépésekből áll, beleértve a személyes meghallgatásokat, a döntéshozatalt és az értesítést.

A gyermekek esetében ebbe a szakaszba beletartozik a személyes körülményeik alapos felmérése. Ezt a gyermekek érzékenységeinek figyelembevételével és az életkoruknak

⁽¹²⁷⁾ Az APR 35. cikkének (4) bekezdése.

megfelelő módon kell végrehajtani, hogy jobban meg lehessen ismerni a **gyermek védelmi szükségleteit**.

A személyes meghallgatásokhoz **tolmácsot** kell biztosítani, a kérelmező és a meghallgatást végző személy közötti egyértelmű és pontos kommunikáció biztosítása érdekében.

A tagállamoknak előnyben kell részesíteniük **azokat a tolmácsokat és/vagy kulturális közvetítőket, akik speciális képzésben részesültek**, többek között a gyermekekkel végzett munkával, a nemzetközi védelmi eljárásokkal, fogalmakkal és terminológiával kapcsolatban ⁽¹²⁸⁾. A kommunikációnak a gyermek által preferált nyelven kell történnie, és biztosítani kell a gyermek érdemi részvételét, a gondviselő támogatásával ⁽¹²⁹⁾.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy **álláspontját vagy véleményét kinyilvánítsa** – akár személyesen, akár a gyámja útján. A gyermekkel folytatott bármely meghallgatást mindig biztonságos, bizalmas, kényelmes és gyermekbarát környezetben kell lebonyolítani, amely alkalmas a gyermek bizalmának elnyerésére. A gyermek által kifejezett véleményt kellőképpen figyelembe kell venni, és azt a gyermek életkorának, érettségének és személyes körülményeinek megfelelően kell súlyozni.

A gyermeknek lehetőséget kell adni a **személyes meghallgatásra**, kivéve, ha ez nem szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekeit. Az utóbbi esetben az eljáró hatóságnak indokolnia kell a döntését ⁽¹³⁰⁾. A gyermek meghallgatásakor jelen kell lennie a gyermekért felelős felnőttnek vagy a gyámnak, valamint – az esetnek megfelelően – a jogi tanácsadójának is.

Kísérővel érkező gyermekek esetében a felelős felnőtt jelenléte nélküli személyes meghallgatásra csak akkor kerülhet sor, ha megalapozott indokok alapján úgy döntenek, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. Ilyen esetekben az eljáró hatóságnak biztosítani kell a szükséges készségekkel és szakértelemmel rendelkező személy segítségét ⁽¹³¹⁾.

A menekültügyi meghallgatás **döntő lépés** a gyermek nemzetközi védelem iránti kérelmének vizsgálatában. A menekültügyi meghallgatásra vonatkozó **eljárási biztosítékok** ⁽¹³²⁾ között szerepel a gyermekek számára megfelelő, támogató meghallgatási környezet biztosítása, annak garانتálása, hogy a gyermekek szabadon kifejezhessék magukat, és olyan nyelven kommunikálhassanak, amely számukra megnyugtató, és amelyet megfelelően megértenek. A menekültügyi meghallgatásra alkalmazandó eljárási biztosítékok részeként gyermekbarát meghallgatási technikákat kell alkalmazni. Mielőtt hivatalosan megkezdődne a meghallgatás, a meghallgatóknak barátságos és támogató légkört kell teremteniük, például olyan egyszerű, bevezető kérdésekkel, hogy a gyermek kér-e vizet, hogy érzi magát, vagy van-e kérdése a meghallgatás megkezdése előtt. Ez segít a bizalom megteremtésében és a kapcsolatfelvételben.

⁽¹²⁸⁾ Az APR 13. cikkének (5) bekezdése, hivatkozással az EUAA alapító rendelete 8. cikke (4) bekezdésének m) pontjára: (EU) 2021/2303 rendelet, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2303/oj>.

⁽¹²⁹⁾ Az APR 13. cikkének (5) bekezdése.

⁽¹³⁰⁾ Az APR 22. cikkének (3) bekezdése.

⁽¹³¹⁾ Az APR 22. cikkének (4) bekezdése.

⁽¹³²⁾ Az APR 22. és 23. cikke.

Mivel a kisebb gyermekeknek esetleg nincs meg a szókincsük vagy a kognitív képességük ahhoz, hogy félelmeiket és élményeiket ugyanúgy kifejezzék, mint a felnőttek, a meghallgatásokat világos, leegyszerűsített és a gyermekek számára megfelelő nyelven kell lefolytatni. A gyermek érettségi szintje befolyásolja, hogy hogyan kezeli az információkat és hogyan fejezi ki a gondolatait; a meghallgatást végző személyeknek ezért úgy kell alakítaniuk a kérdéseiket, hogy a gyermek megértse a meghallgatás célját és nyugodtan tudjon válaszolni.

Lehetőség szerint **kiegészítendő kérdéseket** kell feltenni, hogy a gyermek saját szavaival mesélhesse el élményeit, és csak szükség esetén kérjenek tőle pontosítást.

A meghallgatás során – a gyermek mindenek felett álló érdekeit szem előtt tartva – figyelmet kell fordítani minden olyan kiszolgáltatottságra, amely megnehezítheti a gyermek számára a vele történtek vagy az őt fenyegető veszélyek elmondását. Még ha a gyermeket fel is készítették a meghallgatásra és tájékoztatták a jogairól, előfordulhat, hogy külön nehézségeket okoz számára az érzékeny információk közlése. Ezért a tisztviselőknek éberren kell figyelniük a menedékjog alapjául szolgáló jelekre, és a meghallgatás során ezekre kiemelt figyelmet kell fordítaniuk. A gyermek számára lehetőséget kell adni a menekültügyi eljárás során gyűjtött információk **megerősítésére**, és ezt dokumentálni kell az iratanyagában ⁽¹³³⁾.

A döntéshozatalnak az összes rendelkezésre álló releváns bizonyíték értékelésén kell alapulnia, és **a gyermek mindenek felett álló érdeke elvének** kell vezérelnie. A döntéseket egyértelműen és a gyermek számára érthető módon kell közölni.

A döntésről szóló értesítést írásban kell megtenni, és arról a nemzeti jognak megfelelően a lehető leghamarabb értesíteni kell a kérelmezőt. Mivel az értesítés nem mindig a gyám vagy a törvényes képviselő jelenlétében történik, a gyámokat és a törvényes képviselőket haladéktalanul tájékoztatni kell, hogy a döntés tartalmát és következményeit az életkorának megfelelő és gyermekbarát módon el tudják magyarázni a gyermeknek, és biztosítsák a szükséges támogatást. A döntés **indokait** írásban is meg kell magyarázni, ügyelve arra, hogy a gyermek megértse, hogyan és miért született a döntés.

Az elfogadhatósági eljárások gyermekekhez igazodó alkalmazása, első menedék országa, biztonságos harmadik ország és a belső védelem alternatívája

Az APR értelmében az „első menedék országa” és a „biztonságos harmadik ország” fogalmak lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy megvizsgálják a nemzetközi védelem iránti kérelem **elfogadhatóságát**, és a kérelmezőt potenciálisan egy nem uniós országba irányítsák át, feltéve, hogy bizonyos jogi feltételek teljesülnek.

Az első menedék országa akkor alkalmazandó, ha a menedékkérő egy másik országban már védelemben részesült, vagy ott más módon elegendő védelemben részesül, és üldöztetés, *visszaküldés* vagy súlyos sérelem nélkül visszafogadható ⁽¹³⁴⁾.

⁽¹³³⁾ Amennyiben a gyermek ezt megtagadja, erről feljegyzést kell készíteni, az APR 8. cikkének (2) bekezdése szerint.

⁽¹³⁴⁾ Az APR 58. cikke.

A biztonságos harmadik ország elve ⁽¹³⁵⁾ akkor alkalmazandó, ha a menedékkérő biztonságosan tartózkodhat egy olyan, nem uniós országban, amely biztosítja a nemzetközi menekültvédelmi normák betartását – ideértve a tisztességes menekültügyi eljárásokhoz való hozzáférést és a hatékony védelmet –, illetve biztonságosan visszatérhet oda.

Kísérő nélküli gyermekek esetében ezek az elvek csak akkor alkalmazhatók, ha összhangban vannak a gyermekek mindenek felett álló érdekével, és a befogadó ország biztosítékot nyújt a hatékony védelem és gondoskodás biztosítására. Ebbe beletartozik a biztonság garantálása, a területen való tartózkodás engedélyezése, a megfelelő életszínvonal fenntartásához szükséges megélhetési forrásokhoz való hozzáférés, az egészségügyi ellátáshoz és az oktatáshoz való hozzáférés és a hatékony védelem a tartós megoldás megtalálásáig ⁽¹³⁶⁾. Ilyen döntés esetén a hatóságoknak az áthelyezés végrehajtása előtt alaposan meg kell vizsgálniuk a gyermek mindenek felett álló érdekét, hogy megállapítsák, hogy az áthelyezés tényleg nem érinti negatívan a gyermek jóllétét, és biztosítsák a gyermek mindenek felett álló érdekét. A döntést mindig a gyermek mindenek felett álló érdekének kell vezérelnie.

A belső védelem alternatívájának alkalmazhatósága

A belföldi védelmi alternatíva ⁽¹³⁷⁾ alkalmazhatóságának értékelése során különös figyelmet kell fordítani **a gyermek mindenek felett álló érdekére**, különösen a kísérő nélküli gyermekeket érintő esetekben. A menekültügyi eljárásról szóló rendelettel összhangban ebbe a belső védelmi alternatíva rendszeres értékelésén túl az is beletartozik, hogy egy kiegészítő, átfogó értékelés keretében megvizsgálják, az áthelyezéshez javasolt területen rendelkezésre állnak-e fenntartható és megfelelő gondozási és felügyeleti megoldások. A biztonság és a jogi elfogadhatóság mellett a vizsgálatnak figyelembe kell vennie a gyermek életkorát, érettségét és jóllétét, az alapvető szolgáltatásokhoz, például az egészségügyi ellátáshoz és az oktatáshoz való hozzáférést, valamint a fejlődéséhez szükséges megfelelő életszínvonalat.

A gyermek mindenek felett álló érdekének elsődleges szempontnak kell lennie annak eldöntésekor, hogy a származási országon belüli belső védelmi alternatíva életképes és jogszerű lehetőség-e a gyermek számára.

A döntések gyermekbarát közlése és a fellebbezési lehetőség

Amikor a **gyermekkel közlik a határozatot**, fontos, hogy:

- biztosítsák a **gyám vagy egy megbízható felnőtt jelenlétét**;
- hozzáférést adjanak az ingyenes jogi segítségnyújtáshoz és jogi képviselőhöz a hatékony jogorvoslat érdekében;

⁽¹³⁵⁾ Az APR 59. cikke.

⁽¹³⁶⁾ Az APR 58. cikkének (3) bekezdése és 59. cikkének (6) bekezdése.

⁽¹³⁷⁾ A QR 8. cikke.

- hozzáférést biztosítsanak a **pszichoszociális támogatáshoz** ⁽¹³⁸⁾ és **jogi tanácsadáshoz**, hogy elmagyarázzák a határozat lényegét, következményeit és az igénybe vehető további lépéseket (például a fellebbezést, de emellett tájékoztatást nyújtsanak a visszatérésről és arról is, hogy ebben a két szakaszban milyen támogatást lehet igénybe venni);
- **személyre szabott, gyermekbarát és az életkornak megfelelő támogatást nyújtsanak**, különös figyelmet fordítva a gyermek érzelmi jóllétére és a fellebbezési eljárás során felmerülő szükségleteire.

A fellebbezési eljárás során elsődleges szempontként szem előtt kell tartani a gyermek mindenek felett álló érdekét, időben biztosítva az ingyenes jogi tanácsadáshoz és jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférést és annak lehetőségét, hogy a gyermekek az ügyük alátámasztására új bizonyítékokat terjesszenek elő ⁽¹³⁹⁾.

Példák – A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a menekültügyi meghallgatás során

1. példa – A traumához kapcsolódó következtetések

Egy 17 éves, kísérő nélküli fiú a meghallgatás során olyan beszámolót ad, amely bizonyos részleteiben eltér a korábban rögzített információktól.

- Az **ügyintéző** megállapítja, hogy a következtetések a dátumokkal és a traumatikus események sorrendjével kapcsolatban fordulnak elő.
- A **gyermeket** nem szabad vádló hangnemben szembesíteni az állításaival.
- A **gyám** elmagyarázza, hogy a gyermek hosszan tartó stresszt és traumát élt át.
- Az **eljáró hatóság** a szavahihetőség értékelése során figyelembe veszi a gyermek életkorát, érettségét és a traumával kapcsolatos emlékek hiányosságait.
- A vizsgálat a védelmi igény alapvető elemeire helyezi a hangsúlyt.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: a szavahihetőség méltánytalan értékelésének megelőzése és a bizonyítékok gyermekbarát megítélésének biztosítása.

2. példa – A gyermek kérésére egy megbízható barát vagy megbízható harmadik személy jelenlétében lefolytatott meghallgatás

Egy 16 éves, kísérő nélküli gyermek azt kéri, hogy a személyes menekültügyi meghallgatáson legyen jelen egy közeli barátja, aki ugyanabban a csoportban érkezett és ugyanabban a befogadóközpontban lakik, hogy nagyobb biztonságban érezze magát, és ne legyen annyira ideges.

⁽¹³⁸⁾ A nemzetközi védelem megadását követően is javasolt a pszichoszociális támogatás. A jogállással összefüggő érzelmek még pozitív döntés esetén is megterhelőek lehetnek. A gyermek esetleg ekkor ébred rá, hogy most ugyan védelmet élvez, de a hazájába egyelőre nem térhet vissza.

⁽¹³⁹⁾ Az APR 17. cikke.

- Az **ügyintéző és a gyám** megvizsgálja a kérelmet, és úgy döntenek, hogy a barát jelenléte támogatja a gyermek érzelmi jóllétét, és nem veszélyezteti a meghallgatás bizalmas jellegét vagy integritását. A biztonsági kockázatokat is mérlegelik.
- A **gyermeket** tájékoztatják arról, hogy a barátja jelen lehet, hogy támogassa, de a feltett kérdésekre nem válaszolhat a gyermek nevében.
- A **hozzájárulást** rögzítik az iratanyagban, és a beszélgetés megkezdése előtt a gyermeknek világosan elmagyarázzák az összes jelen lévő személy szerepét.
- A meghallgatást gyermekbarát környezetben folytatják le, a gyám jelenlétében, szükség szerint szünetek beiktatásával.
- Az **ügyintéző** folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek állapotát, és szünetet tart a meghallgatásban, ha a gyermeknél szorongás jelei mutatkoznak.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: a gyermek kifejezett véleményének tiszteletben tartása és az érzelmi biztonság támogatása a meghallgatás során, a menekültügyi eljárás méltányosságának és integritásának megőrzése mellett. Ezt a gyakorlatot a menekültügyi eljárásról szóló rendelet nem írja elő, de eseti alapon, a hatóság mérlegelése alapján alkalmazható, amennyiben a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. Ez a megbízható harmadik felekre, például a befogadási tisztviselőre, a menekültügyi ügyintézőre, a szociális munkásra vagy egy nem kormányzati szervezet képviselőjére is vonatkozik.

4.1.4. Fellebbezés elutasító határozat ellen

Tekintettel arra, hogy az elutasító döntés potenciálisan jelentős érzelmi hatással lehet a gyermekre, a **fellebbezési joggal** kapcsolatos eljárási szempontokon túlmenően ajánlott megfelelő támogatási rendszereket kialakítani, amelyek segítik a gyermeket a negatív döntés megértésében és feldolgozásában. A gyermek kérelmezőnek a felnőttekhez hasonlóan joga van fellebbezni a kiegészítő védelmet megadó határozat (mivel ez a menekült jogállás elutasítását jelenti) és az esetleges elutasító határozat vagy az elsőfokú kiutasítási határozat ellen ⁽¹⁴⁰⁾, beleértve a következőket:

- **elutasítások**, ha az eljáró hatóság a gyermek történetében nem talál lényeges okot a menekült jogállás vagy a kiegészítő védelem megadására;
- **kizáró határozatok**, amelyek olyankor fordulnak elő, ha a hatóságok megállapítása szerint a gyermek – aki elérte a büntetőhetőség alsó korhatárát – a menedéket nyújtó országon kívül például háborús bűncselekményt vagy súlyos, nem politikai bűncselekményt ⁽¹⁴¹⁾ követett el, vagy kiegészítő védelem esetén veszélyt jelent a közösségre vagy a nemzetbiztonságra nézve;
- **elfogadhatatlansági határozatok**, amennyiben a kérelmeket a menekültügyi eljárásról szóló rendeletben ⁽¹⁴²⁾ meghatározott konkrét kritériumok alapján elfogadhatatlannak minősítik.

⁽¹⁴⁰⁾ Az APR 67. cikke.

⁽¹⁴¹⁾ A QR 12. és 17. cikke.

⁽¹⁴²⁾ Az APR 38. cikke.

A **hatékony jogorvoslatot** bíróság vagy törvényszék előtti fellebbezés formájában kell biztosítani. A fellebbezéseket a nemzeti jogban meghatározott észszerű határidőn belül kell benyújtani, és a határozatnak egyértelmű, írásbeli útmutatást kell tartalmaznia a fellebbezési eljárás megindításának módjáról. A fellebbezéseknek lehetővé kell tenniük mind a tényállás, mind a jogi szempontok átfogó felülvizsgálatát, beleértve a kérelmező nemzetközi védelem iránti igényét is.

A **határon folytatott menekültügyi eljárásban** általános szabály, hogy a menedékjog iránti kérelemről hozott **elutasító határozatoknak nincs automatikus halasztó hatálya**. Ez azt jelenti, hogy a kérelmezőt a legtöbb esetben a fellebbezés időtartama alatt is ki lehet toloncolni vagy át lehet helyezni a tagállamból, kivéve, ha a fellebbezés részeként kifejezetten kéri a kitoloncolás vagy áthelyezés felfüggesztését.

A menekültügyi eljárásról szóló rendeletben meghatározott biztosítékok előírják, hogy a jogorvoslat hatékonysága érdekében a kérelmezőnek hozzáférést kell kapnia a személyes meghallgatások részletes jegyzőkönyveihez és az írásbeli menekültügyi határozatokhoz. A döntéshozóknak a kérelmező (gyermek) nyilatkozatainak, az igazoló dokumentumoknak, a származási országra vonatkozó információknak és az esetlegesen rendelkezésre álló szakértői jelentéseknek az alapos értékelésére kell támaszkodniuk.

Fellebbezési eljárások a határ környezetében

Kísérő nélküli gyermek a határon folytatott eljárásban

Olyan **rendkívüli körülmények** esetén, amikor a kísérő nélküli gyermekek a határon folytatott eljárás alá vonhatók, **mentesülnek** az alól az általános szabály alól, hogy az elutasító határozatoknak nincs automatikus halasztó hatálya. Ezért a kérelmekre vonatkozó elutasító határozat **automatikus halasztó hatállyal jár**, ami azt jelenti, hogy a kitoloncolást vagy az áthelyezést mindaddig nem lehet végrehajtani, amíg a fellebbezésről nem születik döntés ⁽¹⁴³⁾.

Ez biztosítja, hogy **a gyermeket a fellebbezési eljárás lezárásáig ne lehessen kitoloncolni vagy áthelyezni** a tagállamból, ami alapvető biztosítékot nyújt a jogainak védelmére és annak garantálására, hogy minden döntés összhangban legyen a gyermek mindenek felett álló érdekével.

A fellebbezés tárgyalása

A fellebbezési tárgyalásoknak figyelembe kell venniük a gyermekek szempontjait, és kiemelten kell kezelniük a gyermek meghallgatáshoz való jogát. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a fellebbezési eljárás során kérésre ingyenes jogi segítségnyújtást és képviselőt lehessen igénybe venni, a menekültügyi eljárásról szóló rendeletben foglaltaknak megfelelően. Ezenfelül a fellebbezési döntést gyermekbarát módon kell közölni a gyermekkel, a gyám vagy a törvényes képviselő bevonásával. **A fellebbezési határozatról szóló értesítést** a gyermek számára olyan nyelven kell megküldeni, amelyet a gyermek ért, vagy észszerűen elvárható, hogy megértsen.

⁽¹⁴³⁾ Az APR 68. cikke (3) bekezdése a) pontjának ii. alpontja és 68. cikke (3) bekezdésének a) és b) pontja.

A gyermekekre vonatkozó biztosítékok a fellebbezési szakaszban

Azoknak, akik a gyermek számára jogi támogatást nyújtanak, a gyámmal együttműködve gondoskodniuk kell a következőkről.

- Megvizsgálják, hogy a fellebbezés elbírálásáig fennáll-e a **kitoloncolás kockázata**, beleértve azt is, hogy a fellebbezésnek van-e automatikus halasztó hatálya.
- Amennyiben kockázatok azonosítanak, megfelelő biztosítékok vannak érvényben, ideértve az ideiglenes védelmi intézkedések iránti kérelmet vagy a **kitoloncolás felfüggesztését**, amennyiben ez szükséges.
- A gyermek **gyermekbarát tájékoztatást kapott**, az életkorának, az érettségének és a megértési szintjének megfelelő módon.
- A gyermeknek lehetősége volt konzultálni egy **jogi tanácsadóval**, illetve a gyámjával és törvényes képviselőjével/jogi tanácsadójával.
- A gyermeket megfelelően tájékoztatták az elutasító határozatról, annak indokairól, valamint az **elérhető jogorvoslati lehetőségekről és választási lehetőségekről**, beleértve adott esetben a védelmi intézkedéseket is.
- A gyermek a **pszichoszociális támogatáshoz** a fellebbezési eljárás során mindvégig hozzáfér.
- A fellebbezési szakaszban újonnan felismert kiszolgáltatottságot vagy különleges szükségleteket dokumentálják és kezelik, beleértve a **mindenek felett álló érdek vizsgálatához készült űrlap és az ügyirat aktualizálását**, és utókövetési intézkedéseket hoznak a fellebbezési eljárás megfelelő kiigazítása érdekében.
- A fellebbezés sikertelensége esetén megvizsgálják **az alternatív jogi lehetőségeket** (például a humanitárius tartózkodási engedélyeket vagy az áttelepítési lehetőségeket).
- Amennyiben a fellebbezésnek helyt adnak, a gyermeket továbbirányítják a **mindenek felett álló érdekeit meghatározó eljárásba**, és hosszú távú befogadási, védelmi és integrációs támogatást biztosítanak számára.

A fellebbezési szakaszt mindvégig a gyermek mindenek felett álló érdekének kell **vezérelnie**, biztosítva, hogy az eljárás tisztességes, átlátható és összhangban van a nemzetközi és uniós jogi normákkal ⁽¹⁴⁴⁾.

⁽¹⁴⁴⁾ Garantálni kell a tisztességes és nyilvános meghallgatást, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében és az Európa Tanács 11. és 14. sz. jegyzőkönyvvel módosított, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményének, 1950. november 4., ETS 5, <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3b04.html> 6. cikkében meghatározottak szerint.

Példák – A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a fellebbezés során

1. példa – Gyermekbarát támogatás az elutasító határozat elleni fellebbezés során

Egy 15 éves, kísértő nélküli gyermek menedéjog iránti kérelméről első fokon elutasító határozat születik, mire láthatóan megrendül, és kifejezi, hogy fél a kiutasítástól.

- A döntésről a **gyám** jelenlétében tájékoztatják a gyermeket, aki egyszerű, az életkornak megfelelő nyelven magyarázza el az eredményt.
- **A gyermeket** egyértelműen tájékoztatják arról, hogy joga van fellebbezni, és hogy a fellebbezés elbírálásáig nem küldhetik vissza.
- Azonnal megszervezik az **ingyenes jogi segítségnyújtást** a határozat értékeléséhez és a fellebbezés előkészítéséhez a vonatkozó határidők betartásával.
- **A gyám és a jogi tanácsadó** lépésről lépésre elmagyarázza a fellebbezési eljárást, beleértve azt is, hogy milyen információkat lehet hozzáadni, és mik a lehetséges kimenetek.
- **A gyermeknek** lehetőséget adnak arra, hogy elmondja a véleményét és olyan további információkat vagy bizonyítékokat nyújtson be, amelyeket korábban nem vettek figyelembe.
- Az elutasító döntést követően pszichoszociális támogató szolgáltatásokat kínálnak, hogy foglalkozzanak a gyermek szorongásával és féltelmével.
- **A befogadási intézkedéseket** felülvizsgálják annak érdekében, hogy a fellebbezés ideje alatt is biztosítva legyen az ellátás folytonossága, a stabilitás és az oktatáshoz való hozzáférés.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: biztosítják, hogy a gyermek hatékony jogorvoslathoz való joga valós és hozzáférhető legyen, miközben a fellebbezési eljárás során óvják az érzelmi jóllétet, az eljárási méltányosságát és a védelem folytonosságát. Az eljáró hatóság a szavahihetőség értékelése során figyelembe veszi a gyermek életkorát, érettségét és traumával kapcsolatos emlékek hiányosságait.

2. példa – A fellebbezést elsőbbséggel kezelik a visszatérés esetén várható súlyos sérelem kockázata miatt

Egy 12 éves gyermek a szüleivel együtt elutasító menekültügyi határozatot kap. A határozat közlése során a gyermek elmondja a tisztviselőnek, hogy attól tart, visszatérése esetén ártalmas hagyományos szokásoknak lesz kitéve, köztük olyanoknak, amelyekbe esetleg a családtagjait is bevonják.

- Az **illetékes hatóság** megkezdi a vizsgálatot, mivel vannak arra utaló jelek, hogy a szülők esetleg részt vesznek a rettegett sérelemben, vagy nem tudják megakadályozni azt; **tájékoztatják a gyermekvédelmi szolgálatokat**, és megfelelő biztosítékokat hoznak a gyermek különálló védelmének biztosítása érdekében.
- Az elemek összegyűjtése után gyámot jelölnek ki, és felfüggesztik a törvényes őrizetet.

- Az **illetékes hatóság és a gyám** megállapítja, hogy a gyermeknek lehetnek olyan egyéni védelmi szükségletei, amelyeket első fokon nem értékelték teljes mértékben, a gyermeket érintő új elemek megjelenése miatt.
- A döntést és annak következményeit a gyermeknek a korának megfelelő megfogalmazásban magyarázzák el, és amennyiben a gyermek meghallgatáshoz való jogának védelme és biztonságának biztosítása érdekében ez szükséges, **a szülőktől elkülönítve**.
- Haladéktalanul mozgósítják az **ingyenes jogi segítségnyújtást**, hogy az előírt határidőn belül be lehessen nyújtani a fellebbezést.
- Új, kifejezetten a gyermekekre vonatkozó bizonyítékokat nyújtanak be, többek között a származási országra vonatkozó információkat a gyermekeket érintő gyakorlatokról és szakértői véleményeket.
- A **fellebbviteli hatóság** a gyermek életkora és a helyrehozhatatlan sérelem kockázata miatt **prioritásként kezeli** az ügyet.
- A fellebbezési eljárás során a gyermeknek **pszichoszociális támogatást** kínálnak fel.
- A **befogadással és oktatással** kapcsolatos intézkedéseket újra értékelik a gyermek védelme érdekében, hogy a fellebbezés során biztosítsák a stabilitást.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: a kifejezetten gyermekeket érintő kockázatok teljes körű vizsgálatának biztosítása, a súlyos sérelemnek való kitettség megelőzése és a gyermek egyéni védelmi szükségleteihez igazodó hatékony jogorvoslat garantálása.

EUAA/FRA: A menekültügyi eljárás: Gyakorlati eszköz gyámoknak, 2023.
október, <https://www.euaa.europa.eu/publications/asylum-procedure>

Az eszköz támogatja a gyermekek mellé rendelt gyámokat napi feladataik és kötelezettségeik ellátásában a menekültügyi eljárás során. Áttekintést nyújt a menekültügyi eljárásról, különös tekintettel a gyermekekre, a gyermekek számára nyújtott garanciákra és a gyámnak a menekültügyi eljárás különböző szakaszaiban betöltött szerepére. Arra is kiterjed, hogy mit kell tennie a gyámnak, ha valami váratlan történik, ha az életkor vitatott, illetve hogyan lehet tartós megoldást garantálni a gyermek számára.

5. A gyermek mindenk felett álló érdeke mint a menekültügyi migrációkezelés része

5.1. A migrációkezelés közös keretrendszere

A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet közös keretet hoz létre annak meghatározásához, hogy melyik EU+ ország felelős a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért, **a gyermekek esetében megerősített eljárási biztosítékokkal**, különösen akkor, ha a **családdal kapcsolatos feltételek** alkalmazandók.

Általános szabályként a nemzetközi védelmet kérő személyeknek az első belépés helye szerinti EU+ országban kell regisztráltatniuk a kérelmüket, és ott kell tartózkodniuk mindaddig, amíg a felelősségről szóló döntést meg nem hozzák. A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet III. része kijelöli a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást, biztosítva, hogy **minden kérelmet egyetlen EU+ ország vizsgáljon meg**, hogy el lehessen kerülni a párhuzamos vagy egymást követő eljárásokat ⁽¹⁴⁵⁾.

Amelyik EU+ országban a kérelmet nyilvántartásba vették, az felel a felelősség megállapítására irányuló eljárás lefolytatásáért, ideértve a más tagállamokhoz fűződő esetleges kapcsolatok felderítését is. E célból a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet megállapítja a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételeket és eljárási szabályokat.

A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet ezenkívül az EU+ országokra alkalmazandó közös migrációkezelési keretrendszert határoz meg ⁽¹⁴⁶⁾. Ehhez társul egy kötelező szolidaritási mechanizmus, amely meghatározza az ahhoz szükséges lépéseket, hogy az EU+ országok részesüljenek a szükséges szolidaritási intézkedésekben. Az EU+ országok maguk választhatják ki, hogy milyen típusú szolidaritási intézkedéseket kívánnak biztosítani; ilyen lehet a kérelmezők vagy a kedvezményezettek áthelyezése, pénzügyi hozzájárulások, alternatív szolidaritási intézkedések. Amennyiben az áthelyezési vállalások nem bizonyulnak elegendőnek, az úgynevezett „felelősséggel kapcsolatos kiegyensúlyozó intézkedések” – amelyek a kérelmek vizsgálatának átvállalásából állnak – szintén eszközként szolgálnak majd a rászoruló tagállamok számára nyújtandó hatékony támogatás garantálásához.

⁽¹⁴⁵⁾ Az AMMR 17. cikke értelmében a kérelmezőknek a következő területeken kell tartózkodniuk: a) a felelős tagállam meghatározásáig és adott esetben az átadásra irányuló eljárás végrehajtásáig az első belépés helye szerinti tagállam vagy a tartózkodási engedélyt kiadó tagállam területén; b) a felelős tagállam területén; vagy c) az AMMR 67. cikkének (11) bekezdése szerinti átadást követően az áthelyezési céltagállam területén.

⁽¹⁴⁶⁾ Dániát és a schengeni társult országokat nem köti a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben létrehozott szolidaritási keretrendszer.

5.2. Egyértelmű szabályok a felelős tagállam meghatározására

A felelős tagállam meghatározásakor **először a családdal kapcsolatos feltételeket kell megvizsgálni** a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelettel összhangban. Ezeket a feltételeket a „családtag” ⁽¹⁴⁷⁾ és „hozzátartozó” ⁽¹⁴⁸⁾ fogalom említett rendeletben szereplő meghatározása alapján alkalmazzák. Ebben az útmutatóban a „családegysítésre” való hivatkozásokat úgy kell értelmezni, hogy beletartoznak azok a helyzetek, amelyekben a felelősséget egy átvételi megkeresés és adott esetben visszavételi értesítés révén határozzák meg – ezáltal a gyakorlatban megvalósítva a család egységének megőrzését a vonatkozó felelősségi eljárásokon keresztül, a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelettel összhangban.

Kísérővel érkező gyermekek esetében, akiknek a kérelmét az őket kísérő családtagokkal együtt vizsgálják, az általános felelősségi feltételek teljes mértékben alkalmazandók a családi egységre, mivel a gyermek kérelmét az őt kísérő felnőtt(ek) kérelmével együtt dolgozzák fel. Amennyiben a kísérő felnőtt(ek) családi kapcsolatait nem azonosítják egy másik EU+ országban, az eljáró hatóságok értékelik a kísérő felnőtt(ek)re vonatkozó egyéb felelősségi feltételeket. Ezek a feltételek közvetve az általuk kísért gyermekekre is vonatkoznak, amennyiben a gyermek kérelmét a kísérő felnőtt(ek) kérelmével együtt vizsgálják, és a felelősséget a felnőtt(ek)re alkalmazandó feltételek alapján határozzák meg, megfelelően figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekeit, ideértve a következőket:

- valamely EU+ ország által kiállított vízum vagy tartózkodási okmány birtoklása ⁽¹⁴⁹⁾;
- egy EU+ országban működő oktatási intézmény által kevesebb mint 6 évvel korábban kiállított oklevél vagy képesítés birtoklása ⁽¹⁵⁰⁾;
- ha a személy beutazása vízumköteles ⁽¹⁵¹⁾;
- a kérelem benyújtása egy EU+ repülőtér nemzetközi tranzitterületén történt ⁽¹⁵²⁾;

⁽¹⁴⁷⁾ „Családtagok”: amennyiben a család már azelőtt is létezett, mielőtt a kérelmező vagy családtag a tagállamok területére lépett, a kérelmező valamely tagállam területén tartózkodó következő családtagjai: a) a kérelmező házastársa vagy a vele tartós kapcsolatban élő, nem házas társa, amennyiben az érintett tagállam harmadik országok állampolgáira vonatkozó joga vagy gyakorlata a nem házas párokat a házaspárokhoz hasonló elbánásban részesíti; b) az a) pontban említett pár vagy a kérelmező kiskorú gyermeke, feltéve hogy e gyermek nem házas, és függetlenül attól, hogy e gyermek házasságban vagy házasságon kívül született-e, vagy a nemzeti jogban foglaltak szerint örökbe fogadták-e őt; c) amennyiben a kérelmező kiskorú és nem házas, az apja, anyja vagy egy másik, a kérelmezőért azon tagállam joga vagy gyakorlata szerint felelős nagykorú személy, amelyben a nagykorú személy tartózkodik; d) amennyiben a nemzetközi védelemben részesülő személy kiskorú és nem házas, az apja, anyja vagy egy másik, az említett nemzetközi védelemben részesülő személyért azon tagállam joga vagy gyakorlata szerint felelős nagykorú személy, amelyben a nemzetközi védelemben részesülő személy tartózkodik.

⁽¹⁴⁸⁾ „Hozzá tartozó”: a kérelmezőnek valamely tagállam területén tartózkodó nagykorú nagynénje, nagybátyja, vagy nagyszülője, függetlenül attól, hogy a kérelmező házasságban vagy házasságon kívül született-e, vagy nemzeti jogban foglaltak szerint örökbe fogadták-e.

⁽¹⁴⁹⁾ Az AMMR 29. cikke.

⁽¹⁵⁰⁾ Az AMMR 30. cikke.

⁽¹⁵¹⁾ Az AMMR 31. cikke. A harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan nem minden tagállam alkalmazza ugyanazokat a vízumkövetelményeket. Ebből következően előfordulhat, hogy egy személy vízummentesen lép be az egyik tagállamba, de egy másik tagállamba való beutazáshoz továbbra is vízumra van szüksége.

⁽¹⁵²⁾ Az AMMR 32. cikke.

- az EU+ országok területére történő belépés szabálytalan volt ⁽¹⁵³⁾.

Az Eurodac-rendelet

Az Eurodac-rendelet ⁽¹⁵⁴⁾ egy interoperábilis menekültügyi és migrációs adatbázis létrehozásával támogatja a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet végrehajtását. Az Eurodac a nemzetközi védelmet kérelmezők ujjlenyomatát és arcképmását, személyazonosító adatait, valamint személyazonosító vagy úti okmányainak másolatát tartalmazza. Minden **6 éves vagy annál idősebb**, nemzetközi védelmet kérő személytől ujjlenyomatot vesznek, a biometrikus adatok rögzítésével egyidejűleg.

Amennyiben a felelősség megállapítását végző EU+ ország úgy ítéli meg, hogy a fenti kritériumok valamelyike alapján egy másik EU+ országnak kellene felelősséget vállalnia az érintett személy nemzetközi védelem iránti kérelmének vizsgálatáért, megkeresést küld az említett országnak és felkéri, hogy vállalja át az érintett személy nemzetközi védelem iránti kérelmének vizsgálatát. Az átadásra vonatkozó határozatoknak összhangban kell lenniük a gyermek mindenek felett álló érdekével, amelyet a határozat meghozatala előtt meg kell vizsgálni. A rendeletben ⁽¹⁵⁵⁾ előírt valamennyi eljárás során a tagállamoknak a gyermek mindenek felett álló érdekét ténylegesen elsődleges szempontként kell figyelembe venniük. Ha a megkeresést elfogadják, az érintett személyt átadják a felelős országnak.

A fent felsorolt átvételi feltételek **nem vonatkoznak a kísérő nélküli gyermekekre**, mivel az AMMR külön felelősségi szabályokat állapít meg a kísérő nélküli kiskorúakra vonatkozóan, amelyek a felnőttekre alkalmazandó, migrációval kapcsolatos kritériumokkal szemben elsőbbséget biztosítanak a családi kötelezettségeknek és a gyermek mindenek felett álló érdekeinek.

A kísérő nélküli gyermekek esetében csak a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet „A felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek” című II. fejezetében meghatározott, családdal kapcsolatos felelősségi feltételek alkalmazandók. Az AMMR 25. cikkének (2) bekezdésével összhangban, amennyiben a kérelmező kísérő nélküli gyermek, a felelős tagállam az a tagállam, ahol valamely családtagja vagy testvére jogszerűen tartózkodik, kivéve, ha bizonyított, hogy ez nem szolgálná a gyermek mindenek felett álló érdekét.

⁽¹⁵³⁾ Az AMMR 33. cikke.

⁽¹⁵⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1358 rendelete (2024. május 14.) a biometrikus adatok összehasonlítására szolgáló Eurodacnak az (EU) 2024/1351 és az (EU) 2024/1350 európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint a 2001/55/EK tanácsi irányelv hatékony alkalmazása és a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek azonosítása érdekében történő létrehozásáról, valamint a tagállamok bűnüldöző hatóságai és az Europol által az Eurodac-adatokkal való, bűnüldözési célú összehasonlítások kérelmezéséről, az (EU) 2018/1240 és az (EU) 2019/818 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, továbbá a 603/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről. (HL L, 2024/1358, 2024.5.22.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>.

⁽¹⁵⁵⁾ Az AMMR 23. cikkének (1) bekezdése.

Amennyiben a kérelmező házas kiskorú, akinek házastársa nem tartózkodik jogszerűen a tagállamok területén, a felelős tagállam az, amelyben a kiskorúért az adott tagállam joga vagy gyakorlata szerint felelős **apa, anya**, vagy más nagykorú személy, vagy a kiskorú **testvére** jogszerűen tartózkodik, kivéve, ha ez nem szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét.

Amennyiben nincs olyan családtag vagy testvér, aki jogszerűen tartózkodik a tagállamban, az AMMR lehetővé teszi a felelősség átruházását arra a tagállamra, ahol **egy hozzátartozó** jogszerűen tartózkodik, feltéve, hogy az eset egyedi vizsgálata alapján megállapítást nyer, hogy a hozzátartozó képes gondoskodni a kísérő nélküli gyermekről, és hogy az ilyen átadás a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja ⁽¹⁵⁶⁾.

Ezek a rendelkezések egyértelműen meghatározzák a kísérő nélküli gyermekekre vonatkozó **felelősségi feltételek hierarchiáját**, biztosítva, hogy a család egysége és a gyermek mindenek felett álló érdeke továbbra is elsődleges szempont maradjon a döntéshozatali folyamat során.

Azt a kísérő nélküli gyermeket, akinek nincs családtagja vagy hozzátartozója az EU+ területén, **csak akkor lehet átadni** az első nyilvántartásba vétel szerinti országba ⁽¹⁵⁷⁾ vagy az áthelyezés céljára kijelölt tagállamba áthelyezni, **ha az átadás/áthelyezés a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja**. Bár nem szerepel a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet II. fejezetében, a nemzetközi védelmet kérelmező és a valamely tagállamban jogszerűen tartózkodó gyermeke, testvére vagy szülője közötti **eltartotti viszony** ⁽¹⁵⁸⁾ (az AMMR 37. cikkében meghatározott feltételek szerint) kötelező felelősségi feltételnek minősül. Ezenfelül az AMMR lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy humanitárius okokból alkalmazzák a **mérlegelési záradékokat** ⁽¹⁵⁹⁾, különösen annak érdekében, hogy egyesítsék a szoros családi, társadalmi vagy kulturális kötelékeken alapuló családi kapcsolatokat. Amennyiben a felelősségi feltételek egyike sem alkalmazandó, és nem alkalmaznak sem eltartottsági, sem mérlegelési záradékot, a kérelem első nyilvántartásba vételének helye szerinti EU+ ország válik felelőssé a kérelem megvizsgálásáért.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a felelősség meghatározásával vagy az áthelyezéssel kapcsolatban

A gyermek **átadására vagy áthelyezésére vonatkozó bármely döntést a bizonyítékok átfogó értékelése alapján kell meghozni, a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével.**

Ez azért fontos, mert egy ilyen folyamatnak három különböző kimenetele lehet:

- Amennyiben a jelek arra utalnak, hogy egy másik EU+ országban van egy családtag vagy hozzátartozó, a hatóságok családi okokból dönthetnek úgy, hogy felkéri az adott EU+ országot, vegye át a gyermek nemzetközi védelem iránti kérelmének megvizsgálását. Ha ezt elfogadják, a kísérő nélküli gyermeket a kérelmének

⁽¹⁵⁶⁾ Az AMMR 25. cikkének (3) bekezdése.

⁽¹⁵⁷⁾ Az AMMR 25. cikkének (5) bekezdése.

⁽¹⁵⁸⁾ Az AMMR 34. cikke.

⁽¹⁵⁹⁾ Az AMMR 35. cikke.

vizsgálata idejére áthelyezik abba az EU+ országba, ahol a családtagja vagy hozzátartozója lakik.

- Amennyiben az EU+ területén nincs családtagja vagy hozzátartozója, de az Eurodac-ból kinyert adatok alapján megállapítható, hogy a gyermek már kért menedékjogot egy másik EU+ országban, vagy a felelősnek kijelölt tagállamtól eltérő tagállamban tartózkodott, a hatóságok értesíthetik az adott EU+ országot, hogy **vegye vissza** a gyermeket, **feltéve, hogy ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja**. Amennyiben az az EU+ ország, ahol a kérelmet eredetileg nyilvántartásba vették, elfogadja a visszavételi megkeresést, vagy az AMMR-ben megállapított határidőn belül nem emel kifogást az értesítés ellen, akkor átadási határozatot adnak ki.
- Ha a jelek szerint egy másik EU+ országban is vannak családi kapcsolatok, és ha családi, társadalmi vagy kulturális szempontok alapján humanitárius megfontolások merülnek fel, a hatóságok dönthetnek úgy, hogy felkérlik az adott EU+ országot, hogy vállalja át a nemzetközi menedékjog iránti kérelem megvizsgálását. Ezt „**mérlegelési kérelemnek**” nevezik, de *de facto* családdegysítést eredményezhet.
- Ha az EU+ országra különösen nagy migrációs nyomás nehezedik, és részesülhet az áthelyezéssel kapcsolatos szolidaritási intézkedés előnyeiből, a gyermek **határozatot kaphat arról, hogy áthelyezik** ⁽¹⁶⁰⁾ egy másik tagállamba, amely megvizsgálja a nemzetközi védelem iránti kérelmet. Ha elfogadják, átadási határozatot adnak ki.

Ami a biztosítékokat illeti, a határozatot a gyermekkel olyan nyelven és olyan módon kell közölni, amelyet **megért**, egy **gyám vagy törvényes képviselő** jelenlétében, aki részletesebben el tudja magyarázni a határozatokat. A jogorvoslathoz való jogukat is meg kell magyarázni ⁽¹⁶¹⁾.

5.3. Releváns eljárási biztosítékok a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben

A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet külön rendelkezéseket állapít meg a gyermekekre vonatkozóan. A legfontosabb elemek az alábbiak.

1. Elsőbbség biztosítása

A gyermekeket érintő eljárásokat minden esetben prioritásként kell kezelni ⁽¹⁶²⁾. Ez minden, az EU+ országok közötti információcserére, megkeresésre, válaszra és határozatra vonatkozik ⁽¹⁶³⁾. Az elsőbbségi kezelés célja a bizonytalanság minimalizálása, a tartós elkülönítés megakadályozása és a sérelem kockázatának csökkentése. A gyermekeket érintő ügyek elsőbbségi kezelése azt jelenti, hogy a gyermekekkel kapcsolatos eljárásokat

⁽¹⁶⁰⁾ Lásd még: FRA, *A kísértő nélküli gyermekek áthelyezése: helyes gyakorlatok alkalmazása a jövőbeli programokban*, 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/relocation-unaccompanied-children>.

⁽¹⁶¹⁾ Az AMMR 43. cikke.

⁽¹⁶²⁾ Az AMMR 23. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁶³⁾ Az AMMR 39. és 40. cikke.

mindig sürgősséggel kell kezelni abban az EU+ országban, ahol a gyermek tartózkodik, és abban az országban is, ahol a gyermek családtagja vagy hozzátartozója tartózkodik, illetve ahová a gyermeket esetleg átadják vagy áthelyezik. Mire nyilvántartásba veszik a gyermek menedéjog iránti kérelmét – mint minden kérelmező esetében –, addigra már megfelelően tájékoztatni kell a családegyesítésre vonatkozó rendelkezésekről ⁽¹⁶⁴⁾.

2. A családegyesítéssel kapcsolatos megkeresésekre vonatkozó határidők

Bár a gyermekeket érintő ügyeket minden esetben kiemelten kell kezelni, az AMMR bevezet egy olyan rendelkezést, amely védi a kísérő nélküli gyermekeket az olyan következményekkel szemben, amikor az EU+ ország nem tudott időben átvételi megkeresést vagy visszavételi értesítést küldeni. Miközben az átvétel iránti megkeresés másik EU+ országba való megküldésére vonatkozó határidők kötelező erejűek, a 39. cikk (1) bekezdésének 4. albekezdése kimondja, hogy az EU+ ország az érdemi elsőfokú határozat meghozatala előtt bármikor folytathatja az eljárást, és a megállapított határidők lejártá után is megkereshet egy másik tagállamot annak érdekében, hogy az vegye át a kérelmezőt, **feltéve, hogy ez a gyermek mindenképp álló érdekét szolgálja**. Ez az eltérés nem vonatkozik az átvételi megkeresésre való válaszadásra vonatkozó határidőkre, amelyekre továbbra is az AMMR 40. cikke az irányadó ⁽¹⁶⁵⁾.

3. Hatékony képviselő

A gyámoknak megfelelő képzésben kell részesülniük, és rendelkezniük kell a szükséges képesítésekkel ahhoz, hogy biztosítani tudják a gyermek mindenképp álló érdekének figyelembevételét a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet alapján folytatott eljárások során. A gyámot megfelelően ki kell képezni, a felelős tagállam meghatározására irányuló eljárás során mindvégig be kell vonni, és hozzá kell férnie a kérelmező iratanyagában szereplő releváns dokumentumok tartalmához. A gyámnak folyamatosan tájékoztatnia kell a kísérő nélküli kiskorút az AMMR alá tartozó eljárások alakulásáról. A gyámnak az életkorának megfelelő információkkal kell támogatnia a kísérő nélküli kiskorút, és segítenie kell őt az adatközlésben és a mindenképp álló érdek vizsgálatában való közreműködésben.

4. A gyermek mindenképp álló érdekének elsődleges figyelembevétele

Az EU+ országoknak a kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása során mindig a gyermek mindenképp álló érdekének megfelelően kell eljárniuk ⁽¹⁶⁶⁾. A kísérő nélküli gyermekek átadása vagy áthelyezése (beleértve a más EU+ országba történő áthelyezést is) csak akkor történhet meg, ha bizonyítható, hogy ez a gyermek mindenképp álló érdekét szolgálja.

⁽¹⁶⁴⁾ Az AMMR 19. cikke (1) bekezdésének f) pontja.

⁽¹⁶⁵⁾ Az AMMR 40. cikkének (1) és (2) bekezdése.

⁽¹⁶⁶⁾ Az AMMR 23. cikkének (1) bekezdése.

A gyermek véleményének, biztonságának és jóllétének egyensúlyba hozása az AMMR szerinti családegyesítés során

Bár a gyermek véleményét és kívánságait figyelembe kell venni, és azokra megfelelő súlyt kell helyezni, a hatóságoknak egyúttal értékelniük kell azokat az általánosabb tényezőket is, amelyek befolyásolják a gyermek biztonságát, védelmét, valamint rövid, közép- és hosszú távú jóllétét és szociális fejlődését. Idetartoznak a következők:

- a gondozási megoldások minősége és biztonsága a felelősnek tekintett tagállamban;
- védelem az erőszakkal, kizsákmányolással vagy elhanyagolással szemben;
- érzelmi stabilitás és az ellátás folytonossága;
- hozzáférés az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és a szociális szolgáltatásokhoz.

A kölcsönös bizalom elve és annak korlátai

A felelősségi rendszer a kölcsönös bizalom elvén alapul, ami azt jelenti, hogy a tagállamok általában feltételezik, hogy valamennyi részt vevő állam tiszteletben tartja az alapvető jogokat, megfelelő befogadási feltételeket biztosít és megfelelő biztosítékokat nyújt a nemzetközi védelmet kérelmezők számára. Ez a feltételezés lehetővé teszi, hogy az átadásokra az egyes tagállamok menekültügyi rendszerének szisztematikus ellenőrzése nélkül kerüljön sor, ami elengedhetetlen a felelősségi keret hatékony működéséhez.

A hatóságoknak azonban kellő gondossággal kell eljárniuk, és meg kell vizsgálniuk, hogy a konkrét esetben az átadás kitenné-e a kérelmezőt az alapjogi sérelmek valódi kockázatának, illetve az egyéni igényeivel összeegyeztethetetlen körülményeknek, különösen akkor, ha az érintett személy kísérő nélküli gyermek, vagy másfajta kiszolgáltatott helyzetben van. Amennyiben hiteles jelek utalnak az ilyen kockázatokra, a tagállamok nem elégedhetnek meg pusztán feltételezésekkel, hanem meg kell győződniük arról, hogy az átadásakor és a felelős tagállamban megfelelő biztosítékok vannak érvényben⁽¹⁶⁷⁾. Ez magában foglalhatja az egyéni garanciák keresését is, különösen a befogadási intézkedések, a gyámság, az orvosi ellátás vagy a védelmi szükségletek tekintetében. Ezért – bár továbbra is a kölcsönös bizalomból kell kiindulni – ez nem mentesíti a hatóságokat azon kötelezettségük alól, hogy egyedi, tényeken alapuló és előretekintő vizsgálatot végezzenek. A gyakorlatban ehhez egyensúlyt kell teremteni a felelősségi rendszer hatékonysága és a kérelmező kiszolgáltatottságának megfelelő védelmi szint biztosítására vonatkozó kötelezettség között, adott esetben elsődleges szempontként figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekét. Az átadásokat nem szabad folytatni, ha alapos okok utalnak arra, hogy a személy olyan előrelátható sérelemmel szembesülne, amelyet nem lehet kellőképpen enyhíteni.

⁽¹⁶⁷⁾ Lásd a Bíróság C-578/16. sz., *CK és társai kontra Szlovénia* ügyben 2017. február 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2017:127) 65. pontját, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62016CJ0578> ahol a Bíróság átfogóan hivatkozik az Emberi Jogok Európai Bíróságának alkalmazandó ítélkezési gyakorlatára is. Az összefoglaló megtalálható az EUAA esetjogi adatbázisában, <https://caselaw.euaa.europa.eu/pages/viewcaselaw.aspx?CaseLawID=37>.

Pénzügyi kapacitás, gondozás és a gyermek mindenk felett álló érdekével kapcsolatos megfontolások

Amikor azt vizsgálják, hogy egy hozzátartozó képes-e gondoskodni egy kísérő nélküli gyermekről ⁽¹⁶⁸⁾, a hozzátartozó gyermekgondozási képességét átfogóan, számos tényező figyelembevételével kell értékelni, ideértve azt is, hogy képes-e megóvni a gyermeket a sérelmekről, kielégíteni az alapvető szükségleteit, egyúttal elősegíteni a fejlődését. A megfelelő gondozás és támogatás biztosítására való képesség értékelésekor figyelembe veendő **számos releváns tényező egyikeként** figyelembe lehet venni a pénzügyi lehetőségeket, de ezeket **nem szabad önmagukban vizsgálni**, és nem is lehetnek meghatározó tényezők a családegyesítési döntésekben. A befogadási feltételek biztosításáért viszont továbbra is az EU+ ország felel.

EUAA, A dublini eljárás keretében történő családegyesítésre vonatkozó ajánlások, 2023. szeptember, <https://euaa.europa.eu/publications/recommendations-family-reunification-within-dublin-procedure>.

5.3.1. A mindenk felett álló érdek vizsgálatának célja az AMMR keretében

A mindenk felett álló érdek vizsgálatának az AMMR keretében a következők biztosítására kell helyeznie a hangsúlyt:

- a gyermek a lehető leghamarabb **ténylegesen hozzáfér a menekültügyi eljáráshoz**;
- a gyermek gyámja részt vesz a vizsgálatban, és segíti a kísérő nélküli gyermeket a vizsgálat szempontjából releváns információk közlésében;
- adott esetben az eljárás korai szakaszában kezdeményeznek a család felkutatását, és ha egy másik EU+ országban családtagot, testvért vagy hozzátartozót találtak, a gyermeket tájékoztatják a családegyesítés lehetőségéről, majd a lehető leghamarabb **egyesítik** a hozzátartozóval (kivéve, ha a családegyesítés nem szolgálja a mindenk felett álló érdekét);
- ha több EU+ országban is található családtag, testvér vagy hozzátartozó, a gyermeket **azzal a személlyel egyesítik, aki a legjobban szolgálja a gyermek mindenk felett álló érdekét**;
- a gyermeket az illetékes **kizárólag akkor adják át** a felelős EU+ országnak, **ha ez a gyermek mindenk felett álló érdekét szolgálja**;
- a gyermeket csak akkor **helyezik át** a tagállamok valamelyikébe, **ha ez a mindenk felett álló érdekét szolgálja**.

⁽¹⁶⁸⁾ Az AMMR 25. cikkének (3) bekezdése.

Meghatározó tényezők a gyermek mindenek felett álló érdekének az AMMR alapján történő értékelésében

Az AMMR 23. cikkének (4) bekezdésével összhangban az értékelésnek többek között a következőket kell figyelembe vennie:

- a családegyesítés lehetőségei;
- biztonság;
- jóllét és szociális fejlődés rövid, közép- és hosszú távon;
- a gyermek véleménye;
- a gyám vagy az ideiglenes képviselőként eljárni jogosult személy által szolgáltatott információk;
- bármely más releváns tényező.

Az értékelésnek az egyes esetekben a megkereső és a megkeresett tagállamok konkrét körülményeinek egyidejű figyelembevételével kell egyensúlyt teremtenie e tényezők között. A leírt tényezőket nem szabad teljes körű felsorolásnak tekinteni. Előfordulhat, hogy más tényezőket is figyelembe kell venni. A mindenek felett álló érdeknek a felelősség megállapítása vagy a kísérő nélküli gyermek áthelyezése céljából végzett vizsgálata során ki kell térni a gyermek mindenek felett álló érdekének összes releváns tényezőjére, és az egyes tényezők súlya a többi tényezőhöz való viszonyulásától függ.

Amikor azt vizsgálják, hogy melyik lehetőség szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét, nevezetesen

- a) hogy átadják abba az EU+ országba, ahol egy családtagjuk, testvérük vagy hozzátartozójuk tartózkodik,
- b) hogy áthelyezik egy másik EU+ országba, vagy
- c) hogy visszaküldik abba az EU+ országba, ahol a kérelmét először nyilvántartásba vették,

fontos, hogy az értékelő ezeket a tényezőket mind a tartózkodási ország, mind – az esetnek megfelelően – az áthelyezés vagy az első beutazás helye szerinti ország konkrét körülményeinek figyelembevételével mérlegelje, értékelje és egyensúlyba hozza az egyes elemeket ⁽¹⁶⁹⁾, beleértve azokat a gyermekre gyakorolt lehetséges kockázatokat is, amelyek a döntésből származhatnak. Ezeket az elemeket a gyermek egyéni és konkrét körülményeinek figyelembevételével kell vizsgálni, és nem jelenthetik a fogadó tagállam befogadási vagy védelmi rendszereinek általános értékelését, amelyekről az AMMR-nek megfelelően feltételezik, hogy megfelelnek az alapjogoknak. Az értékelőnek figyelembe kell vennie ezeket a tényezőket és a gyermekre gyakorolt hatásukat a fejlődésük rövid távú, illetve közép- és hosszú távú szakaszában. Az átadást csak abban az esetben nem szabad végrehajtani, ha egyedi és megalapozott jelek utalnak arra, hogy az átadás nem szolgálná a gyermek mindenek felett álló érdekét.

⁽¹⁶⁹⁾ Lásd a [2. ábrát A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata során mérlegelendő elemek](#).

Bizonyos esetekben a felelős tagállamról szóló, családdal kapcsolatos feltételeken alapuló és családegyesítéshez vezető döntések a gyermek kezdeti vonakodása ellenére is a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló döntésnek minősülhetnek. Az ilyen vonakodást mindig komolyan kell venni és szakképzett szakembereknek kell vizsgálniuk, különösen, ha az múltbeli bántalmazásból, elhanyagolásból vagy kényszerítésből eredhet. Példaként említhetők a családon belüli erőszak korábbi esetei, illetve a családegyesítés megtagadásával kapcsolatos fenyegetések az emberkereskedők részéről.

A felelősség vizsgálatakor képzett tisztviselőket kell bevonni, és minden meghallgatást gyermekbarát módon kell lefolytatni. Fel kell deríteni a **családi kapcsolatokat**, és össze kell gyűjteni a családtagok, testvérek vagy hozzátartozók jelenlétére, a velük való kapcsolatra és kapcsolattartásra vonatkozó információkat.

E folyamat részeként az EU+ országokban és a harmadik országokban egyaránt azonosítani kell és fel kell kutatni a szülőket és más családtagokat. Miután sikerült felkutatni a családtagokat, és még az átadás megszervezése előtt meg kell vizsgálni, hogy a családegyesítés valóban a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja-e.

A személyes meghallgatásnak arra kell szolgálnia, hogy az ügyintéző a családfelkutatási űrlapon összegyűjtött információkra építve további releváns adatokat gyűjthessen. Ennek a gyermek és a gyám bevonásával és együttműködésével kell történnie.

Amennyiben a kísérő nélküli gyermeknek nincs az AMMR-ben meghatározottak szerinti családtagja, testvére vagy hozzátartozója az EU+ országokban, a családi kapcsolatok más típusait kell megvizsgálni az EU+ országokon belül.

Annak eldöntéséhez, hogy egy másik EU+ országba történő áthelyezés a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálná-e, a gyermeket meg lehet kérdezni az Európába vezető útvjáról. Azt is vizsgálják, hogy mennyi időt töltött az egyes EU+-országokban, és hogy vannak-e családi, társadalmi vagy kulturális szempontokon alapuló, szoros kapcsolatok bármely EU+ országgal, hogy megállapítsák, hogy alkalmazhatók-e a mérlegelési záradékok, illetve hogy a gyermeket át lehet-e helyezni egy másik EU+ országba. Kísérő nélküli kiskorúak esetében a gyermek véleményét meg kell hallgatni, és megfelelően figyelembe kell venni a mindenek felett álló érdek vizsgálata keretében, beleértve azt az esetet is, amikor a gyermek kifejezetten ellenzi a javasolt áthelyezést.

Példák – A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása az AMMR keretében

1. példa – A mindenek felett álló érdek vizsgálata egy családegyesítési ügyben az AMMR keretében

Egy 15 éves, kísérő nélküli gyermek menedéjogot kér. A felelősség megállapítására irányuló eljárás során a hatóságok a családfelkutatási űrlap segítségével megállapítják, hogy egy másik tagállamban jogszerűen tartózkodik egy nagynéni – aki az AMMR 25. cikke (3) bekezdése értelmében hozzátartozónak minősül. A kísérő nélküli gyermekek esetében az AMMR megállapítja a felelősségi feltételek hierarchiáját, előnyben részesítve

a családtagokat és a testvéreket (a 25. cikk (2) bekezdése), utánuk következnek a hozzátartozók, feltéve, hogy az egyéni vizsgálat megerősíti, hogy a hozzátartozó képes gondoskodni a gyermekről (a 25. cikk (3) bekezdése). Amennyiben ezek a feltételek teljesülnek, az a tagállam minősül felelős tagállamnak, amelynek területén a hozzátartozó tartózkodik, kivéve, ha bizonyítható, hogy ez nem szolgálná a gyermek mindenek felett álló érdekét.

- **Az illetékes hatóság** átveszi a családfelkutatási űrlapot, és az életkorának megfelelő módon tájékoztatja a gyermeket az eljárásról és a lehetséges kimenetelekről.
- A gyermek **ingyenes jogi tanácsadásban** részesül, beleértve a következőket: a) útmutatás és magyarázat a felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételekről és eljárásokról, valamint tájékoztatás a jogokról és kötelezettségekről az eljárás minden szakaszában; és b) útmutatás és segítségnyújtás a felelős tagállam meghatározását elősegítő információk közléséhez.
- Elindítják a mindenek felett álló érdek vizsgálatát, hogy megállapítsák, a család felkutatása és az esetleges áthelyezés a nagynénivel való újraegyesítés céljából a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja-e.
- **A hatóságok** megvizsgálják a családi kapcsolat fennállását, és meggyőződnek arról, hogy a nagynéni valóban jogszerűen tartózkodik egy másik tagállam területén.
- **A hatóságok** megvizsgálják a kapcsolat minőségét és stabilitását, valamint a nagynéni gondozási és támogatási hajlandóságát, illetve képességét.
- A **gyám** támogatásával aktívan kikéri a **gyermek** véleményét, és az életkorának és érettségének megfelelően kellő súllyal veszik figyelembe.
- A gyermek egyéni körülményeinek és a nagynéni konkrét gondozási helyzetének figyelembevételével biztosítékokat alkalmaznak annak érdekében, hogy a felelősnek ítélt tagállamban biztosítva legyen a gyermek biztonsága, jólléte, az oktatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférése, valamint rövid, közép- és hosszú távú fejlődése.
- A **gyám** mindvégig részt vesz a folyamatban, és gondoskodik arról, hogy a gyermek megértse az egyes lépéseket, és érzelmi támogatást kapjon.
- A döntés meghozataláig a gyermeket továbbra is a gyám vagy az ideiglenesen képviselőként eljáró, alkalmas személy, illetve más gyermekvédelmi szakemberek támogatják, biztosítva ezzel, hogy a gyermek a megkereső EU+ országban továbbra is élhessen jogaival, és hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke továbbra is elsődleges szempont maradjon.
- Az értékelés alapján a hatóságok megállapítják, hogy a nagynénivel való egyesítés stabil gondoskodást biztosít, és elősegíti a gyermek hosszú távú jóllétét.
- Az átadási határozatot az AMMR család egységének megőrzéséről szóló rendelkezéseivel összhangban hozzák meg.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: annak biztosítása, hogy a családegyesítési határozatok prioritásként kezeljék a gyermek biztonságát, stabilitását,

érzelmi kötelékeit és hosszú távú fejlődését, ahelyett, hogy kizárólag a formális családi kapcsolatokra vagy eljárási megfontolásokra támaszkodnának.

2. példa – A családdegysítést elutasították, miután az AMMR keretében megvizsgálták a gyermek mindenek felett álló érdekét

Egy 16 éves, kísérő nélküli gyermek menedékjogot kér. A családfelkutatási űrlap kitöltése során a gyermek kifejezi, hogy szeretne újraegyesülni az apjával, aki egy másik tagállamban tartózkodik. Bár az AMMR 25. cikkének (2) bekezdése megállapítja azt a feltételezést, hogy a szülővel való egyesítés a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja, a hatóságoknak a mindenek felett álló érdek vizsgálatának keretében az egyedi esetben fel kell mérniük, hogy az ilyen átadás sérelemnek tenné-e ki a gyermeket.

- Az **illetékes hatóság** nyilvántartásba veszi a családdegysítési kérelmet, és elindítja a mindenek felett álló érdek vizsgálatát.
- A **gyermek** véleményét a gyám támogatásával rögzítik; a gyermek beszél a múltbeli elhanyagolás és az erőszaknak való kitettség miatt átélt félelméről. Azt reméli azonban, hogy az apa megváltozott.
- A hatóságok megvizsgálják a szülő–gyermek kapcsolat minőségét, beleértve a korábbi gondozási megoldásokat és az érzelmi kötődéseket is.
- A **gyermekvédelmi hatóságoktól származó információk** szerint az apa korlátozottan képes a gondoskodásra; a fogadó tagállamban ráadásul büntetett előéletű, és a gyermekkel való kapcsolattartása szórványos volt.
- Az apa egyéni körülményei és az illetékes hatóságoktól rendelkezésre álló információk alapján a vizsgálat során mérlegelik, hogy a felelősnek tekintett tagállam képes-e biztosítani a következőket:
 - biztonságos és stabil szálláshely a gyermek számára,
 - egy felnőtt hatékony gondoskodása és felügyelete,
 - oktatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés,
 - védelem az erőszakkal vagy elhanyagolással szemben, és
 - érzelmi stabilitás és az ellátás folytonossága.
- Megállapítják, hogy a javasolt újraegyesítés a gyermeket sérelem veszélyének és bizonytalanságnak tenné ki, és megzavarná a gyermek jelenlegi, támogató befogadási környezetét. Ez a következtetés a gyermekre és a javasolt családdegysítési megoldásra jellemző, egyedi és bizonyítékokkal alátámasztott tényezőkön alapul.
- A **gyám** mindvégig részt vesz az eljárásban, és támogatja a gyermeket a vizsgálat és annak kimenetele megértésében.
- A döntés meghozataláig a gyermeket továbbra is a gyám vagy az ideiglenesen képviselőként eljáró, alkalmas személy, illetve más gyermekvédelmi szakemberek támogatják, biztosítva ezzel, hogy a gyermek a megkereső EU+ országban továbbra is élhessen jogaival, és hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke továbbra is elsődleges szempont maradjon.

- A családegyesítési kérelmet elutasítják; a határozatot írásban közlik, megfelelő indoklással, kifejezetten hivatkozva a mindenek felett álló érdek vizsgálatára. Javasolják a gyermek és az apa közötti kapcsolat helyreállítását, és felkérlik a gyámot, hogy gondoskodjon a megfelelő utókövetésről.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: annak meghatározása, hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke a sérelemmel szembeni biztonság, a stabil és megfelelő gondoskodás, az érzelmi jóllét, a támogatás folytonossága és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés. Ezek a szempontok felülírják az AMMR szerinti családi kapcsolat hivatalos fennállását.

6. A gyermek mindenk felett álló érdeke a befogadás során

A gyermekek szükségleteinek kielégítése kulcsfontosságú a pszichoszociális jóllétük szempontjából, különösen olyan helyzetekben, amikor kényszmigrációban vesznek részt.

Ezért alapvető fontosságú, hogy a gyermekeket a szükségleteiknek megfelelő, az általános fejlődésüket elősegítő szálláshelyen helyezték el. A hatóságoknak gondosan meg kell tervezniük az elosztást, és tényezők sokaságát kell figyelembe venniük, különösen a család egységét és az egészségüghöz és az oktatáshoz való teljes körű hozzáférést, a gyermek mindenk felett álló érdekével összhangban.

Kiemelten fontos ezenkívül a kísérő nélküli gyermekek számára nyújtott, közösségi alapú gondozás és támogatás, mivel az Európába érkező gyermekek gyakran számos nehézséggel és kedvezőtlen körülménnyel szembesülnek ⁽¹⁷⁰⁾.

A stabilitás elősegítése érdekében a gyermekek tartózkodási helyének megváltoztatása kivétel kell, hogy legyen, nem szabály, kivéve, ha ez a gyermek mindenk felett álló érdekét szolgálja. A stabil lakóhely és a napi rutin segíti a gyermeket – különösen a kísérő nélkül érkezőket – abban, hogy bizalmat építsen ki a gondozókkal, a gyámmal, a törvényes képviselőkkel és az ügykezelőkkel, ez pedig olyan környezetet teremt, ahol biztonságban érzi magát ahhoz, hogy a menekültügyi meghallgatás során adott esetben érzékeny vagy traumatikus élményeiről is beszéljen. Ezenkívül az ismerős szokások abban segítenek a gyermekeknek, hogy visszanyerjék a normális élet érzését, a kiszámíthatóságot és az életük feletti kontrollt – mivel ezek az érzelmi biztonság és a pszichológiai rugalmasság kulcsfontosságú elemei.

6.1. A gyermek mindenk felett álló érdekének fogalma a befogadási feltételekről szóló irányelvben (2024)

Az RCD (2024) megállapítja a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadásának szabályait azzal a céllal, hogy harmonizálja a befogadási feltételeket az EU+ országokban, és biztosítsa, hogy valamennyi EU+ ország megfelelő életkörülményeket nyújtson a nemzetközi védelmet kérelmezők számára. Bár a tagállamoknak rugalmasságot biztosít e szabályok végrehajtási módjának meghatározásában, az irányelv megerősíti a különleges befogadási szükségletekkel rendelkező kérelmezők, köztük a gyermekek védelmét. Kifejezetten előírja, hogy mind a különleges befogadási szükségleteket, mind a gyermek mindenk felett álló érdekét tekintetbe kell venni, amikor az uniós joggal, többek között az Európai Unió Alapjogi

⁽¹⁷⁰⁾ Lásd a „Kísérő nélküli gyermekek” című fejezetet, EUAA, *Útmutató a nemzetközi védelmet kérelmezők mentális egészségéről és jóllétéről: II. rész*, 2024, lásd a 84. lábjegyzetet, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>.

Chartájával és a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban biztosítják a megfelelő életszínvonalat ⁽¹⁷¹⁾.

Ami a különleges befogadási szükségletekkel rendelkező kérelmezőket illeti, a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a korai azonosítást és felmérést követően az egyéni befogadási szükségletekkel az erre szakosodott személyzet az eljárás teljes időtartama alatt folyamatosan foglalkozzon ⁽¹⁷²⁾.

Az RCD (2024) ismételten hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak a gyermek mindenek felett álló érdekének elvét elsődleges szempontként kell figyelembe venniük a rendelkezések végrehajtása során ⁽¹⁷³⁾, és emlékeztet arra a kötelezettségre, hogy biztosítaniuk kell a gyermek testi, szellemi, lelki, erkölcsi és szociális fejlődéséhez megfelelő életszínvonalat ⁽¹⁷⁴⁾. Ez azt jelenti, hogy a gyermeket érintő döntéseket – amilyen a lakóhely és az életkörülmények, a biztonság, az egészségügyi ellátás, az oktatás és a családi élet – a gyermek mindenek felett álló érdekének szempontjából kell értékelni, figyelembe véve mind a közvetlen védelmi szükségleteket, mind a hosszabb távú fejlődést. Az irányelv megerősíti továbbá a gyermekek védelmét a befogadási központokban azzal, hogy előírja, hogy ellenőrizni kell a gyermekekkel dolgozó személyek háttérét, és kezdeti és folyamatos képzésben kell részesülniük a gyermekek jogai, szükségletei és a gyermekvédelmi előírások, illetve a titoktartási szabályok betartása tekintetében ⁽¹⁷⁵⁾.

A gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatakor az irányelv négy kulcsfontosságú tényezőt emel ki ⁽¹⁷⁶⁾:

- **a család egysége és a családegyesítés lehetőségei**, a család egységének megőrzésére irányuló kötelezettség mellett ⁽¹⁷⁷⁾;
- **jólét és szociális fejlődés**, beleértve a gyermek háttérét, valamint a **gondozás stabilitása és folytonossága** iránti igényt;
- **biztonság**, különösen, ha fennáll az erőszak, a bántalmazás vagy a kizsákmányolás kockázata (ideértve az emberkereskedelmet is);
- **a gyermek véleménye**, életkorának és érettségi fokának megfelelően.

6.2. A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a befogadás során

Az RCD (2024) előírja a tagállamok számára, hogy gondoskodjanak arról, hogy a gyermekek biztonságos és megfelelő szállást kapjanak, és megkapják a szükséges támogató

⁽¹⁷¹⁾ Az RCD (2024) (62) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁷²⁾ Az RCD (2024) 25. cikke.

⁽¹⁷³⁾ Az RCD (2024) (38) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁷⁴⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁷⁵⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (6) bekezdése.

⁽¹⁷⁶⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹⁷⁷⁾ Az RCD (2024) (38) preambulumbekkezdése.

szolgáltatásokat ⁽¹⁷⁸⁾. A gyakorlatban ez nemcsak a megfelelő lakhatást jelenti, hanem az egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz és az életkornak megfelelő tájékoztatáshoz való hatékony hozzáférést, valamint a szabadidős tevékenységeket is. Az irányelv proaktív megközelítést alkalmaz: a befogadási rendszereknek nem csupán „szállást” kell biztosítaniuk a gyermekek számára, hanem aktívan támogatniuk kell jóllétüket és fejlődésüket. A befogadási feltételeket a gyermek helyzetéhez és szükségleteihez kell igazítani, különös figyelemmel a biztonságra (beleértve a szexuális és nemi alapú erőszakkal szembeni védelmet), a testi és érzelmi gondozásra, ugyanakkor lehetővé téve a tanulást, a játékot, a társadalmi részvételt és a fejlődést ⁽¹⁷⁹⁾.

Az elhelyezés és a szállás stabilitása szintén fontos pont, amelyet figyelembe kell venni a gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazásakor. Lehet, hogy a gyermeknek már kialakultak a társadalmi kapcsolatai, vagy iskolát, képzési tevékenységet vagy munkát kezdett, mindezek pedig pozitívan támogatják további beilleszkedését, és az oktatási és foglalkoztatási lehetőségek kihasználását.

A szálláshely hirtelen megváltozása – ami gyakran áthelyezést jelent – azzal a kockázattal jár, hogy a gyermeknek újra kell kezdenie mindent, és ez hátráltathatja vagy akadályozhatja a beilleszkedési folyamatot.

Ezért ajánlatos rugalmasságot kínálni a szálláshelyek területén, például azáltal, hogy a létesítményben több helyiséget biztosítanak a felnőttkort éppen elérő, fiatal kérelmezők számára ⁽¹⁸⁰⁾. Az elhelyezésről szóló végleges döntést az esetleges átadás előtt lehetőleg meg kell beszélni a kérelmezővel és a gyámjával, figyelembe véve a kérelmező személyes körülményeit.

Amikor egy tagállam családok számára biztosít elszállásolást, megfelelő intézkedéseket kell tennie, hogy a család egysége a területén tartózkodó családtagok számára fennmaradjon, a kérelmező hozzájárulását a lehető legnagyobb mértékben figyelembe véve ⁽¹⁸¹⁾.

Még ha a nemzeti rendszerek bizonyos körülmények között előírányozzák is a befogadás anyagi feltételeinek csökkentését vagy megvonását, a tagállamoknak mindig olyan életszínvonalat kell biztosítaniuk, amely figyelembe veszi a különleges befogadási szükségletekkel rendelkező kérelmezőket és a gyermek mindenek felett álló érdekét ⁽¹⁸²⁾.

⁽¹⁷⁸⁾ Az RCD (2024) (41) preambulumbekzdése.

⁽¹⁷⁹⁾ Az RCD (2024) (39) preambulumbekzdése.

⁽¹⁸⁰⁾ Lásd EUAA, *Felmérő jelentés a felnőtté válásról: Az átmenettel kapcsolatos tapasztalatok javítása a nemzetközi védelmet kérelmezők számára*, 2026. február, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mapping-report-transitioning-adulthood>.

⁽¹⁸¹⁾ Az RCD (2024) 14. cikke.

⁽¹⁸²⁾ Ezek a körülmények magukban foglalhatják azokat az eseteket is, amikor a kérelmező nem működik együtt az illetékes hatóságokkal, nem teljesíti a meghatározott eljárási követelményeket, súlyosan vagy ismételtén megsértette a befogadó állomás szabályait, vagy erőszakos vagy fenyegető módon viselkedett a befogadó állomás területén. (az RCD (2024) (62) preambulumbekzdése).

Az Európai Bizottság migrációs és menekültügyi paktumra vonatkozó közös végrehajtási tervének ⁽¹⁸³⁾ 9. és 10. építőeleme hangsúlyozza az alapjogok fokozott nyomon követésének fontosságát a hatékony eljárások biztosítása érdekében, az emberi méltóság védelme mellett, valamint a menedékjog valódi és hatékony jogának garantálása mellett – többek között a legkiszolgáltatottabbak, például a gyermekek számára –, de kiemeli az e népességcsoport integrációjára és befogadására irányuló tagállami erőfeszítéseket is.

Az RCD (2024) ugyancsak hivatkozik a Bizottságnak a migráns gyermekek védelméről szóló közleményére ⁽¹⁸⁴⁾, amelyben ismételten hangsúlyozzák, hogy a gyermekek nagyobb kockázatnak vannak kitéve, ha kísérő nélkül utaznak, vagy ha túlsúlyolt létesítményeken kénytelenek osztozni számukra idegen felnőttekkel. A közlemény hangsúlyozza, hogy egyértelmű protollokra van szükség a gyermekek eltűnésének megelőzése és az arra való reagálás, többek között a rendőrség felé történő azonnali bejelentés érdekében. A migráns gyermekek védelme az uniós értékekben és az uniós jogban, többek között az EU Chartájában és a nemzetközi gyermekjogi normákban gyökerező alapvető kötelezettség.

Végül, amikor egy gyermek elhelyezéséről döntenek, a hatóságoknak figyelembe kell venniük olyan tényezőket, mint a család egysége, a nyelvi és kommunikációs szükségletek, az iskolai lehetőségek, az életkor és az érettségi fok, a fogyatékosságok vagy károsodások, valamint az orvosi követelmények (pl. a kezelés közelsége krónikus betegségek esetén). A cél az ellátás alkalmazkodóképességének, biztonságának és folytonosságának támogatása.

6.2.1. Lakhatás, egészségügy és oktatás

A gyermekek **elszállásolását** a **gyermek mindenek felett álló érdeke** és a családi egység elveinek kell vezérelniük ⁽¹⁸⁵⁾. Amennyiben ez a gyermek mindenek felett álló érdekeit szolgálja, és ő is beleegyezik, a gyermeket szüleivel, az érte felelős nagykorú személlyel vagy nem házas kiskorú testvéreivel együtt kell elhelyezni ⁽¹⁸⁶⁾.

A létesítményeket a gyermekek szükségleteihez kell igazítani, és azoknak a testi és az érzelmi gondoskodást egyaránt támogatniuk kell. A gyermekeknek hozzáférést kell adni a **szabadtéri tevékenységekhez** és az **életkoruknak megfelelő** szabadidős, játék- és rekreációs tevékenységekhez ⁽¹⁸⁷⁾. Amennyiben a gyermekeket vegyes központokban, felnőttekkel együtt szállásolják el, további biztosítékokra van szükség, beleértve a biztonságos tereket és a megfelelő szaniterhelyiségeket a gyermekek és az anyák védelme érdekében ⁽¹⁸⁸⁾.

A gyermekeknek ugyanolyan típusú egészségügyi ellátást kell kapniuk, mint a hazai gyermekeknek ⁽¹⁸⁹⁾. Az olyan gyermekek számára, akik bántalmazást, elhanyagolást,

⁽¹⁸³⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A migrációs és menekültügyi paktumra vonatkozó közös végrehajtási terv, COM/2024/251 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2024:251:FIN>.

⁽¹⁸⁴⁾ Európai Bizottság, „A migráns gyermekek védelme”, lásd az 5. lábjegyzetet.

⁽¹⁸⁵⁾ Az RCD (2024) (35) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁸⁶⁾ Az RCD (2024) 7. cikkének (3) bekezdése, 14. cikke és 26. cikkének (5) bekezdése.

⁽¹⁸⁷⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (3) bekezdése.

⁽¹⁸⁸⁾ Az RCD (2024) (41) preambulumbekkezdése és 20. cikkének (5) bekezdése.

⁽¹⁸⁹⁾ Az RCD (2024) 22. cikkének (2) bekezdése.

kizsákmányolást, kínzást vagy fegyveres konfliktust éltek át, a tagállamoknak biztosítaniuk kell a rehabilitációs szolgáltatásokhoz, a megfelelő mentális egészségügyi ellátáshoz és szaktanácsadáshoz való időbeni hozzáférést. Ehhez megfelelően képzett szakemberekre van szükség, hogy a támogatás hatékony és személyre szabott legyen ⁽¹⁹⁰⁾.

A gyermekek egészsége és jólléte **többrétegű dolog**, amelyet holisztikusan kell érteni, beleértve az érzelmi jóllétet, a társadalmi részvételt és a közösséghez tartozás érzését, a készségek és a működés fejlődését. Ez nyomatékosítja az oktatás, a kortárs interakció és a gyermekbarát terek fontosságát ⁽¹⁹¹⁾.

Az RCD (2024) kiemeli a **gyermek oktatáshoz való jogát** is. A befogadási rendszeren belüli gyermekek számára az oktatást:

- ugyanolyan feltételek mellett kell biztosítani, mint a tagállam saját állampolgárai számára;
- integrálni kell a tagállam saját állampolgárainak oktatásába;
- ugyanolyan minőségűnek kell lennie, mint a tagállam saját állampolgárai számára biztosított oktatás;
- folyamatosnak kell lennie (adott esetben a kiutasítási intézkedés végrehajtásáig) ⁽¹⁹²⁾.

A gyermekek oktatáshoz való hozzáféréseinek meg kell felelnie az alábbi rendelkezéseknek.

- A lehető leghamarabb, de legkésőbb a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásának időpontjától számított két hónapon belül biztosítani kell.
- Az oktatást az általános oktatási rendszeren belül kell nyújtani. Ideiglenes intézkedésként azonban a tagállamok legfeljebb egy hónapos időtartamra az általános oktatási rendszeren kívül is nyújthatnak oktatást, amennyiben az általános oktatási rendszerhez való hozzáférés a tagállamban fennálló sajátos körülmények vagy a gyermek sajátos helyzete miatt nem lehetséges azonnal ⁽¹⁹³⁾.
- Szükség esetén kínálhatnak előkészítő órákat, köztük nyelvórákat is, hogy megkönnyítsék a gyermekek hozzáférést az általános oktatási rendszerhez és az abban való részvételt ⁽¹⁹⁴⁾.
- Idetartozik az iskolai tanszerekhez való hozzáférés is ⁽¹⁹⁵⁾.

⁽¹⁹⁰⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (4) bekezdése.

⁽¹⁹¹⁾ Lásd a „Kísérő nélküli gyermekek” című fejezetet, EUAA, [Útmutató a nemzetközi védelmet kérelmezők mentális egészségéről és jóllétéről: II. rész](#), 2024, lásd a 84. lábjegyzetet.

⁽¹⁹²⁾ Az RCD (2024) (48) preambulumbekkezdése és 16. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁹³⁾ Az RCD (2024) 16. cikkének (2) és (3) bekezdése.

⁽¹⁹⁴⁾ Az RCD (2024) 16. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹⁹⁵⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (3) bekezdése.

6.3. További biztosítékok a kísérő nélküli gyermekek számára a befogadás során

A gyermek mindenek felett álló érdekét az EU területén a hatóságok garantálják, a gyám támogatásával, aki képviseli és segíti a gyermeket, és – adott esetben – eljárhat a nevében ⁽¹⁹⁶⁾.

A paktum más jogi aktusaival ⁽¹⁹⁷⁾ összhangban az RCD (2024) előírja, hogy amennyiben egy kísérő nélküli gyermek nemzetközi védelmet kér, a tagállamoknak ki kell jelölniük egy megfelelő személyt, aki ideiglenesen a kiskorú képviselőjeként jár el ⁽¹⁹⁸⁾, amíg a gyámot kinevezik. Ez a személy lehet a befogadó központ, egy gyermekgondozási intézmény, a szociális szolgálat vagy bármely más, a képviselői feladatok ellátására kijelölt szervezet ⁽¹⁹⁹⁾ alkalmazottja, amennyiben megfelel az alább ismertetett követelményeknek.

A gyermeket is tájékoztatni kell arról, hogy egy ilyen személyt neveztek ki, az ideiglenes képviselőként eljáró megfelelő személyt pedig tájékoztatni kell a gyermekkel kapcsolatos lényeges tényekről ⁽²⁰⁰⁾.

15 munkanapon belül kell ki kell jelölni egy gyámot, kivételes körülmények esetén azonban 10 napos haladékot lehet adni ⁽²⁰¹⁾. A képviselői feladatokat ideiglenesen ellátó személy és a gyám ugyanaz a személy is lehet ⁽²⁰²⁾.

A képviselő ideiglenes ellátására alkalmas személynek ugyanazoknak a kritériumoknak és feltételeknek kell megfelelnie, amelyeket az RCD (2024) az állandó gyámra vonatkozóan megállapított, nevezetesen:

- természetes személynek kell lennie, függetlenül attól, hogy hivatalosan egy szervezetet neveztek-e ki ⁽²⁰³⁾;
- nem lehet olyan személy, aki a bünyügyi nyilvántartásban gyermekekkel kapcsolatos bűncselekmények vagy olyan bűncselekmények miatt szerepel, amelyek komoly kétséget támasztanak afelől, hogy képes a kiskorúak tekintetében felelősséget vállalni ⁽²⁰⁴⁾;
- rendelkeznie kell az ahhoz szükséges készségekkel és szakértelemmel, többek között a kiskorúakkal való bánásmód és sajátos szükségleteik tekintetében, hogy a kísérő nélküli gyermeket támogassa, képviselje és adott esetben a nevében eljárjon azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermek mindenek felett álló érdekét és általános jóllétét ⁽²⁰⁵⁾;

⁽¹⁹⁶⁾ Az RCD (2024) (43) preambulumbekkezdése.

⁽¹⁹⁷⁾ Az APR 23. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹⁹⁸⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁹⁹⁾ Az RCD (2024) (45) preambulumbekkezdése.

⁽²⁰⁰⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (2) bekezdése.

⁽²⁰¹⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (1) bekezdése.

⁽²⁰²⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (25) preambulumbekkezdése.

⁽²⁰³⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (3) és (7) bekezdése.

⁽²⁰⁴⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (6) bekezdése.

⁽²⁰⁵⁾ Az RCD (2024) 2. cikkének (13) bekezdése.

- kezdeti és folyamatos, megfelelő képzésben kell részesülnie a kiskorúak jogai és szükségletei tekintetében, ideértve az alkalmazandó gyermekvédelmi előírásokkal kapcsolatosakat is ⁽²⁰⁶⁾;
- képesnek kell lennie a feladatai hatékonyan ellátására ⁽²⁰⁷⁾, amihez a kísérő nélküli gyermekek arányos és korlátozott számú elosztása szükséges (rendes körülmények között legfeljebb 30 ⁽²⁰⁸⁾, amely szám 50-re emelkedik abban az esetben, ha a kísérő nélküli gyermekektől aránytalanul sok kérelem érkezik ⁽²⁰⁹⁾;
- titoktartási kötelezettség terheli ⁽²¹⁰⁾;
- érdekei nem ütközhetnek a kijelölt gyermek érdekeivel ⁽²¹¹⁾.

A gyám (vagy a képviselő ideiglenes ellátására alkalmas személy) a gyermek támogatásával, képviselőtével és nevében eljárva a nemzeti joggal összhangban biztosítja, hogy a gyermek élhessen az őt megillető jogokkal, ami által biztosítja a gyermek mindenek felett álló érdekét ⁽²¹²⁾.

A gyámnak (vagy a képviselő ideiglenes ellátására alkalmas személynek) ezenkívül ⁽²¹³⁾:

- jelen kell lennie, amikor a gyermeket tájékoztatják (a kérelem benyújtásától számított legfeljebb 3 napon belül) a befogadási feltételekről, a jogi segítségnyújtást és képviselőt biztosító szervezetekről/csoportokról, azokról a szervezetekről, amelyek segítséget nyújthatnak a gyermeknek, illetve tájékoztathatják őt a rendelkezésre álló befogadási feltételekről, beleértve az egészségügyi ellátást is ⁽²¹⁴⁾, annak érdekében, hogy a kísérő nélküli kiskorúnak elmagyarázhassa a kapott információkat ⁽²¹⁵⁾;
- kapcsolatot kell tartania az illetékes hatóságokkal annak érdekében, hogy a kísérő nélküli kiskorú számára biztosított legyen az azonnali hozzáférés a befogadás megfelelő anyagi feltételeihez és az egészségügyi ellátáshoz ⁽²¹⁶⁾;
- hozzá kell járulnia a gyermek különleges befogadási szükségleteinek azonosításához a különleges szükségletek egyedi, a tagállam által elvégzett felmérése során ⁽²¹⁷⁾.

Az RCD (2024) emellett kimondja, hogy a kísérő nélküli gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe kell venni a gyermek elhelyezése során ⁽²¹⁸⁾. A kísérő nélküli kiskorút

⁽²⁰⁶⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (6) bekezdése.

⁽²⁰⁷⁾ Lásd még: Európa Tanács, *A Miniszteri Bizottság CM/Rec(2019)11. sz. ajánlása a tagállamoknak a kísérő nélküli és gondviselőiktől elszakított gyermekek feletti hatékony gyámságról a migrációval összefüggésben*, 2019, <https://rm.coe.int/0900001680993db7>, amely hangsúlyozza, hogy a gyámoknak kezelhető számú ügyet kell kiosztani a gyermek mindenek felett álló érdekének hatékony védelme érdekében.

⁽²⁰⁸⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (7) bekezdése.

⁽²⁰⁹⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (1) bekezdése.

⁽²¹⁰⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (6) bekezdése.

⁽²¹¹⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (2) és (6) bekezdése.

⁽²¹²⁾ Az RCD (2024) (43) preambulumbekzdése.

⁽²¹³⁾ További információkért lásd a FRA *gyámságról szóló kézikönyvének* hamarosan megjelenő aktualizált változatát: (a jelenlegi változat itt érhető el: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/guardianship-systems-children-deprived-parental-care-european-union-summary>).

⁽²¹⁴⁾ Az RCD (2024) 5. cikkének (2) bekezdése.

⁽²¹⁵⁾ Az RCD (2024) (43) preambulumbekzdése.

⁽²¹⁶⁾ Az RCD (2024) (43) preambulumbekzdése.

⁽²¹⁷⁾ Az RCD (2024) 25. cikkének (1) bekezdése.

⁽²¹⁸⁾ Az RCD (2024) (35) preambulumbekzdése.

elhelyezhetik egy nagykorú hozzátartozónál, nevelőcsaládnál, gyermekek ellátásra szakosodott befogadó állomásokon, illetve a gyermek szükségleteihez igazított más szálláshelyeken. Előfordulhatnak olyan kivételes helyzetek, amikor 16 év feletti, kísérő nélküli kiskorúakat a felnőttek számára kialakított befogadó állomásokon helyeznek el⁽²¹⁹⁾. Tekintettel arra, hogy a gyermekek felnőtteknek szánt intézménybe történő elhelyezése nagy kockázattal jár, ilyen döntés esetén a hatóságoknak az elhelyezés végrehajtása előtt alapos értékelést kell végezniük, amelynek eredményeként arra a megállapításra kell jutniuk, hogy az elhelyezés tényleg nem befolyásolja negatívan a gyermek jóllétét, és biztosítja a gyermek mindenek felett álló érdekét.

A tartózkodási helyet a lehető legkisebb mértékben szabad megváltoztatni⁽²²⁰⁾, a gondozás stabilitásának és folytonosságának elveivel összhangban⁽²²¹⁾. A gyámot minden elhelyezési és áthelyezési döntésbe be kell vonni, ideértve azt is, hogy a testvérek együtt maradhassanak, amennyiben ez szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét. A gyámok felügyelet és rendszeres ellenőrzés alá tartoznak⁽²²²⁾, a gyermekeknek pedig joguk van panaszt benyújtani, ha a képviselő nem megfelelő⁽²²³⁾. A gyámok leváltását lehetőség szerint korlátozni kell, de szükség esetén meg kell tenni, különösen akkor, ha a feladatait nem megfelelően látta el⁽²²⁴⁾.

Példák – A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása a befogadás során

1. példa – Alternatív oktatási megoldások a hagyományos iskolai oktatásba való beilleszkedésig

Egy befogadóközpontban élő, 13 éves gyermek a hézagos iskolai tanulmányai és a fogadó ország nyelvének korlátozott ismerete miatt nem tud azonnal beiratkozni az általános oktatási rendszerbe.

- A befogadási és oktatási hatóságok felméri a gyermek előzetes iskolai háttérét és tanulási szükségleteit.
- Átmenetileg alternatív oktatási megoldásokat vezetnek be, köztük előkészítő órákat és nyelvi támogatást is, legfeljebb egy hónapos időtartamra.
- Szükség esetén gyorsított tanulmányi vagy áthidaló programokat kínálnak a gyermek oktatásában észlelt hiányosságok pótlására, amelyek az eredeti egy hónapos időszakon túl is folytatódhatnak. Az általános oktatási rendszerbe való felvételt legkésőbb az érkezést követő egy hónapon belül minden esetben biztosítják, a folyamatos támogató intézkedésekkel párhuzamosan. A gyermeket ellátják tananyagokkal, és támogatják az életkorának megfelelő oktatási tevékenységekben való részvételét.
- A gyermek előmenetelét rendszeresen nyomon követik azzal a céllal, hogy a lehető leghamarabb át lehessen vezetni az általános oktatási rendszerbe.

⁽²¹⁹⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (9) bekezdése.

⁽²²⁰⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (9) bekezdése.

⁽²²¹⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (2) bekezdése.

⁽²²²⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (8) bekezdése.

⁽²²³⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (8) bekezdése.

⁽²²⁴⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (6) bekezdése.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: a tanulás folytonosságának biztosítása, a gyermek kognitív és szociális fejlődésének támogatása és a hosszú távú oktatási kirekesztés megelőzése, egyúttal elősegítve a gyermek időben történő beilleszkedését a hagyományos oktatási rendszerbe.

2. példa – A gyám bevonása a gyermek elhelyezésének megváltoztatásába

Egy 16 éves, kísérő nélküli gyermek hónapokig egy befogadó létesítményben élt. A hatóságok a kapacitás korlátozottsága miatt fontolgatják a gyermek átadását egy másik központba.

- Mielőtt erről döntés születne, konzultálnak a gyámmal, és bevonják az értékelésbe.
- A gyermek véleményét a korának megfelelő módon kikérik, és kellő súllyal figyelembe veszik.
- Az elemzés értékeli a költözés lehetséges hatását a gyermek jóllétére, oktatására, egészségügyi ellátására és a meglévő támogató hálózatokra.
- Megállapítják, hogy a gyermek a jelenlegi létesítmény közelében jár iskolába, és ott kap pszichoszociális támogatást.
- A hatóságok arra a következtetésre jutottak, hogy az átadás megzavarná a gyermek stabilitását és az ellátás folytonosságát.
- A gyermek a jelenlegi elhelyezésben marad, és alternatív megoldásokat keresnek a kapacitási problémákra.

A gyermek mindenek felett álló érdekének alkalmazása: a stabilitás, az ellátás folytonossága és a gyermek érzelmi jólléte elsőbbséget élvez az adminisztratív kényelemmel szemben, biztosítva, hogy a befogadási feltételeket érintő döntések támogassák a gyermek hosszú távú fejlődését.

A migráns gyermekek védelméről szóló közleményében ⁽²²⁵⁾ az Európai Bizottság a következőkre is ösztönzi a tagállamokat:

- annak biztosítása, hogy az érkezéskor felmérjék a gyermekek nemnek és életkornak megfelelő egyéni sebezhetőségét és szükségleteit, és az eredményt figyelembe vegyék a későbbi eljárások során;
- annak biztosítása, hogy valamennyi gyermek kellő időben hozzáférjen az egészségügyi ellátáshoz (ideértve a megelőző egészségügyi ellátást) és pszichoszociális támogatáshoz, valamint az inkluzív iskolarendszerű oktatáshoz, a gyermek és/vagy szülei jogállásától függetlenül;
- annak biztosítása, hogy egy sor alternatív gondozási lehetőség álljon a kísérő nélküli kiskorúak rendelkezésére, ideértve a családon alapuló gondozást / nevelőszülőknél való elhelyezést is;

⁽²²⁵⁾ Európai Bizottság, „[A migráns gyermekek védelme](#)”, lásd az 5 lábjegyzetet.

- a gyermekvédelmi szakpolitika érvényesülése – ideértve egy, a gyermekvédelemért felelős személy kinevezését – valamennyi olyan befogadó intézményben, ahol gyermekek találhatók;
- annak biztosítása és figyelemmel kísérése, hogy az őrizet helyett egy sor alternatív életképes megoldás álljon rendelkezésre és legyen hozzáférhető a migráns gyermekek számára;
- annak biztosítása, hogy megfelelő és hatékony ellenőrzési rendszer álljon rendelkezésre a migráns gyermekek befogadása tekintetében.

EUAA, A befogadásra vonatkozó operatív előírások és mutatók, beleértve a kiszolgáltatottsággal kapcsolatos szempontokat is, 2026. március, <https://www.euaa.europa.eu/publications/operational-standards-indicators-reception-including-vulnerability-aspects>.

6.4. Őrizet és az őrizet alternatívái

Az EUAA 2025. évi menekültügyi jelentése ⁽²²⁶⁾ szerint a gyermekek őrizetbe vétele továbbra is aggasztó jelenség az EU+ országokban. Az uniós jogszabályok egyértelműen megállapítják, hogy főszabály szerint **a gyermekeket nem szabad őrizetbe venni** ⁽²²⁷⁾. A gyermekek őrizete csak akkor megengedett, ha ezt a mindenek felett álló érdekükben állónak ítélték, kizárólag kivételes körülmények között, a lehető legrövidebb időtartamra, **végző eszközként**, és ha más, kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések nem alkalmazhatók hatékonyan ⁽²²⁸⁾.

Az RCD (2024) emellett kiemeli, hogy a tagállamoknak a gyermekeket érintő helyzetek kezelése során figyelembe kell venniük az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának iránymutatását ⁽²²⁹⁾. A jogi keret hangsúlyozza, hogy a gyermekeket mindig **megfelelő, gyermekek számára alkalmas környezetben** kell elhelyezni, lehetőleg **szabadságelvonással nem járó, közösségi alapú megoldások keretében**. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az **őrizet számos hatékony és hozzáférhető alternatívája** álljon rendelkezésre és legyen hozzáférhető a gyermekek, többek között a kísérő nélküli gyermekek és a gyermekes családok számára ⁽²³⁰⁾.

⁽²²⁶⁾ EUAA, 2025. évi menekültügyi jelentés: Vezetői összefoglaló, 2025. június, <https://www.euaa.europa.eu/publications/asylum-report-2025-executive-summary>.

⁽²²⁷⁾ Széles körű nemzetközi konszenzus van (pl. a Gyermekjogi Bizottság, a migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottság és az ENSZ önkényes őrizettel foglalkozó munkacsoportja) arról, hogy a gyermekeket nem szabad bevándorlással kapcsolatos okokból őrizetbe venni, függetlenül saját vagy szüleik jogi/migrációs státuszától, és hogy az őrizet soha nem szolgálja a gyermekek mindenek felett álló érdekét. Az őrizet gyermekekre gyakorolt káros hatásai jól dokumentáltak és vitathatatlanok. Függetlenül a gyermekek őrizetének időtartamától és körülményeitől, az őrizet mélyreható és negatív hatással lehet a gyermekek egészségére és fejlődésére.

⁽²²⁸⁾ Az RCD (2024) (40) preambulumbekzdése és 13. cikkének (2) bekezdése.

⁽²²⁹⁾ Az RCD (2024) (40) preambulumbekzdése kimondja, hogy „[...] a tagállamoknak figyelembe kell venniük a menekültekről és a migránsokról szóló, 2016. szeptember 19-i New York-i nyilatkozatot, az ENSZ emberi jogi egyezményeinek végrehajtását felügyelő testületnek a gyermekek jogairól szóló 1989. évi ENSZ-egyezményre vonatkozó mérvadó iránymutatását, valamint a vonatkozó ítélkezési gyakorlatot.”

⁽²³⁰⁾ Az RCD (2024) (40) preambulumbekzdése.

Amennyiben őrizetet alkalmaznak, **a preferált megközelítés az, hogy a családot együtt szállásolják el**, biztosítva, hogy a befogadási feltételekről szóló (2024) irányelvben előírt valamennyi biztosítékot mind a gyermek, mind családtagjai esetében teljes mértékben tiszteletben tartás. **Amennyiben a közös elszállásolás nem lehetséges**, és a család számára nem alkalmazhatók az őrizet alternatívái, **biztosítani kell a rendszeres és érdemi kapcsolatot az őrizetben lévő családtag és a gyermek között**, többek között az őrizetet nem biztosító létesítményekben tett rendszeres látogatások révén.

A szabadság bármilyen, gyermekeket érintő megvonása – akár közös elhelyezés, akár más intézkedés révén – **kizárólag végső eszközként** alkalmazható, a **lehető legrövidebb időtartamra**, valamint a **gyermek mindenképp felett álló érdekének** szigorú betartásával.

Őrizet alkalmazása esetén a kísérő nélküli gyermekeket kifejezetten gyermekek elszállásolására kialakított létesítményekben kell elhelyezni, a felnőttektől elkülönítve, olyan képzett személyzettel, amely képes biztosítani a gyermekek jogait és kielégíteni sajátos szükségleteiket ⁽²³¹⁾. Az őrizetben tartott menedékkérőkre és az őrizetben lévő gyermekekre alkalmazandó valamennyi biztosíték egyformán vonatkozik a kísérő nélküli gyermekekre is ⁽²³²⁾.

Ha ezeket a biztosítékokat az őrizet során nem lehet garantálni, a gyermekeket nem szabad őrizetbe venni, vagy **haladéktalanul szabadon kell bocsátani** és megfelelő szálláshelyen kell elhelyezni.

A mindenképp felett álló érdek vizsgálatának szerepe, szükségesség és arányosság

A gyermek őrizetére vonatkozó bármely döntésnek a mindenképp felett álló érdek egyéni felmérésén kell alapulnia. A mindenképp felett álló érdek vizsgálata nem helyettesíti a szükségesség és az arányosság jogi vizsgálatát, hanem alapul szolgál azokhoz és kiegészíti azokat, biztosítva, hogy a gyermek jólléte elsődleges szempontként szerepeljen annak eldöntésekor, hogy a konkrét esetben az őrizet jogszerű-e és indokolt-e.

A **szükségesség vizsgálata** arra kötelezi a hatóságokat, hogy mérjék fel, hogy az őrizet feltétlenül szükséges-e, és hogy a kitűzött célokat nem lehet-e kevésbé korlátozó intézkedésekkel elérni. A hatóságoknak meg kell győződniük arról, hogy nincsenek életképes alternatívák – például közösségi alapú elhelyezés vagy más, szabadságelvonással nem járó megoldások.

Az **arányosság vizsgálatához** fel kell mérni, hogy az őrizet által okozott sérelem meghaladja-e a lehetséges előnyöket. Ez magában foglalja annak értékelését, hogy az őrizet milyen hatással lehet a gyermek testi egészségére, pszichológiai jóllétére, érzelmi fejlődésére és általános jóllétére. Amennyiben ugyanaz a célkitűzés kevésbé ártalmas eszközökkel is elérhető, az őrizet nem tekinthető arányosnak, és azt el kell kerülni.

⁽²³¹⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (3) bekezdése.

⁽²³²⁾ Az RCD (2024) 12. és 13. cikke, nevezetesen: a lehető legrövidebb időtartam, nem büntetés-végrehajtási intézmény, lehetőség a szabad levegőn tartózkodásra, külön figyelem az egészségre és mentális egészségre, az oktatáshoz való jog, az életkornak megfelelő szabadidős tevékenységek, a férfiak és nők elkülönítése, az UNHCR képviselőivel, családtagokkal, jogi tanácsadókkal és nem kormányzati szervezetekkel való találkozás lehetősége a magánélet tiszteletben tartásával, a jogorvoslathoz való hatékony hozzáférés.

EUAA, Iránymutatások az őrizet alternatíváiról, 2024 <https://www.euaa.europa.eu/publications/guidelines-alternatives-detention>

Az útmutató iránymutatásokat tartalmaz az őrizet alternatíváinak meghatározására, létrehozására, eldöntésére, megvalósítására, felülvizsgálatára és megszüntetésére vonatkozóan, különös tekintettel a **határon folytatott eljárás** keretében való alkalmazhatóságukra.

A kérelmezők számára kijelölt földrajzi területre és a szabad mozgás korlátozására vonatkozó rendelkezéseket az RCD (2024) 8. és 9. cikke tartalmazza. Ezek a rendelkezések **nem** kapcsolódnak közvetlenül az őrizethez. Inkább egy olyan módozatot írnak le, amelyen keresztül a tagállamok a befogadási rendszereiket irányítják. Noha a gyakorlatban előfordulhat némi átfedés az őrizet alternatívái és a szabad mozgás RCD (2024) 9. cikke szerinti korlátozása között, a legfontosabb figyelembe veendő kritérium az, hogy **az őrizet alternatívái csak akkor alkalmazandók, ha az őrizetnek törvényes oka van** (lásd 1. iránymutatás).

A szabad mozgás RCD (2024) 9. cikke szerinti **korlátozása önálló intézkedés**, és nem az őrizet alternatívája. Bár nincs szükség indokra az őrizetbe vételhez, a szabad mozgás korlátozásakor mégis **egyedi döntésre van szükség**.

Emlékeztető

Mielőtt egy gyermeket őrizetbe vennének, a hatóságoknak mindig egy strukturált, jogokon alapuló értékelési eljárást **kell** követniük, amely az alábbi lépésekből áll.

- **Ellenőrzik, hogy az őrizet jogszerűen indokolt-e** ⁽²³³⁾, az alkalmazandó jogi előírásoknak megfelelően.
- **Először megvizsgálják az összes, szabadságelvonással nem járó alternatívát** (például közösségi alapú elhelyezés, családdegysítés, nevelőszülőknél való elhelyezés, kijelölt befogadóközpontok). Ha az alternatívák életképes megoldást jelentenek, az őrizetet **nem** szabad alkalmazni.
- Biztosítani kell, hogy az őrizetbe vételt csak **végző eszközként** alkalmazzák. **Mérlegelik, hogy az őrizet valóban szükséges-e**, vagy alkalmazhatók-e kevésbé korlátozó alternatívák (pl. közösségi alapú elhelyezés, nevelőszülőknél való elhelyezés, gyámság), és hogy az őrizet okozta sérelem meghaladná-e a várható hasznot. Alternatív megoldások alkalmazása esetén azoknak szintén szükségesnek és arányosnak kell lenniük, és figyelembe kell venniük a kumulatív intézkedések gyermekekre gyakorolt hatását.

⁽²³³⁾ Gyermekek esetében az őrizet alkalmazható: a) kíséreléssel érkező kiskorúak esetében, ha a kiskorú szülője vagy elsődleges gondviselője őrizetben van; vagy b) kíséreléssel nélküli kiskorúak esetében, amennyiben az őrizet a kiskorú védelmét szolgálja (az RCD (2024) 13. cikke).

- Olyan helyzetben, amikor az őrizetet alkalmazzák, annak **feltétlenül szükségesnek és arányosnak** kell lennie, és a lehető legrövidebb ideig kell tartania, ugyanakkor biztosítani kell a gyermek jóllétét.
- **Azonosítják a kockázati tényezőket** – például az emberkereskedelem, az erőszak, a kizsákmányolás, a fogyatékoság, a súlyos mentális egészségügyi problémák és az önsértés –, amelyek különös figyelmet és támogatást tesznek szükségessé.
- **Azonosítják az egészségügyi problémákat, a mentális egészségügyi problémákat** és a trauma okozta szorongást, és biztosítják a mentális egészségügyi ellátás, a traumakezelés és az orvosi szolgáltatások igénybevételének lehetőségét.
- **Megvizsgálják a szálláshely típusát**, a túlzsúfoltságot, a higiéniai körülményeket, az akadálymentességet, és hogy a létesítmény gyermekek számára is alkalmas-e, el van-e különítve a felnőttektől, illetve nemek szerint, és képzett szakemberek dolgoznak-e ott.
- **Gondoskodnak arról, hogy a gyermeknek legyen gyámja**, törvényes képviselője és megkapja a jogairól szóló tájékoztatást.
- Rendszeresen **felülvizsgálják, hogy szükség van-e az őrizet vagy az őrizet alternatívájának fenntartására**, és dokumentálják annak hatását. Tovább vizsgálják **az őrizet lehetséges alternatíváinak** alkalmazását. Különösen ha kiszolgáltatottságot és más különleges szükségleteket is azonosítanak, például az emberkereskedelem kockázatát, az orvosi szükségleteket vagy a pszichológiai problémákat, az elhelyezéssel kapcsolatos szükségleteket ennek megfelelően **kiigazítják**, és a kérelmezőt megfelelő szálláshelyen helyezik el.
- Biztosítják, hogy a gyermek **tisztában legyen azzal, hogy joga van tiltakozni az őrizet és az őrizet alternatívái ellen**.
- Biztosítják a gyermek **igazságügyi felügyeletét és az ingyenes jogi segítségnyújtáshoz és képviselethez való hozzáférését**.
- **Folyamatos pszichológiai és orvosi támogatást** biztosítanak a sérelmek enyhítése érdekében.
- Biztosítják **az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és a szabadidős tevékenységekhez való hozzáférést** a létesítményen belül.
- Amint az **őrizet indokai már nem állnak fenn, a gyermeket haladéktalanul szabadon bocsátják**, és **biztonságos, szabadságelvonással nem járó környezetben** helyezik el. Az **őrizet alternatívái** esetén értékelik, hogy mi szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét, és hogy szükség van-e a lakókörnyezet megváltoztatására.
- A hosszú távú sérelem mérséklése érdekében ellenőrzik a gyermek **jóllétét az őrizet / az őrizet alternatívája után**.
- A szabadon bocsátást követően adott esetben **pszichoszociális támogatást és reintegrációs szolgáltatásokat** nyújtanak. Rendszeresen aktualizálják a **[mindenek felett álló érdek vizsgálatához készült űrlapot](#)**, a feltételek változását követve.

Mellékletek

I. melléklet – A gyermek személyes menekültügyi meghallgatása

Hogyan lehet a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével lebonyolítani a személyes meghallgatást ⁽²³⁴⁾

Felkészülés a meghallgatásra: a felkészülés alapvető fontosságú annak biztosításához, hogy a menekültügyi meghallgatás folyamata akadálymentes legyen, tiszteletben tartsa a gyermeket és igazodjon a mindenek felett álló érdekéhez. Az APR szerinti tájékoztatási kötelezettségeknek megfelelően a gyermekeket számukra érthető módon tájékoztatni kell a személyes meghallgatás céljáról, a folyamat lépéseiről és a jelen lévő személyek szerepéről. A gyámok és – adott esetben – a jogi tanácsadók és jogi képviselők / ügyvédek fontos szerepet játszanak a gyermek tájékoztatásában és a meghallgatásra való felkészítésében, többek között azzal, hogy a gyermek korának megfelelő és kulturális szempontból érzékeny nyelvezettel elmagyarázzák neki az eljárást, a jogait és kötelezettségeit, és azt, hogy mire számíthat a meghallgatás során. A tájékoztatás adott esetben a meghallgatást megelőző tájékoztatók, csoportos tájékoztatók vagy jogi tanácsadó ülések formájában is történhet. A bevált gyakorlatnak megfelelően a személyes meghallgatás megkezdése előtt az eljáró hatóságnak ellenőriznie kell, hogy a gyermeket megfelelően tájékoztatták-e, és megértette-e a meghallgatás célját, a jogait és kötelezettségeit. Ezeket az információkat a meghallgatás előtt vagy a személyes meghallgatás kezdetén lehet közölni. A gyámokat az egész folyamat során be kell vonni, hogy támogassák a gyermeket, elősegítsék a hatékony részvételét, és biztosítsák a gyermek jogainak és mindenek felett álló érdekének védelmét.

Biztonságos és támogató környezet kialakítása: a meghallgatás fizikai és érzelmi környezete jelentősen befolyásolhatja a gyermek hatékony részvételre való képességét. A meghallgatásokat megfélemlítéstől mentes, gyermekbarát környezetben ⁽²³⁵⁾ kell lebonyolítani, a szorongás csökkentése és a biztonságérzet erősítése érdekében. Rendszeresen szüneteket kell tartani a gyermek érzelmi és testi szükségleteinek kielégítése érdekében, ügyelve arra, hogy a meghallgatás időtartama ne legyen túl megterhelő a gyermek számára.

A kommunikáció kiigazítása: a hatékony kommunikáció központi szerepet játszik a meghallgatás gyermekekhez igazodó lebonyolításában. A hatóságoknak egyszerű, érthető megfogalmazást kell használniuk, kerülve a jogi zsargont és a bonyolult szakszavakat. Az alternatív kifejezési módszerek, például a rajzolás vagy a mesemondás,

⁽²³⁴⁾ Részletes információkért lásd: UNHCR, *Technikai útmutató: Gyermekbarát eljárások*, 2021 <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/124121>, különösen a 3. fejezet.

⁽²³⁵⁾ További információkért lásd IOM, *A migráns gyermekek kezelése az Európai Unió, Izland, Norvégia, Svájc és az Egyesült Királyság határain – Eszköztár az első vonalban dolgozók számára*, 7. fejezet, 2023, <https://eca.iom.int/sites/g/files/tmzbdl666/files/documents/2023-11/pub2022-040-el-working-with-migrant-children.pdf>.

segíthetik a kisebb gyermekeket abban, hogy nyugodtabban fogalmazzák meg az élményeiket. A tolmácsoknak képzésben kell részesülniük a gyermekbarát kommunikáció és kulturális érzékenység területén, hogy a nyelvi akadályokat hatékonyan át tudják hidalni. A gyermek jogainak érvényesítéséhez elengedhetetlen, hogy a gyermek megértse a kérdéseket, és úgy érezze, hogy meghallgatják.

Az érzelmi és pszichológiai szükségletek figyelembevétele: a gyermekek olyan traumákat vagy megrázó eseményeket élhettek át, amelyek befolyásolják az információk következetes felidézésére való képességüket. A meghallgatást végző személyeknek tisztában kell lenniük azzal, hogyan hat a trauma az emlékezetre és a kommunikációra, és támogató hozzáállást kell tanúsítaniuk az újbóli traumatizálódás elkerülése érdekében. A pszichológusokkal vagy gyermekvédelmi szakértőkkel való kapcsolat jobban rávilágíthat a gyermek szükségleteire és érzelmi állapotára, ezáltal biztosítja, hogy a meghallgatás folyamata támogassa a gyermek általános jóllétét.

II. melléklet – Biztosítékok és elszámoltathatóság

A menekültügyi és befogadási rendszerek méltányosságának, átláthatóságának és hatékonyságának garantálásához elengedhetetlenek a biztosítékok és az elszámoltathatósági mechanizmusok. Ezek védik az egyének, különösen a gyermekek és hasonló kiszolgáltatott csoportok jogait, miközben erősítik a folyamatok iránti bizalmat. A világos szabályok, a független felügyelet és a rendszeres ellenőrzés hozzájárul a visszaélések megelőzéséhez, biztosítja a következetességet, és fenntartja az emberek életét érintő döntések integritását. Az egyértelmű dokumentációval és felülvizsgálati mechanizmusokkal alátámasztott, átlátható döntéshozatal biztosítja, hogy az intézkedések következetesek és etikusak legyenek.

A független felügyelet és nyomon követés elősegíti a jogi előírások betartását, a gyermekközpontú megközelítések pedig biztosítják, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekeit kiemelten kezeljék.

A visszajelzésre és jogorvoslatra szolgáló, akadálymentes mechanizmusok lehetőséget biztosítanak az egyének számára, hogy a határozatok ellen kifogást emeljenek, és ezáltal megőrizzék a rendszer iránti bizalmukat.

A szakembereknek szóló, folyamatos kapacitásépítési erőfeszítések tovább erősítik a biztosítékok és az elszámoltathatósági intézkedések betartását.

1. táblázat: Áttekintés főbb szerepkörökről és legfontosabb intézkedésekről a nagyobb elszámoltathatóság érdekében

Szereplő	Szerep	Fő intézkedések
Menekültügyi hatóságok	Feldolgozzák a gyermek nemzetközi védelem iránti kérelmét. Döntenek a gyermek nemzetközi védelem iránti kérelméről.	Gondoskodnak arról, hogy a menekültügyi eljárás gyermekbarát legyen. Gondoskodnak arról, hogy a nyilvántartásba vétel, a meghallgatások és a döntéshozatal során kiemelten kezeljék a gyermek mindenek felett álló érdekeit; a meghallgatásokat a gyermekek igényeinek figyelembevételével folytatják le; együttműködnek a gyámokkal, a gyermekvédelmi szolgálatokkal és magával a gyermekkel; olyan bizonyítékokra támaszkodnak, amelyek figyelembe veszik a gyermek szükségleteit és kiszolgáltatottságát. A bizonyítékok értékelésekor holisztikus megközelítést alkalmaznak; biztosítják, hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke elsődleges szempont legyen minden döntésben; a kellő időben az életkornak megfelelő, a gyermek érettségi fokához igazodó, írásbeli értesítéseket adnak; a döntések közlése gyermekbarát formában történik; egyeztetnek a megfelelő hatóságokkal a multidiszciplináris szempontok beépítése érdekében. Proaktív együttműködést folytatnak más hatóságokkal a multidiszciplináris hozzászólások beépítése érdekében.

Szereplő	Szerep	Fő intézkedések
Gyermekvédelmi szolgálatok vagy szociális szolgálatok	Felmérik és kezelik gyermek szükségleteit, beleértve a bántalmazás, a kizsákmányolás vagy az elhanyagolás kockázatának és előfordulásának megelőzését.	Azonnali támogatást nyújtanak; biztonságos lakhatást biztosítanak; kezelik a gyermekek szükségleteit; koordinálják az integrált gyermekvédelmi megközelítést ⁽²³⁶⁾ . Rendszeres áttekintéseket készítenek az esetekről, és nyomon követik az egyéni esetkezelési terveket.
Gyám / a képviselet ideiglenes ellátására alkalmas személy	Támogatják és védik a kísérő nélküli gyermekeket; biztosítják a jogaik védelmét.	Támogatják a gyermeket a menekültügyi eljárás során; gondoskodnak arról, hogy figyelembe vegyék a gyermek véleményét és érettségi fokát. Óvják a gyermek mindenek felett álló érdekét. Részt vesznek a gyámok számára szervezett képzési programokon ⁽²³⁷⁾ .
Jogi tanácsadók / ügyvédek	Segítik a gyermekek eligazodását a menekültügyi folyamatban.	Jogi tanácsadást, jogi segítségnyújtást és képviseletet biztosítanak. A fellebbezés során folyamatos jogi segítséget nyújtanak a gyermeknek és a gyámnak, és nyomon követik a gyermek védelme vagy gondozása terén tapasztalt esetleges hiányosságokat. Gondoskodnak a gyermek jogainak védelméről, a véleménye meghallgatásáról és az ügyének hatékony képviseletéről. Ingyenes jogi segítségnyújtást biztosítanak. Együttműködnek a gyámokkal annak érdekében, hogy a határozatok összhangban legyenek a gyermek mindenek felett álló érdekével; gyermekspecifikus szakértelmet biztosítanak az eljárás valamennyi szakaszában.
Jogi tanácsadó	Útmutatást és támogatást nyújtanak a gyermekeknek a menekültügyi eljárás és a befogadási folyamatok megértéséhez, ideértve a jogaikat, kötelezettségeiket és a lehetséges kimeneteket is, hogy tájékozottan tudjanak részt venni és döntéseket hozni.	A gyermeknek világos, életkorának megfelelő tájékoztatást adnak a menekültügyi eljárásról, beleértve a gyermek jogait az eljárás során, az eljárás szakaszait és a döntések következményeit. Támogatják a gyermeket és a gyámot a menekültügyi eljárás különböző lépései során. Gondoskodnak arról, hogy a gyermek hozzájárulását az előírásoknak megfelelően elnyerjék. Ingyenes egyéni vagy csoportos jogi tanácsadási alkalmakat biztosítanak. Együttműködnek a gyámokkal, a gyermekvédelmi szolgálatokkal és más szolgáltatókkal.
Egészségügyi szolgáltatók	Foglalkoznak a gyermekek testi és mentális egészségügyi szükségleteivel.	Átfogó egészségügyi ellátást biztosítanak, beleértve a mentális egészségügyi támogatást és a traumakezelést is. Orvosi értékeléseket végeznek a menedékjog iránti kérelmek támogatása érdekében; hozzáférést biztosítanak az oltásokhoz és speciális kezelésekhöz. Partnerségeket kötnek a helyi egészségügyi szolgáltatókkal.

⁽²³⁶⁾ Lásd: [a Bizottság \(EU\) 2024/1238 ajánlása](#) a gyermek mindenek felett álló érdekeit szolgáló integrált gyermekvédelmi rendszerek kialakításáról és megerősítéséről; lásd a [6. lábjegyzetet](#).

⁽²³⁷⁾ Az elszámoltathatóság erősítésével kapcsolatban további információkért lásd: European Guardian Network, *A gyámság 7 szabálya*, <https://www.egnetwork.eu/wp-content/uploads/2022/12/7-standards-of-guardianship-Infographic.pdf>.

Szereplő	Szerep	Fő intézkedések
Az oktatásért felelős hatóságok	Megkönnyítik a gyermek oktatását, fejlődését és integrációját.	Garantálják az inkluzív oktatáshoz való hozzáférést; nyelvi támogatást, pszichoszociális segítségnyújtást és személyre szabott tanulási terveket biztosítanak; foglalkoznak az előzetes tanulmányok hiányosságaival.
Befogadási hatóságok	Napi szintű támogatást biztosítanak, beleértve a lakhatást és más anyagi és nem anyagi szükségletek kielégítését, a megfelelő biztosítékok mellett.	Segítséget nyújtanak a szállás, az anyagi támogatás és az integrációs programok terén. Koordinálják a nem anyagi jellegű befogadási feltételek biztosítását a támogató szolgálaton keresztül, speciális támogatást biztosítanak a kísérő nélküli gyermekek számára a stabil életvitelbe való átmenetbe; részt vesznek a multidiszciplináris értékelésekben.
Nemzetközi szervezetek és a civil társadalom	Megerősítik és védik a gyermekek jogait a menekültügyi eljárás során.	Technikai támogatást nyújtanak a tagállamoknak; felügyelik a nemzetközi és uniós előírásoknak való megfelelést. Jogi tanácsadást, kapacitásépítést és figyelemfelhívó programokat kínálnak a gyermekek és gyámjaik számára; biztosítják a speciális forrásokhoz való hozzáférést.
Ügyészek	Biztosítják a gyermek biztonságát.	Az EU+ országok némelyikében az ügyészek felügyelik a gyámok kinevezését. Az ügyészeknek szintén jelentős szerepe van a gyermekek, köztük a nemzetközi védelmet kérelmezők elleni vagy őket érintő bűncselekmények kivizsgálásában. Fő felelősségük annak biztosítása, hogy a gyermekeket érintő döntéseket a gyermek mindenek felett álló érdekével összhangban hozzák meg.
Rendőrség	Biztosítják a gyermek biztonságát, figyelembe véve az érkező személyek életkorát, nemét és sokféleségét. Tájékoztatást nyújtanak az eljáráshoz való hozzáférésről, és továbbírnak azokat, akik jelzik, hogy a menedékkjogot szeretnék kérni.	Gondoskodnak arról, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe vegyék a négyféle ellenőrzés során: biztonsági, személyazonossági, egészségügyi és kiszolgáltatottsági ellenőrzés. A gyermeket haladéktalanul szakértő segítséghez irányítják, ügyelve arra, hogy az ellenőrzések elvégzéséhez legyenek jelen a gyermekvédelem területén jártas, képzett szakemberek. Gyermekbarát nyelvet használnak, és ha különleges szükségleteket vagy egymást átfedő kiszolgáltatottsági tényezőket észlelnek, továbbírnak a gyermeket a megfelelő hatóságokhoz. Emellett a rendőrség családgyejesítés esetén biztonsági vonatkozású információkkal is támogathatja a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatát. Amennyiben biztonsági kockázatok merülnek fel azzal a személlyel kapcsolatban, akivel a gyermeket egyesítenék, a rendőrség felhívhatja a figyelmet erre az információra. A rendőrséget általában akkor vonják be, amikor szervezik a felelős EU+ országba vagy az áthelyezésre kiválasztott országba történő átadást. A rendőrséget tájékoztatják az átadás dátumáról és időpontjáról, és megkönnyítheti a gyermek számára a repülőtérré való eljutást, vagy ritka esetekben elkísérheti a gyermeket az átadás során, ha erre bármely konkrét okból szükség van. Általában azt javasolják, hogy a gyermeket az átadás során a gyám kísérje.

III. melléklet – A mindennek felett álló érdeken alapuló megközelítés az életkor-meghatározásban

E feladat elsődleges célja annak értékelése, hogy az életkor-meghatározást hogyan kell úgy végezni, hogy összhangban legyen a gyermek mindennek felett álló érdekével. E cél érdekében a hatóságoknak:

- alapvető információkat, például rendelkezésre álló dokumentumokat, személyes nyilatkozatokat és észrevételeket kell gyűjtenie, hogy ezek révén megismerje a gyermek helyzetét, az életkorát is beleértve; és
- ha az előszűrési szakaszban életkor-meghatározást végeznek, figyelembe kell venniük a kiszolgáltatottság ellenőrzésének esetleges eredményeit.

A legfontosabb szempontok a gyermekek érdekeit figyelembe vevő életkor-meghatározáshoz

A téves besorolás kockázata. Meg kell vizsgálni annak valószínűségét, hogy egy gyermeket tévesen felnőttként azonosítanak, vagy fordítva, valamint ennek következményeit a gyermek jogokhoz és védelemhez való hozzáférése szempontjából.

Az életkor-meghatározás időzítése. Az életkor meghatározása szükséges lépés abban az esetben, ha az életkorral kapcsolatban megalapozott kétségek merülnek fel. A hatóságoknak mindazonáltal meg kell vizsgálniuk az eljárás legmegfelelőbb időzítését, figyelembe véve, hogy a gyermek testileg és érzelmileg képes-e részt venni benne. Rendkívül friss, megrázó élmények (pl. hajótörés) esetén a hatóságoknak az életkor-meghatározás előkészítése során először arról kell gondoskodniuk, hogy a gyermek megkapja a szükséges orvosi és pszichológiai támogatást. Ez a megközelítés biztosítja, hogy az életkor-meghatározást a lehető leghamarabb – a 30 napos határidőn belül – elvégezzék, oly módon, amely védi a gyermek mindennek felett álló érdekét, és minimalizálja a sérelem kockázatát.

Kiegészítő támogató szolgáltatások. A stressz vagy a szorongás enyhítése érdekében az életkor-meghatározási eljárás előtt, alatt és után nyújtott pszichoszociális támogatás nemcsak a gyermek jóllétét segíti elő, hanem az együttműködési hajlandóságot is erősíti.

Alternatív bizonyítékok felhasználása. El kell dönteni, hogy az életkor-meghatározási eljárás keretében kért információk valóban elengedhetetlenek-e, és hogy alternatív bizonyítékok (például dokumentumok vagy más személyek, például hozzátartozók, szülők, barátok vagy útitársak hiteles nyilatkozatai) elegendőek lennének-e.

Eljárási szükségszerűség. Amikor az életkor-meghatározás szükségességéről döntenek, a hatóságoknak mérlegelniük kell, hogy a helyzet megköveteli-e a gyermek életkorának azonnali tisztázását. Idetartoznak azok az esetek is, amikor kritikus döntések – például a gyermek vagy feltételezett gyermek számára megfelelő szálláshelyről, illetve a családegyesítésre való jogosultságról – vannak függőben, vagy amikor a késedelem negatívan befolyásolhatja a gyermek jóllétét vagy jogállását. Figyelembe kell venni az

operatív megvalósíthatóságot is, beleértve az időzítést és azt a lehetőséget, hogy nem egyértelmű eredmények szülessenek.

- Ha a gyermeket fenyegető kockázatok meghaladják az eljárásból származó előnyöket, a döntést el lehet halasztani, és a személyt gyermekként kell kezelni.
- Ha nem kerül sor életkor-meghatározásra, a gyermeket gyermekként kell kezelni, és hozzá kell férnie a menekültügyi rendszer alapján ezzel járó valamennyi biztosítékhoz és juttatáshoz.

Gyermekek központú megközelítés. Amennyiben szükségesnek ítélik az életkor-meghatározást, a hatóságok kötelesek gondoskodni arról, hogy az eljárást a gyermekek érdekeit figyelembe vevő módon szervezzék meg és bonyolítsák le. Továbbá az életkor meghatározása céljából, a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata során mérlegelt kockázatok alapján a hatóságoknak a gyermek egyéni körülményeihez kell igazítaniuk a megközelítésüket. A döntéseknek tükrözniük kell a minimális beavatkozás elvét, biztosítva, hogy a gyermek életkorának meghatározására választott módszer(ek) arányosak legyenek, és tiszteletben tartsák a gyermek méltóságát (pl. nem lehet engedélyezni a meztelenséggel járó vizsgálatokat vagy a nemi szervek ellenőrzését).

Tájékoztatás. A gyámnak, a jogi tanácsadónak és az értékelőknek gondoskodniuk kell arról, hogy a gyermek világos és az életkorának megfelelő tájékoztatást kapjon az eljárásról. A gyermeknek tisztában kell lennie az életkor-meghatározás céljával, az alkalmazott módszerekkel és a lehetséges kimenetekkel, ideértve azt is, hogy ez hogyan kapcsolódik a menedékjog iránti kérelemhez, illetve hogy hogyan lehet fellebbezni a döntés ellen.

Dokumentálás. Fenn kell tartani a döntéshozatali eljárás átláthatóságát, új információk vagy körülmények felmerülése esetén lehetővé kell tenni a határozat felülvizsgálatát.

Fellebbezés. A hatóságok biztosítják, hogy a gyám által támogatott kérelmező gyermek a nemzeti gyakorlatnak megfelelően jogi képviselőhez jusson, és lehetősége legyen megtámadni a vizsgálat eredményét.

Hatékonyság és eredményesség. Előfordulhat, hogy felnőtt kérelmezők hamisan gyermeknek mondják magukat, hogy kihasználhassák a gyermekekre vonatkozó biztosítékokat. Egyes gyermekek viszont felnőttnek vallják magukat, például ha emberkereskedelem áldozatai, és a kizsákmányolók félrevezették őket, vagy egyszerűen azért, mert úgy érzik, hogy felnőttként könnyebben be tudnak lépni a munkaerőpiacra (ez fontos tényező, mivel az otthon maradt családtagok nyomást gyakorolnak rájuk, hogy járuljanak hozzá a család jövedelméhez). Ez nyomatékosítja a pontos és méltányos életkor-meghatározási eljárás fontosságát a rendszer integritásának megőrzése és a kizsákmányolás megelőzése érdekében, miközben biztosítani kell, hogy a valóban kiskorú kérelmezők hozzájussanak a szükséges támogatáshoz. Ehhez az is szükséges, hogy az első vonalban dolgozó tisztviselők – beleértve a kiszolgáltatottsági és egészségügyi ellenőrzésekben (az előszűrési szakaszban) részt vevőket is – felkészültek legyenek/rendelkezzenek a szükséges szakértelemmel a gyermekekkel való munkához és a kiszolgáltatottság jeleinek felismeréséhez.

EUAA, Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásához, 2025. december

[https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0.](https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0)

IV. melléklet – Példák a befogadás során a gyermekeknek nyújtott, személyre szabott támogatásra a gyermek mindenek felett álló érdekének keretében

- **Személyre szabott vizsgálatok:** alapos egyéni vizsgálatokat kell végezni az egyes gyermekek egyedi szükségleteinek, körülményeinek és preferenciáinak megismerése és az esetleges további különleges szükségletek azonosítása érdekében.
- **Személyre szabott támogatási tervek:** a vizsgálatokon alapuló, személyre szabott támogatási terveket kell kidolgozni és végrehajtani, biztosítva, hogy a gyermek jóllétének valamennyi szempontjával foglalkozzanak.
- **Gondozási és beavatkozási terv a kiszolgáltatott helyzetben lévő és nagyon különleges szükségletekkel rendelkező gyermekek számára:** biztosítani kell, hogy az egymást átfedő kiszolgáltatottsági tényezőket ne csupán felmérjék, hanem azokkal ténylegesen foglalkozzanak is, különösen azok esetében, amelyek a gyermekeket nagy kockázatnak teszik ki (pl. emberkereskedelem áldozatai, nemi alapú erőszak áldozatai), illetve a különböző szexuális orientációjú, nemi identitású vagy nemi kifejezésű, illetve eltérő nemi jellemzőkkel rendelkező (SOGIESC) gyermekek esetében.
- **A gyermekek részvétele:** biztosítani kell, hogy a gyermekek – életkoruknak és érettségi fokuknak megfelelően – aktívan részt vegyenek az őket érintő döntések meghozatalában.
- **Biztonságos lakhatás és gyermekbarát terek:** biztosítani kell a gyermekek különleges szükségleteinek megfelelő, biztonságos, gyermekbarát elhelyezést; fontos, hogy legyenek gyermekbarát terek, ahol lehetőség nyílik a játékos és biztonságos tanulásra és társas érintkezésre ⁽²³⁸⁾.
- **Oktatási támogatás:** nyelvtanfolyamokat kell biztosítani a gyermekek helyi oktatási rendszerbe való beilleszkedésének és hatékony kommunikációjának elősegítése érdekében; támogatni kell a nagyobb gyermekek iskolába való beiratkozását, beleértve a szakképző tanfolyamokat is.
- **Sajátos oktatási szükségletek:** speciális támogatást kell nyújtani a sajátos tanulási szükségletekkel rendelkező gyermekek számára.
- **Mentális egészség és pszichoszociális támogatás:** a traumát vagy stresszt átélt gyermekek számára meg kell könnyíteni a tanácsadáshoz és pszichológiai szolgáltatásokhoz való hozzáférést ⁽²³⁹⁾.

⁽²³⁸⁾ Lásd: „Gyermekebarát terek és a nők és lányok számára biztonságos terek”, 5. fejezet, az EUAA, Útmutató a nemzetközi védelmet kérelmezők mentális egészségéről és jóllétéről című kiadványában: III. rész, 2024. <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-iii-toolbox>.

⁽²³⁹⁾ Lásd még EUAA, [Útmutató a nemzetközi védelmet kérelmezők mentális egészségéről és jóllétéről: II. rész](#), 2024, lásd a [84.](#) lábjegyzetet.

- **Orvosi ellátás:** biztosítani kell, hogy a tartós betegségben vagy különleges betegségben szenvedő gyermekek megfelelő, folyamatos orvosi ellátásban részesüljenek.
- **Társadalmi és szabadidős tevékenységek:** sport-, művészeti és egyéb szabadidős tevékenységeket kell szervezni a gyermek szociális fejlődésének és jóllétének támogatása érdekében.
- **Esetkezelés:** gyermekvédelemre szakosodott esetkezelőket kell kirendelni, akik felügyelik a gyermek szükségleteit és koordinálják a támogató szolgáltatásokat.
- **Jogtudatosság:** a gyermekeket és családtagjaikat az életkoruknak megfelelő nyelven és csatornákon keresztül kell tájékoztatni a jogaikról és a rendelkezésre álló támogató szolgáltatásokról.
- **Ingyenes jogi tanácsadás, jogi segítségnyújtás és jogi képviselő:** a gyermeknek megfelelő esetben hozzá kell férnie ingyenes jogi tanácsadáshoz és ingyenes jogi segítségnyújtáshoz.
- **Kulturális érzékenység:** a gyermek kulturális és vallási háttérének és szokásainak tiszteletben tartásával és alkalmazásával kell támogatást nyújtani.
- **Rendszeres felügyelet:** a gyermek helyzetét rendszeresen felül kell vizsgálni, hogy a támogatást az idővel változó szükségletekhez igazítsák.
- **Visszajelzési mechanizmusok:** olyan csatornákat kell kialakítani, amelyeken keresztül a gyermekek kifejezhetik a véleményüket és visszajelzéseiket a kapott támogatásról, biztosítva, hogy a hangjukat meghallják és figyelembe veszik.
- **A személyzet számára szervezett szakirányú képzés:** képzést kell biztosítani a befogadási folyamatban részt vevő összes munkatárs számára, beleértve a szociális munkásokat, a jogi tanácsadókat és az egészségügyi szakembereket is, különös figyelmet fordítva a gyermekek különleges szükségleteire és a rájuk vonatkozó biztosítékokra.

V. melléklet – Űrlap a mindenek felett álló érdek vizsgálatához

A mindenek felett álló érdek vizsgálatához készült űrlap az EUAA egyik új eszköze, amelyet arra terveztek, hogy támogassa a tagállamokat a paktumból eredő gyermekspecifikus követelmények végrehajtásában. Az űrlap a kísérleti szakaszt követően módosítható.

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

